

Sisukord

II Muud kui seadusandlikud aktid

MÄÄRUSED

- ★ Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2016/895, 8. juuni 2016, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1290/2008 seoses *Lactobacillus rhamnosus*'e (CNCM-I-3698) ja *Lactobacillus farciminis*'e (CNCM-I-3699) preparaadi loa hoidja nimega ⁽¹⁾ 1
- ★ Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2016/896, 8. juuni 2016, milles käsitletakse raudnaatrium-tartraatide kasutamise lubamist kõikide loomaliikide söödalisandina ⁽¹⁾ 3
- ★ Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2016/897, 8. juuni 2016, milles käsitletakse *Bacillus subtilis*'e (C-3102) (DSM 15544) valmistise lubamist munakanade ja dekoratiivkalade söödalisandina (loa hoidja Asahi Calpis Wellness Co. Ltd.) ja millega muudetakse määrusi (EÜ) nr 1444/2006, (EL) nr 333/2010 ja (EL) nr 184/2011 loa hoidja osas ⁽¹⁾ 7
- ★ Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2016/898, 8. juuni 2016, milles käsitletakse *Bacillus licheniformis*'e (ATCC 53757) ja selle proteaasi (EC 3.4.21.19) valmistise lubamist broilerkanade, munakanade ning vähe levinud kodulinnuliikide nuum- ja munalindude ning dekoratiivlindude söödalisandina (loa hoidja Novus Europe S.A./N.V.) ⁽¹⁾ 11
- ★ Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2016/899, 8. juuni 2016, milles käsitletakse *Trichoderma reesei* (ATCC SD-6528) abil saadud 6-fütaasi lubamist kõigi kodulinnu- ja sealiikide (v.a piimapõrsad) söödalisandina (loa hoidja Danisco (UK) Ltd) ⁽¹⁾ 15
- ★ Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2016/900, 8. juuni 2016, milles käsitletakse bensoehappe lubamist emiste söödalisandina (loa hoidja DSM Nutritional Product Sp. z o. o.) ⁽¹⁾ 18
- Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2016/901, 8. juuni 2016, millega kehtestatakse kindlad impordiväärtused, et määrata kindlaks teatava puu- ja köögivilja hind piiril 21

⁽¹⁾ EMPs kohaldatav tekst

OTSUSED

- ★ Komisjoni rakendusotsus (EL) 2016/902, 30. mai 2016, millega kehtestatakse parima võimaliku tehnika (PVT) alased järeldused vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2010/75/EL reovee ja jääkgaaside ühiste puhastus- ja käitlussüsteemide kohta keemiatööstuses (teatavaks tehtud numbri C(2016) 3127 all) ⁽¹⁾ 23
 - ★ Komisjoni rakendusotsus (EL) 2016/903, 8. juuni 2016, hobuse elukeskkonna häirivate putukate tõrjumiseks kasutatava perimetriiniga immutatud hobuseteki kohta vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 528/2012 artikli 3 lõikele 3 ⁽¹⁾ 43
 - ★ Komisjoni rakendusotsus (EL) 2016/904, 8. juuni 2016, käte desinfitseerimiseks kasutatavate propaan-2-ooli sisaldavate toodete kohta vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 528/2012 artikli 3 lõikele 3 ⁽¹⁾ 45
-

III Muud aktid

EUROOPA MAJANDUSPIIRKOND

- ★ EFTA järelevalveameti otsus nr 110/15/COL, 8. aprill 2015, millega tunnistatakse ühisturuga kokkusobimatuks Innovation Norway poolt Finnfjord ASile antud 16 miljoni Norra krooni suurune täiendav abi (Norra) [2016/905] 47
- ★ EFTA järelevalveameti otsus nr 357/15/COL, 23. september 2015, lõpetada Sandefjord Fotball ASile riigiabi andmist käsitlev ametlik uurimine (Norra) [2016/906] 59

⁽¹⁾ EMPs kohaldatav tekst

II

(Muud kui seadusandlikud aktid)

MÄÄRUSED

KOMISJONI RAKENDUSMÄÄRUS (EL) 2016/895,

8. juuni 2016,

millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1290/2008 seoses *Lactobacillus rhamnosus*'e (CNCM-I-3698) ja *Lactobacillus farciminis*'e (CNCM-I-3699) preparaadi loa hoidja nimega

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. septembri 2003. aasta määrust (EÜ) nr 1831/2003 loomasöötares kasutatavate söödalisandite kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 13 lõiget 3,

ning arvestades järgmist:

- (1) Ettevõtja Danisco (UK) Ltd. on esitanud määruse (EÜ) nr 1831/2003 artikli 13 lõike 3 kohase taotluse, millega tehakse ettepanek muuta loa hoidja nime komisjoni määruses (EÜ) nr 1290/2008, ⁽²⁾ milles käsitletakse luba *Lactobacillus rhamnosus*'e (CNCM-I-3698) ja *Lactobacillus farciminis*'e (CNCM-I-3699) preparaadi kasutamiseks.
- (2) Taotleja väidab, et ettevõtja Danisco (UK) Ltd. on alates 12. novembrist 2015 andnud *Lactobacillus rhamnosus*'e (CNCM-I-3698) ja *Lactobacillus farciminis*'e (CNCM-I-3699) preparaadi turustamisõigused ettevõtjale STI Biotechnologie.
- (3) Kavandatav loa tingimuste muutmine on oma olemuselt puhtalt administratiivne ega too kaasa asjaomase söödalisandi uut hindamist. Euroopa Toiduohutusametit on kõnealusest taotlusest teavitatud.
- (4) Et nimetatud söödalisandit oleks võimalik turustada ettevõtja STI Biotechnologie nime all, on vaja muuta loa tingimusi.
- (5) Seepärast tuleks määrust (EÜ) nr 1290/2008 vastavalt muuta.
- (6) Kuna ohutusnõuded ei eelda käesoleva määrusega määrusesse (EÜ) nr 1290/2008 tehtud muudatuse viivitamatut kohaldamist, on asjakohane näha ette üleminekuperiood, mille jooksul võib ära kasutada nimetatud söödalisandit sisaldavate lisaainete, eelsegude ja segasööda olemasolevad varud.

⁽¹⁾ ELT L 268, 18.10.2003, lk 29.

⁽²⁾ Komisjoni 18. detsembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1290/2008, mis käsitleb *Lactobacillus rhamnosus*'e (CNCM-I-3698) ja *Lactobacillus farciminis*'e (CNCM-I-3699) preparaadi lubamist söödalisandina (ELT L 340, 19.12.2008, lk 20).

- (7) Käesoleva määrusega ette nähtud meetmed on kooskõlas alalise taime-, looma-, toidu- ja söödakomitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Määruse (EÜ) nr 1290/2008 lisa teises veerus asendatakse sõnad „Danisco (UK) Ltd.“ sõnadega „STI Biotechnologie“.

Artikkel 2

Kõnealust söödalisandit sisaldavate lisaainete, eelsegude ja segasööda olemasolevaid varusid, mis vastavad enne käesoleva määruse jõustumist kehtinud õigusnormidele, võib jätkuvalt turule lasta ja kasutada kuni nende ammendumiseni.

Artikkel 3

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 8. juuni 2016

Komisjoni nimel
president
Jean-Claude JUNCKER

KOMISJONI RAKENDUSMÄÄRUS (EL) 2016/896,**8. juuni 2016,****milles käsitletakse raudnaatriumtartraatide kasutamise lubamist kõikide loomaliikide söödalisandina****(EMPs kohaldatav tekst)**

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. septembri 2003. aasta määrust (EÜ) nr 1831/2003 loomasöötades kasutatavate söödalisandite kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

ning arvestades järgmist:

- (1) Määruses (EÜ) nr 1831/2003 on sätestatud loomasöötades kasutatavate söödalisandite lubade andmise kord ning selliste lubade andmise alused ja menetlused.
- (2) Kooskõlas määruse (EÜ) nr 1831/2003 artikliga 7 esitati taotlus raudnaatriumtartraatide lubamiseks. Taotlusele olid lisatud määruse (EÜ) nr 1831/2003 artikli 7 lõikes 3 nõutud üksikasjad ja dokumendid.
- (3) Taotluses käsitletakse raudnaatriumtartraatide lubamist kõikide loomaliikide söödalisandina ning selle klassifitseerimist söödalisandite kategooriasse „tehnoloogilised lisandid“.
- (4) Euroopa Toiduohutusamet (edaspidi „toiduohutusamet“) jõudis oma 30. aprilli 2015. aasta arvamuses ⁽²⁾ järeldusele, et kavandatud kasutustingimuste korral ei avalda kõnealune valmistis kahjulikku mõju loomade ja inimeste tervisele ega keskkonnale. Toiduohutusamet otsustas ka, et kõnealuse valmistise kasutamine paakumisvastase ainaena soolas võib anda häid tulemusi. Toiduohutusameti arvates ei ole vajadust turustamisjärgse järelevalve erinõuete järele. Amet kinnitas ka määruse (EÜ) nr 1831/2003 kohaselt asutatud referentlabori aruande söödas sisalduva söödalisandi analüüsimeetodite kohta.
- (5) Raudnaatriumtartraatide hindamine näitas, et määruse (EÜ) nr 1831/2003 artiklis 5 sätestatud loa andmise tingimused on täidetud. Seepärast tuleks anda luba kõnealuse valmistise kasutamiseks käesoleva määruse lisas esitatud tingimustel.
- (6) Käesoleva määrusega ette nähtud meetmed on kooskõlas alalise taime-, looma-, toidu- ja söödakomitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Lisas kirjeldatud valmistist, mis kuulub söödalisandite kategooriasse „tehnoloogilised lisandid“ ja funktsionaalrühma „paakumisvastased ained“, lubatakse kasutada söödalisandina loomasöötades kõnealuses lisas esitatud tingimustel.

Artikkel 2

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

⁽¹⁾ ELTL 268, 18.10.2003, lk 29.

⁽²⁾ EFSA Journal 2015; 13(5):4114.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 8. juuni 2016

Komisjoni nimel
president
Jean-Claude JUNKER

Söödalisandi identifitseerimisnumber	Söödalisand	Koostis, keemiline valem, kirjeldus, analüüsimetodid	Loomaliik või -kategooria	Vanuse ülempiir	Miinum-sisaldus	Maksimum-sisaldus	Muud sätted	Loa kehtivusaja lõpp
					mg toimeainet NaCl kg kohta			

Tehnoloogilised lisandid: paakumisvastased ained

1i534	Raudnaatriumtartraadid	<i>Söödalisandi koostis</i> Valmistis, mis sisaldab naatriumtartraatide ja raud (III)kloriidi vahelise kompleksimoodustumisreaktsiooni saadusi vesilahuses kontsentratsiooniga ≤ 35 massiprotsenti <i>Toimeaine kirjeldus</i> Raud(III) kompleks D(-)-, L(+)- ja meso-2,3-dihüdroksübutaandihapetega Suhtarv: rauda ja mesotartraati 1:1 Suhtarv: rauda ja kõiki tartraadi isomeere 1:1,5 CASi number 1280193-05–9 $\text{Fe}(\text{OH})_2\text{C}_4\text{H}_4\text{O}_6\text{Na}$ Kloriidi: ≤ 25 % Oksalaate: $\leq 1,5$ %, väljendatult oksaalhappena Rauda: ≥ 8 % raud(III) <i>Analüüsimetod</i> ⁽¹⁾ Mesotartraadi ja D(-)-, L(+)-tartraatide koguse mõõtmine söödalisandis: — kõrgefektiivne vedelikkromatograafia koos murdumisnäitajadetektoriga (HPLC-RI); Raua üldsisalduse määramine söödalisandis: — induktiivsidestatud plasma aatomiemissioonspektroskoopia (ICP-AES) – EN 15510; või	Kõik loomaliigid	—	—	—	1. Söödalisandit kasutatakse ainult naatriumkloriidis (NaCl) 2. Soovituslik miinimumkogus: 26 mg raudnaatriumtartraate NaCl kg kohta (vastab 3 mg rauale NaCl kg kohta) 3. Soovituslik maksimumkogus: 106 mg raudnaatriumtartraate NaCl kg kohta	29. juuni 2026
-------	------------------------	--	------------------	---	---	---	---	----------------

Söödalisandi identifitseeri- misnumber	Söödalisand	Koostis, keemiline valem, kirjeldus, analüüsimetodid	Loomaliik või -kategooria	Vanuse ülempiir	Miinimum- sisaldus	Maksimum- sisaldus	Muud sätted	Loa kehtivusaja lõpp
					mg toimeainet NaCl kg kohta			
		— induktiivsidestatud plasma aatomiemissioonspektroskoopia (ICP-AES) – EN 15621 rõhu all lagundatud proovist; või — induktiivsidestatud plasma aatomiemissioonspektroskoopia (ICP-AES) – EN ISO 11885; või — aatomabsorptsioonspektrometria (AAS) – EN ISO 6869; või — aatomabsorptsioonspektrometria (AAS) – komisjoni määrus (EÜ) nr 152/2009; ⁽²⁾ ning Naatriumi üldsisalduse määramine söödalisandis: — induktiivsidestatud plasma aatomiemissioonspektroskoopia (ICP-AES) – EN 15510 või — induktiivsidestatud plasma aatomiemissioonspektroskoopia (ICP-AES) – EN 15621 rõhu all lagundatud proovist; või — induktiivsidestatud plasma aatomiemissioonspektroskoopia (ICP-AES) – EN ISO 11885; või — aatomabsorptsioonspektrometria (AAS) – EN ISO 6869; ning Kloriidi üldsisalduse määramine söödalisandis: — titrimetria –määrus (EÜ) nr 152/2009 või ISO 6495.						

⁽¹⁾ Analüüsimetodite andmed on kättesaadavad referentlabori veebilehel: <https://ec.europa.eu/jrc/en/eurl/feed-additives/evaluation-reports>.

⁽²⁾ Komisjoni 27. jaanuari 2009. aasta määrus (EÜ) nr 152/2009, milles sätestatakse proovivõtu- ja analüüsimetodid sööda ametlikuks kontrolliks (ELT L 54, 26.2.2009, lk 1).

KOMISJONI RAKENDUSMÄÄRUS (EL) 2016/897,**8. juuni 2016,**

milles käsitletakse *Bacillus subtilis*'e (C-3102) (DSM 15544) valmistise lubamist munakanade ja dekoratiivkalade söödalisisandina (loa hoidja Asahi Calpis Wellness Co. Ltd.) ja millega muudetakse määrusi (EÜ) nr 1444/2006, (EL) nr 333/2010 ja (EL) nr 184/2011 loa hoidja osas

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. septembri 2003. aasta määrust (EÜ) nr 1831/2003 loomasöötades kasutatavate söödalisisandite kohta, (⁽¹⁾) eriti selle artikli 9 lõiget 2 ja artikli 13 lõiget 3,

ning arvestades järgmist:

- (1) Määruses (EÜ) nr 1831/2003 on sätestatud loomasöötades kasutatavate söödalisisandite lubade andmise kord ning selliste lubade andmise alused ja menetlused.
- (2) Kooskõlas määruse (EÜ) nr 1831/2003 artikliga 7 esitati taotlused *Bacillus subtilis*'e (C-3102) valmistise lubamiseks. Taotlustele olid lisatud määruse (EÜ) nr 1831/2003 artikli 7 lõikes 3 nõutud üksikasjad ja dokumendid.
- (3) Taotlused käsitlevad luba *Bacillus subtilis*'e (C-3102) kasutamiseks kõigi munakanade ja dekoratiivkalade söödalisisandina ning selle liigitamist söödalisisandite kategooriasse „zootehnilised lisandid“.
- (4) Komisjoni määrusega (EÜ) nr 1444/2006 (⁽²⁾) oli juba antud luba selle valmistise kasutamiseks broilerkanade söödalisisandina, komisjoni määrusega (EL) nr 333/2010 (⁽³⁾) põrsaste söödalisisandina ja komisjoni määrusega (EL) nr 184/2011 (⁽⁴⁾) munakanade, kalkunite, vähem tähtsate linnuliikide ning muude dekoratiiv- ja jahilindude söödalisisandina.
- (5) Euroopa Toiduohutusamet (edaspidi „toiduohutusamet“) jõudis oma 28. septembri 2015. aasta (⁽⁵⁾) ja 11. novembri 2015. aasta (⁽⁶⁾) arvamustes järeldusele, et kavandatud kasutustingimuste juures ei avalda *Bacillus subtilis*'e (C-3102) valmistis eeldatavasti kahjulikku mõju loomade ja inimeste tervisele ega keskkonnale. Ta otsustas, et kavandatud kasutustingimuste juures võib söödalisisandi kasutamine anda häid tulemusi söödakoguse vähendamisel munatoodangu massiühiku kohta kogu munemisperioodi jooksul. Toiduohutusamet otsustas ka, et söödalisisandi kasutamine võib soodustada dekoratiivkalade kasvu ja sööda kasutamist. Ameti arvates ei ole vajadust turustamisjärge järelvalve erinõuete järele. Amet kinnitas ka määruse (EÜ) nr 1831/2003 kohaselt asutatud referentlabori aruande söödas sisalduva söödalisisandi analüüsimeetodi kohta.
- (6) *Bacillus subtilis*'e (C-3102) valmistise hindamisel tõdeti, et määruse (EÜ) nr 1831/2003 artiklis 5 sätestatud loa andmise tingimused on täidetud. Seepärast tuleks anda luba kõnealuse valmistise kasutamiseks käesoleva määruse lisas esitatud tingimustel.

(⁽¹⁾) ELT L 268, 18.10.2003, lk 29.

(⁽²⁾) Komisjoni 29. septembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1444/2006 *Bacillus subtilis* C-3102 (Calsporin) lubamise kohta söödalisisandina (ELT L 271, 30.9.2006, lk 19).

(⁽³⁾) Komisjoni 22. aprilli 2010. aasta määrus (EL) nr 333/2010, milles käsitletakse *Bacillus subtilis*'e C-3102 (DSM 15544) kasutamise lubamist võõrutatud põrsaste söödalisisandina (loa omanik Calpis Co. Ltd. Jaapan, keda Euroopa Liidus esindab Calpis Co. Ltd. Europe Representative Office) (ELT L 102, 23.4.2010, lk 19).

(⁽⁴⁾) Komisjoni 25. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 184/2011, milles käsitletakse *Bacillus subtilis*'e C-3102 (DSM 15544) lubamist munakanade, kalkunite, vähem tähtsate linnuliikide ning muude dekoratiiv- ja jahilindude söödalisisandina (loa omanik Calpis Co. Ltd. Jaapan, keda Euroopa Liidus esindab Calpis Co. Ltd. Europe Representative Office) (ELT L 53, 26.2.2011, lk 33).

(⁽⁵⁾) EFSA Journal 2015; 13(9):4231.

(⁽⁶⁾) EFSA Journal 2015; 13(11):4274.

- (7) Taotleja esitas ka määruse (EÜ) nr 1831/2003 artikli 13 lõike 3 kohase taotluse, milles on tehtud ettepanek muuta määrustes (EL) nr 1444/2006, (EL) nr 333/2010 ja (EL) nr 184/2011 sätestatud loa hoidja nime ja tema ELi esindaja nime. Taotleja väidab, et alates 1. jaanuarist 2016 on tema nimi muutunud: Calpis Co. Ltd. asemel on see Asahi Calpis Wellness Co. Ltd. Tema ELi esindaja nimi on samuti muutunud: Calpis Co. Ltd. Europe Representative Office'i asemel on see Asahi Calpis Wellness Co. Ltd. Europe Representative Office. Taotleja on esitanud taotlust toetavad asjakohased andmed.
- (8) Selleks et Asahi Calpis Wellness Co. Ltd. saaks kasutada turustamisõigust, on vaja muuta loa tingimusi.
- (9) Seega tuleks määrusi (EL) nr 1444/2006, (EL) nr 333/2010 ja (EL) nr 184/2011 vastavalt muuta.
- (10) Käesoleva määrusega ette nähtud meetmed on kooskõlas alalise taime-, looma-, toidu- ja söödakomitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Lisas kirjeldatud valmistist, mis kuulub söödalisandite kategooriasse „zootehnilised lisandid“ ja funktsionaalrühma „soolestiku mikrofloorat tasakaalustavad ained“, lubatakse kasutada söödalisandina loomasöötares kõnealusel lisas esitatud tingimustel.

Artikkel 2

Määruse (EÜ) nr 1444/2006 lisa teises veerus, milles on loa hoidja nimi, asendatakse väljend „Calpis Co. Ltd, keda esindab ühenduses Orffa International Holding BV“ väljendiga „Asahi Calpis Wellness Co. Ltd., keda Euroopa Liidus esindab Asahi Calpis Wellness Co. Ltd. Europe Representative Office“.

Artikkel 3

Määrust (EL) nr 333/2010 muudetakse järgmiselt.

- a) Pealkirjas asendatakse väljend „loa omanik Calpis Co. Ltd. Jaapan, keda Euroopa Liidus esindab Calpis Co. Ltd. Europe Representative Office“ väljendiga „loa hoidja Asahi Calpis Wellness Co. Ltd., keda Euroopa Liidus esindab Asahi Calpis Wellness Co. Ltd. Europe Representative Office“.
- b) Lisa teises veerus, milles on loa hoidja nimi, asendatakse väljend „Calpis Co. Ltd. Jaapan, keda Euroopa Liidus esindab Calpis Co. Ltd. Europe Representative Office, Prantsusmaa“ väljendiga „Asahi Calpis Wellness Co. Ltd., keda Euroopa Liidus esindab Asahi Calpis Wellness Co. Ltd. Europe Representative Office“.

Artikkel 4

Määrust (EL) nr 184/2011 muudetakse järgmiselt:

- a) Pealkirjas asendatakse väljend „loa omanik Calpis Co. Ltd. Jaapan, keda esindab Calpis Co. Ltd. Europe Representative Office“ väljendiga „loa hoidja Asahi Calpis Wellness Co. Ltd., keda Euroopa Liidus esindab Asahi Calpis Wellness Co. Ltd. Europe Representative Office“.

- b) Lisa teises veerus, milles on loa hoidja nimi, asendatakse väljend „Calpis Co. Ltd. Jaapan, keda Euroopa Liidus esindab Calpis Co. Ltd. Europe Representative Office, Prantsusmaa“ väljendiga „Asahi Calpis Wellness Co. Ltd., keda esindab Asahi Calpis Wellness Co. Ltd. Europe Representative Office“.

Artikkel 5

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 8. juuni 2016

Komisjoni nimel
president
Jean-Claude JUNCKER

Söödalisandi identifitseerimisnumber	Loa hoidja	Söödalisand	Koostis, keemiline valem, kirjeldus, analüüsimetod	Loomaliik või -kategooria	Vanuse ülempiir	Miinum-sisaldus	Maksimum-sisaldus	Muud sätted	Loa kehtivusaja lõpp
						CFU/kg täissöödas, kui niiskusesisaldus on 12 %			

Zootehniliste lisandite kategooria. Funktsionaalrühm: soolestiku mikrofloorat tasakaalustavad ained

4b1820	Asahi Calpis Wellness Co. Ltd., keda Euroopa Liidus esindab Asahi Calpis Wellness Co. Ltd. Europe Representative Office	Bacillus subtilis C-3102 (DSM 15544)	Söödalisandi koostis	Munakanad	—	3 × 10 ⁸	—	1. Söödalisandi, eelsegu ja sega-sööda kasutamisharjumustes tuleb märkida säilitustemperatuur, kõlblikkusaeg ja granuleerimis-püsivus.	29. juuni 2026
			Bacillus subtilis C-3102 (DSM 15544) vähemalt 1,0 × 10 ¹⁰ CFU/g	dekoratiivkalad		1 × 10 ¹⁰			
			Toimeaine kirjeldus					2. Söödatööstuses söödalisan­di ja eelsegu kasutajatele kehtestata­kse ohutu kasutamise kord ja asja­kohased korralduslikud meet­med, et vältida sissehingamisest, nahakaudsest kokkupuutest ja silma sattumisest tulenevaid ohte. Kui naha kaudu, sissehin­gamise või silma sattumise teel toimuvat kokkupuudet ei ole nende eeskirjade ja meetmete abil võimalik vähendada luba­tava tasemeni, kasutatakse söö­dalisan­di ja eelsegu käitlemisel sobivaid isikukaitsevahendeid.	
			Bacillus subtilis'e C-3102 (DSM 15544) elujõulised spoorid (CFU)						
			Analüüsimetod ⁽¹⁾						
			Loendamine: pindkülvimeetodil, kasutades trüptoon-soja-agarit kõigis uuritavates põhiainetes (EN 15784:2009)						
			Määramine: impulssvälja-geelelektroforeesi (PFGE) kasutades.						

⁽¹⁾ Analüüsimetodite andmed on kättesaadavad referentlabori veebilehel: www.irmm.jrc.ec.europa.eu/crl-feed-additives

KOMISJONI RAKENDUSMÄÄRUS (EL) 2016/898,**8. juuni 2016,**

milles käsitletakse *Bacillus licheniformis*'e (ATCC 53757) ja selle proteaasi (EC 3.4.21.19) valmistise lubamist broilerkanade, munakanade ning vähe levinud kodulinnuliikide nuum- ja munalindude ning dekoratiivlindude söödalisandina (loa hoidja Novus Europe S.A./N.V.)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. septembri 2003. aasta määrust (EÜ) nr 1831/2003 loomasöötades kasutatavate söödalisandite kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

ning arvestades järgmist:

- (1) Määruses (EÜ) nr 1831/2003 on sätestatud loomasöötades kasutatavate söödalisandite lubade andmise kord ning selliste lubade andmise alused ja menetlused.
- (2) Kooskõlas määruse (EÜ) nr 1831/2003 artikliga 7 on esitatud taotlus *Bacillus licheniformis*'e (ATCC 53757) ja selle proteaasi (EC 3.4.21.19) valmistise lubamiseks. Taotlusele olid lisatud määruse (EÜ) nr 1831/2003 artikli 7 lõikes 3 nõutud andmed ja dokumendid.
- (3) Kõnealuses taotluses käsitletakse *Bacillus licheniformis*'e (ATCC 53757) ja selle proteaasi (EC 3.4.21.19) valmistise lubamist broilerkanade, munakanade ning vähe levinud kodulinnuliikide nuum- ja munalindude ning dekoratiivlindude söödalisandina, mis tuleb klassifitseerida kategooriasse „zootehnilised lisandid“.
- (4) Euroopa Toiduohutusamet (edaspidi „toiduohutusamet“) otsustas oma 11. märtsi 2015. aasta arvamuses, ⁽²⁾ et kavandatud kasutustingimuste juures ei avalda *Bacillus licheniformis*'e (ATCC 53757) ja selle proteaasi (EC 3.4.21.19) valmistise eeldatavasti kahjulikku mõju loomade ja inimeste tervisele ega keskkonnale ning selle kasutamine soovitatud annuses võib parandada broilerkanade söödaväärindust, kuid seda ainult proteiinivaese ratsiooni korral. Lisaks leitakse, et seda järeldust saab laiendada munakanadele ning vähe levinud kodulinnuliikide nuum- ja munalindudele ning dekoratiivlindudele. Toiduohutusameti arvates ei ole vajadust turustamisjärgse järelevalve erinõuete järele. Amet kinnitas ka määruse (EÜ) nr 1831/2003 kohaselt asutatud referentlabori aruande söödas sisalduva söödalisandi analüüsimeetodi kohta.
- (5) *Bacillus licheniformis*'e (ATCC 53757) ja selle proteaasi (EC 3.4.21.19) valmistise hindamine näitas, et määruse (EÜ) nr 1831/2003 artiklis 5 sätestatud tingimused kasutamise lubamiseks on täidetud. Seepärast tuleks anda luba kõnealuse valmistise kasutamiseks käesoleva määruse lisas esitatud tingimustel.
- (6) Käesoleva määrusega ette nähtud meetmed on kooskõlas alalise taime-, looma-, toidu- ja söödakomitee arvamusega,

⁽¹⁾ ELTL 268, 18.10.2003, lk 29.⁽²⁾ EFSA Journal 2015;13(3):4055.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Lisas kirjeldatud valmistist, mis kuulub söödalisandite kategooriasse „zootehnilised lisandid“ ja funktsionaalrühma „muud zootehnilised lisandid“, lubatakse kasutada söödalisandina loomasöötades kõnealuses lisas esitatud tingimustel.

Artikkel 2

Käesolev määrus jõustub kahekümnenadal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 8. juuni 2016

Komisjoni nimel
president
Jean-Claude JUNCKER

Söödali- sandi iden- tifikatsiooni- number	Loa hoidja	Söödalisand	Koostis, keemiline valem, kirjeldus, analüüsimeetod	Loomaliik või -kategooria	Vanuse ülempiir	Miimumusi- saldus	Maksimumsi- saldus	Muud sätted	Loa kehtivu- saja lõpp
						CFU-d / toimeaine ühikut ühes kilogrammis täissöödas, mille niiskusesisaldus on 12 %			

Zootehniliste lisandite kategooria. Funktsionaalrühm: muud zootehnilised lisandid (zootehniliste näitajate parandamine)

4d12	Novus Europe S.A./N.V.	<i>Bacillus licheni- formis</i> (ATCC 53757) ja selle proteaas EC 3.4.21.19	Söödalisandi koostis <i>Bacillus licheniformis</i>'e (ATCC 53757) ja selle proteaasi EC 3.4.21.19 valmistas, mis sisaldab vähemalt järgmist: — <i>Bacillus licheniformis</i> (ATCC 53757): 1 × 10⁹ CFU ühes grammis lisandis — proteaas: 6 × 10⁵ U ühes grammis lisandis ⁽¹⁾ Tahkel kujul Toimeaine kirjeldus <i>Bacillus licheniformis</i>'e (ATCC 53757) eluvõimelised spoorid ja selle proteaas EC 3.4.21.19 Analüüsimeetod ⁽²⁾ <i>Bacillus licheniformis</i>'e (ATCC 53757) määramine ja loendamine söödalisandis, eelsegu ja söödas — Määramine: impulssvälja-geelektroforees (PFGE)	Broilerkanad ja munakanad	—	5 × 10 ⁸ CFU	—	1. Söödalisandi ja eelsegu kasutusjuhistes tuleb märkida säilitustemperatuur, kõlblikkusaeg ja granuleerimispiisvus. 2. Soovitatav minimaalne annus 500 mg lisandit täissööda kg kohta. 3. Söödatööstuses söödalisandi ja eelsegu kasutajatele kehtestatakse ohutu kasutamise kord ja asjakohased korralduslikud meetmed, et vältida sissehingamisest, nahakaudsest kokkupuutest ja silma sattumisest tulenevaid ohte. Kui naha kaudu, sissehingamise või silma sattumise teel toimuvat kokkupuudet ei ole nende eeskirjade ja meetmete abil võimalik vähendada, kasutatakse söödalisandi ja eelsegu käitlemisel sobivaid isikukaitsevahendeid.	29. juuni 2026
------	------------------------------	--	--	------------------------------	---	-------------------------	---	--	-------------------

Söödali- sandi iden- tifikatsiooni- number	Loa hoidja	Söödalisand	Koostis, keemiline valem, kirjeldus, analüüsimeetod	Loomaliik või -kategooria	Vanuse ülempiir	Miinumusi- saldus	Maksimumsi- saldus	Muud sätted	Loa kehtivu- saja lõpp
						CFU-d / toimeaine ühikut ühes kilogrammis täissöödas, mille niiskusesisaldus on 12 %			
			— Loendamine: pindkülvimeetodil, kasutades trüptoon-soja-agarit – EN 15784 Proteaasi koguse mõõtmine sööda- lisandis, eelsegus ja söödas: — Kolorimeetriline meetod, mille puhul mõõdetakse proteaasi substraadi Suc-Ala-Ala-Pro-Phe-pNA ensümaatilisel hüdrolyüsil temperatuuri 37 °C juures vabanenud paranitroaniliini (pNA).					4. Lubatud kasutada söödas, mis sisaldab järgmisi lubatud koktsidiostaatikume: diklasuriil, nikarbasiin, dekokinaat, semduramütsiinnaatrium, lasalotsiidnaatrium, monensiinnaatrium, robenidiinvesinikkloriid, maduramütsiinammoonium, narsiin või salinomütsiinnaatrium 5. Soovitav kasutada proteiinivaeses ratsioonis.	

(¹) 1 U (ühik) on proteaasi kogus, mis vabastab pH 8,0 ja temperatuuri 37 °C juures proteaasi substraadist suksinüül-Ala-Ala-Pro-Phe-pNA-st (C₃₀H₃₆N₆O₉) ühe mikromooli paranitroaniliini (pNA) minutis.

(²) Analüüsimeetodite andmed on kättesaadavad referentlabori veebilehel <https://ec.europa.eu/jrc/en/eurl/feed-additives/evaluation-reports>.

KOMISJONI RAKENDUSMÄÄRUS (EL) 2016/899,**8. juuni 2016,****milles käsitletakse *Trichoderma reesei* (ATCC SD-6528) abil saadud 6-fütaasi lubamist kõigi kodulinnu- ja sealiikide (v.a piimapõrsad) söödalisandina (loa hoidja Danisco (UK) Ltd)****(EMPs kohaldatav tekst)**

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. septembri 2003. aasta määrust (EÜ) nr 1831/2003 loomasöötades kasutatavate söödalisandite kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

ning arvestades järgmist:

- (1) Määruses (EÜ) nr 1831/2003 on sätestatud loomasöötades kasutatavate söödalisandite lubade andmise kord ning selliste lubade andmise alused ja menetlused.
- (2) Kooskõlas määruse (EÜ) nr 1831/2003 artikliga 7 on esitatud taotlus *Trichoderma reesei* (ATCC SD-6528) abil saadud 6-fütaasi kasutamiseks. Taotlusele olid lisatud määruse (EÜ) nr 1831/2003 artikli 7 lõikes 3 nõutud andmed ja dokumendid.
- (3) Taotluses käsitletakse *Trichoderma reesei* (ATCC SD-6528) abil saadud 6-fütaasi lubamist kodulinnu- ja sealiikide söödalisandina ning selle klassifitseerimist söödalisandite kategooriasse „zootehnilised lisandid“.
- (4) Euroopa Toiduohutusamet (edaspidi „toiduohutusamet“) otsustas oma 22. oktoobri 2015. aasta arvamuses, ⁽²⁾ et kavandatud kasutustingimuste juures ei avalda *Trichoderma reesei* (ATCC SD-6528) abil saadud 6-fütaas kahjulikku mõju loomade ja inimeste tervisele ega keskkonnale ning selle kasutamine soovitatud annuses võib parandada fosfori retentsiooni broilerkanadel, broilerkalkunitel, munakanadel, võõrutatud põrsastel, nuumsigadel ja emistel. Samuti otsustas toiduohutusamet, et seda järeldust võib laiendada vähe levinud kodulinnu- ja sealiikidele. Toiduohutusameti arvates ei ole vajadust turustamisjärgse järelevalve erinõuete järele. Toiduohutusamet kinnitas ka määruse (EÜ) nr 1831/2003 kohaselt asutatud referentlabori aruande söödas sisalduva söödalisandi analüüsimeetodi kohta.
- (5) *Trichoderma reesei* (ATCC SD-6528) abil saadud 6-fütaasi hindamine näitab, et määruse (EÜ) nr 1831/2003 artiklis 5 sätestatud tingimused kasutamise lubamiseks on täidetud. Seepärast tuleks anda luba kõnealuse valmistise kasutamiseks käesoleva määruse lisas esitatud tingimustel.
- (6) Käesoleva määrusega ette nähtud meetmed on kooskõlas alalise taime-, looma-, toidu- ja söödakomitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Lisas kirjeldatud valmistist, mis kuulub söödalisandite kategooriasse „zootehnilised lisandid“ ja funktsionaalrühma „seedimist soodustavad ained“, lubatakse kasutada söödalisandina kõnealuses lisas esitatud tingimustel.

⁽¹⁾ ELT L 268, 18.10.2003, lk 29.⁽²⁾ EFSA Journal 2015;13(11):4275.

Artikkel 2

Käesolev määrus jõustub kahekümnenal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 8. juuni 2016

Komisjoni nimel
president
Jean-Claude JUNCKER

Söödali- sandi iden- tifikatseer- imisnumber	Loa hoidja	Söödalisand	Koostis, keemiline valem, kirjeldus, analüüsimetod	Loomaliik või -kategooria	Vanuse ülempiir	Miinumusi- saldus	Maksimumsi- saldus	Muud sätted	Loa kehtivu- saja lõpp
						Toimeaine ühikut ühes kilo- grammis täissöödas, mille niis- kusesisaldus on 12 %			

Kategooria: zootehnilised lisandid. Funktsionaalrühm: seedimist soodustavad ained

4a24	Danisco (UK) Ltd	6-fütaas EC 3.1.3.26	<i>Söödalisandi koostis</i> <i>Trichoderma reesei</i> (ATCC SD-6528) abil saadud 6-fütaas, mille minimaalne aktiivsus on 15 000 U ⁽¹⁾/g. Vedelal kujul <i>Toimeaine kirjeldus</i> <i>Trichoderma reesei</i> (ATCC SD-6528) abil saadud 6-fütaas (EC 3.1.3.26) <i>Analüüsimetod</i> ⁽²⁾ Selleks et kvantifitseerida 6-fütaasi aktiivsust söödalisandis: — kolorimeetriline meetod, mis põhineb fütaasi ensümaatilisel reaktsioonil fütaadiga. 6-fütaasi aktiivsuse mõõtmiseks eelsegu ja söödas: — kolorimeetriline meetod, mis põhineb fütaasi ensümaatilisel reaktsioonil fütaadiga: EN ISO 30024.	Kõik kodulin-nuliigid Kõik sealiigid (v.a piimapõrsad)	—	250 U	—	1. Söödalisandi ja eelsegu kasutamist juhistes märkida säilitustingimused ja granuleerimispiisvus. 2. Soovituslik maksimumkogus: 2 000 U kilogrammi sööda kohta. 3. Söödatööstuses söödalisandi ja eelsegu kasutajatele kehtestatakse ohutu kasutamise kord ja asjakohased korralduslikud meetmed, et vältida sissehingamisest, nahakaudsest kokkupuutest ja silma sattumisest tulenevaid ohte. Kui naha kaudu, sissehingamise või silma sattumise teel toimuvat kokkupuudet ei ole nende eeskirjade ja meetmete abil võimalik vähendada, kasutatakse söödalisandi ja eelsegu käitlemisel sobivaid isikukaitsevahendeid.	29. juuni 2026
------	------------------	----------------------	---	---	---	-------	---	--	----------------

⁽¹⁾ U on ensüümi kogus, mis vabastab naatriumfütaadi substraadist ühe mikromooli anorgaanilist fosfaati minutis pH 5,5 ja temperatuuri 37 °C juures.

⁽²⁾ Analüüsimetodite andmed on kättesaadavad referentlabori veebilehel: <https://ec.europa.eu/jrc/en/eurl/feed-additives/evaluation-reports>.

KOMISJONI RAKENDUSMÄÄRUS (EL) 2016/900,**8. juuni 2016,****milles käsitletakse bensoehappe lubamist emiste söödalisandina (loa hoidja DSM Nutritional Product Sp. z o. o.)****(EMPs kohaldatav tekst)**

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. septembri 2003. aasta määrust (EÜ) nr 1831/2003 loomasöötades kasutatavate söödalisandite kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

ning arvestades järgmist:

- (1) Määruses (EÜ) nr 1831/2003 on sätestatud loomasöötades kasutatavate söödalisandite lubade andmise kord ning selliste lubade andmise alused ja menetlused.
- (2) Kooskõlas määruse (EÜ) nr 1831/2003 artikliga 7 esitati taotlus bensoehappe lubamiseks. Taotlusele olid lisatud määruse (EÜ) nr 1831/2003 artikli 7 lõikes 3 nõutud andmed ja dokumendid.
- (3) Taotluses käsitletakse bensoehappe lubamist emiste söödalisandina ning selle klassifitseerimist söödalisandite kategooriasse „zootehnilised lisandid“.
- (4) Kõnealust söödalisandit on komisjoni määrusega (EÜ) nr 1730/2006 ⁽²⁾ lubatud juba kasutada võõrutatud põrsaste söödalisandina ja komisjoni määrusega (EÜ) nr 1138/2007 ⁽³⁾ on lubatud seda kasutada nuumsigade puhul.
- (5) Euroopa Toiduohutusamet (edaspidi „toiduohutusamet“) jõudis oma 14. juuni 2012. aasta arvamuses ⁽⁴⁾ ja 16. juuni 2015. aasta arvamuses ⁽⁵⁾ järeldusele, et kavandatud kasutustingimuste korral ei avalda bensoehappe kahjulikku mõju loomade ega inimeste tervisele ega keskkonnale ning et see võib vähesel määral langetada emiste uriini pH-taset. Toiduohutusameti arvates ei ole vajadust turustamisjärgse järelevalve erinõuete järele. Toiduohutusamet kinnitas ka määruse (EÜ) nr 1831/2003 kohaselt asutatud referentlabori aruande söödas sisalduva söödalisandi analüüsimeetodi kohta.
- (6) Bensoehappe hindamisel tõdeti, et määruse (EÜ) nr 1831/2003 artiklis 5 sätestatud loaandmistingimused on täidetud. Seepärast tuleks anda luba kõnealuse valmistise kasutamiseks käesoleva määruse lisas esitatud tingimustel.
- (7) Käesoleva määrusega ette nähtud meetmed on kooskõlas alalise taime-, looma-, toidu- ja söödakomitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Lisas kirjeldatud söödalisandit, mis kuulub söödalisandite kategooriasse „zootehnilised lisandid“ ja funktsionaalrühma „muud zootehnilised lisandid“, lubatakse kasutada söödalisandina loomasöötades kõnealuses lisas esitatud tingimustel.

⁽¹⁾ ELT L 268, 18.10.2003, lk 29.

⁽²⁾ Komisjoni 23. novembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1730/2006 bensoehappe (VevoVital) lubamise kohta toidulisandina (ELT L 325, 24.11.2006, lk 9).

⁽³⁾ Komisjoni 1. oktoobri 2007. aasta määrus (EÜ) nr 1138/2007 bensoehappe (VevoVital) uue kasutusviisi lubamise kohta söödalisandina (ELT L 256, 2.10.2007, lk 8).

⁽⁴⁾ EFSA Journal 2012;10(7):2775.

⁽⁵⁾ EFSA Journal 2015;13(7):4157.

Artikkel 2

Käesolev määrus jõustub kahekümnenal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 8. juuni 2016

Komisjoni nimel
president
Jean-Claude JUNCKER

Söödali- sandi iden- tifikatsiooni- number	Loa hoidja	Söödalisand	Koostis, keemiline valem, kirjeldus, analüüsimeetod	Loomaliik või -kategooria	Vanuse ülempiir	Miinumusi- saldus	Maksimumsi- saldus	Muud sätted	Loa kehtivu- saja lõpp
						mg/kg täissöödas, mille niiskuse- sisaldus on 12 %			

Zootehniliste lisandite kategooria. Funktsionaalrühm: muud zootehnilised lisandid (uriini pH-taseme vähendamine)

4d210	DSM Nu- tritional Products Sp. z o. o.	Bensoehape	<i>Söödalisandi koostis</i> Bensoehape ($\geq 99,9\%$) <i>Toimeaine kirjeldus</i> benseenkarboksüülhape, fenüül- karboksüülhape, $C_7H_6O_2$ CASi number 65–85-0 Maksimaalne lisandite sisaldus: ftaalhape: ≤ 100 mg/kg bifenüül: ≤ 100 mg/kg <i>Analüüsimeetod</i> ⁽¹⁾ Bensoehappe sisalduse määra- mine söödalisisandis: — tiitrimine naatriumhüdrosiidiga (Euroopa farmakopöa monograafia 0066) Bensoehappe koguse mõõtmine eelsegu ja söödas: — pöördfaasilise vedelikkromatograafia abil, kasutades UV-detektorit (RP-HPLC/UV), meetod põhineb ISO 9231:2008 standardil.	Emised	—	5 000	10 000	1. Täiendsööda kasutusjuhistes tuleb märkida järgnev teave: „Bensoehapet sisaldavat täiendsööta ei tohi emistele anda puhtalt. Emiste täiendsööta tuleb hoolikalt segada muu söödatooraine päevase kogusega.“ 2. Söödatööstuses söödalisisandi ja eelsegu kasutajatele kehtestatakse ohutu kasutamise kord ja asjakohased korralduslikud meetmed, et vältida sissehingamisest, nahakaudsest kokkupuutest ja silma sattumisest tulenevaid ohte. Kui naha kaudu, sissehingamise või silma sattumise teel toimuvat kokkupuudet ei ole nende eeskirjade ja meetmete abil võimalik vähendada, kasutatakse söödalisisandi ja eelsegu käitlemisel sobivaid isikukaitsevahendeid.	29. juuni 2026
-------	---	------------	--	--------	---	-------	--------	--	-------------------

⁽¹⁾ Analüüsimeetodite andmed on kättesaadavad referentlabori veebilehel: <https://ec.europa.eu/jrc/en/eurl/feed-additives/evaluation-reports>.

KOMISJONI RAKENDUSMÄÄRUS (EL) 2016/901,**8. juuni 2016,****millega kehtestatakse kindlad impordiväärtused, et määrata kindlaks teatava puu- ja köögivilja hind piiril**

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrust (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 ⁽¹⁾,võttes arvesse komisjoni 7. juuni 2011. aasta rakendusmäärust (EL) nr 543/2011, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1234/2007 üksikasjalikud rakenduseeskirjad seoses puu- ja köögiviljasektori ning töödeldud puu- ja köögivilja sektoriga ⁽²⁾, eriti selle artikli 136 lõiget 1,

ning arvestades järgmist:

- (1) Rakendusmääruses (EL) nr 543/2011 on sätestatud vastavalt mitmepoolsete kaubanduslääbirääkimiste Uruguay vooru tulemustele kriteeriumid, mille alusel kehtestab komisjon kolmandatest riikidest importimisel kõnealuse määruse XVI lisa A osas sätestatud toodete ja ajavahemike kohta kindlad impordiväärtused.
- (2) Iga turustuspäeva kindel impordiväärtus on arvutatud rakendusmääruse (EL) nr 543/2011 artikli 136 lõike 1 kohaselt, võttes arvesse päevaandmete erinevust. Seetõttu peaks käesolev määrus jõustuma selle *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise kuupäeval,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Käesoleva määruse lisas määratakse kindlaks rakendusmääruse (EL) nr 543/2011 artikliga 136 ette nähtud kindlad impordiväärtused.

*Artikkel 2*Käesolev määrus jõustub *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 8. juuni 2016

*Komisjoni nimel**presidendi eest**põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektor*

Jerzy PLEWA

⁽¹⁾ ELT L 347, 20.12.2013, lk 671.⁽²⁾ ELT L 157, 15.6.2011, lk 1.

LISA

Kindlad impordiväärtused, et määrata kindlaks teatava puu- ja köögivilja hind piiril

(eurot 100 kg kohta)

CN-kood	Kolmanda riigi kood ⁽¹⁾	Kindel impordiväärtus
0702 00 00	IL	259,4
	MA	121,6
	ZZ	190,5
0709 93 10	TR	144,6
	ZZ	144,6
0805 50 10	AR	167,7
	IL	134,0
	MA	106,8
	TR	134,1
0808 10 80	ZA	170,5
	ZZ	142,6
	AR	117,7
	BR	110,1
	CL	121,3
	CN	110,9
	NZ	153,2
	PE	111,0
	US	146,5
	UY	107,2
	ZA	122,1
	ZZ	122,2
0809 10 00	TR	279,0
	ZZ	279,0
0809 29 00	TR	529,8
	US	721,3
	ZZ	625,6

⁽¹⁾ Riikide nomenklatuur on sätestatud komisjoni 27. novembri 2012. aasta määruses (EL) nr 1106/2012, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 471/2009 (mis käsitleb ühenduse statistikat väliskaubanduse kohta kolmandate riikidega) seoses riikide ja territooriumide nomenklatuuri ajakohastamisega (ELT L 328, 28.11.2012, lk 7). Kood „ZZ“ tähistab „muud päritolu“.

OTSUSED

KOMISJONI RAKENDUSOTSUS (EL) 2016/902,

30. mai 2016,

millega kehtestatakse parima võimaliku tehnika (PVT) alased järelused vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2010/75/EL reovee ja jääkgaaside ühiste puhastus- ja käitlussüsteemide kohta keemiatööstuses

(teatavaks tehtud numbri C(2016) 3127 all)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta direktiivi 2010/75/EL tööstusheidete kohta (saastuse kompleksne vältimine ja kontroll), ⁽¹⁾ eriti selle artikli 13 lõiget 5,

ning arvestades järgmist:

- (1) Parima võimaliku tehnika (PVT) alased järelused on võrdlusaluseks loatingimuste kehtestamisel käitistele, mida on käsitletud direktiivi 2010/75/EL II peatükis. Pädev asutus peaks sätestama heite piirnormid, millega tagatakse, et tavapärastel käitamistingimustel ei ületa heide parima võimaliku tehnikaga saavutatavat heitetaset, mis on sätestatud PVT-järeldustes.
- (2) Liikmesriikide, asjaomaste tööstusharude ja keskkonnakaitset edendavate valitsusväliste organisatsioonide esindajatest koosnev foorum, mis loodi komisjoni 16. mai 2011. aasta otsusega ⁽²⁾, esitas komisjonile oma arvamuse PVT-viitedokumendi kavandatava sisu kohta 24. septembril 2014. Kõnealune arvamus on avalikkusele kättesaadav.
- (3) Käesoleva otsuse lisas esitatud PVT-järeldustes võetakse kokku kõnealuse PVT-viitedokumendi tähtsamad punktid.
- (4) Käesoleva otsusega ettenähtud meetmed on kooskõlas direktiivi 2010/75/EL artikli 75 lõike 1 alusel loodud komitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Kiidetakse heaks parima võimaliku tehnika (PVT) alased järelused reovee ja jääkgaaside ühiste puhastus- ja käitlussüsteemide kohta keemiatööstuses, mis on esitatud lisas.

⁽¹⁾ ELT L 334, 17.12.2010, lk 17.

⁽²⁾ ELT C 146, 17.5.2011, lk 3.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 30. mai 2016

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Karmenu VELLA

LISA

PARIMA VÕIMALIKU TEHNIKA (PVT) ALASED JÄRELDUSED KEEMIATÖÖSTUSE ÜHTSETE REOVEE JA JÄÄKGAASIDE PUHASTUS- JA KÄITLUSSÜSTEEMIDE KOHTA

REGULEERIMISALA

Parima võimaliku tehnika alastes järeldustes (PVT-järeldustes) on käsitletud direktiivi 2010/75/EL I lisa punktis 4 ja punkti 6 alapunktis 11 määratletud tootmistegevust, täpsemalt:

- punkt 4: keemiatööstus;
- punkti 6 alapunkt 11: reovee [termin on muutunud; varem tõlgitud ka „heitvesi“] selline iseseisvalt käitatav puhastamine, mida ei hõlma nõukogu direktiiv 91/271/EMÜ ja mida tehakse käitisel, mille tegevusalad on kirjeldatud direktiivi 2010/75/EL I lisa punktis 4.

Käesolevad PVT-järeldused hõlmavad ka eri allikatest pärineva reovee kombineeritud töötlemist, kui reovee põhiline saastekoormus pärineb tegevustest, mida on nimetatud direktiivi 2010/75/EL I lisa punktis 4.

Eelkõige käsitletakse PVT-järeldustes järgmisi küsimusi:

- keskkonnajuhtimissüsteemid;
- vee säästmine;
- reovee käitlemine, kogumine ja töötlemine;
- jäätmekäitlus;
- reoveepuhastussetete käitlemine, välja arvatud põletamine;
- jääkgaaside käitlemine, kogumine ja töötlemine;
- põletamine;
- lenduvate orgaaniliste ühendite (LOÜde) hajusheide õhku;
- lõhnateke;
- mürateke.

Lisaks võivad PVT-järeldustes käsitletud tegevusvaldkondadega seoses olulised olla järgmised PVT-järeldused ja -viitedokumendid:

- kloorleelise tootmine;
- anorgaanilise suurkeemia saaduste – ammoniaagi, hapete ja väetiste – tootmine (LVIC-AAF);
- tahkete ja muude anorgaanilise suurkeemia saaduste tootmine (LVIC-S);
- anorgaanilise peenkeemia saaduste tootmine (SIC);
- orgaaniliste tööstuskemikaalide tootmine (LVOC);
- orgaaniliste peenkemikaalide tootmine (OFC);
- polümeeride tootmine (POL);
- ladustamisel tekkiv heide (EFS);
- energiatõhusus (ENE);
- direktiivis nimetatud käitiste tööstusheidete õhku- ja vetteheite seire (ROM);
- tööstuslikud jahutussüsteemid (ICS);

- suured põletusseadmed (LCP);
- jäätmete põletamine (WI);
- jäätmekäitlus (WT);
- majanduslik mõju ja terviklik keskkonnamõju (ECM).

ÜLDISED KAALUTLUSED

Parim võimalik tehnika

PVT-järeldest esitatud tehnikate loetelu ja kirjeldused ei ole normatiivsed ega ammendavad. On lubatud kasutada muid tehnikaid, mis tagavad vähemalt samaväärse keskkonnakaitse taseme.

Kui ei ole öeldud teisiti, on PVT-järeldest üldkohaldatavad.

Parima võimaliku tehnikaga seotud heitetasemed

PVT-järeldest esitatud parima võimaliku tehnikaga saavutatavad vetteheite tasemed (PVT-SHT) on väljendatud kontsentratsioonina (heiteaine mass liitri vee kohta) ühikutes µg/l või mg/l.

Kui ei ole märgitud teisiti, on PVT-SHT arvestatud 24 tunni jooksul kogutud liitproovide aastase keskmisena, mis on kaalutud vooluhulgaga; proovid võetakse minimaalse sagedusega, mis on ette nähtud asjakohaste näitajate ja tavapäraste töötingimuste jaoks. Aega arvestavat proovide võtmist võib kasutada tingimusel, et voolu piisav stabiilsus on tõendatud.

Iga parameetri vooluhulgaga kaalutud keskmine aastakontsentratsioon (c_w) arvutatakse järgmise valemi abil:

$$c_w = \frac{\sum_{i=1}^n c_i q_i}{\sum_{i=1}^n q_i}$$

kus

n = mõõtmiste arv;

c_i = asjaomase näitaja keskmine kontsentratsioon i. mõõtmise ajal;

q_i = keskmine voolukiirus i. mõõtmise ajal.

Saastuse vähendamise tõhusus

Orgaanilise süsiniku kogusalduse, keemilise hapnikutarbe (KHT), üldlämmastiku ja anorgaanilise lämmastiku kogusalduse puhul arvutatakse PVT-järeldest viidatud keskmine saastuse vähendamine (vt tabelid 1 ja 2) saastuskoormuse alusel ja see hõlmab nii reovee eeltöötlust (PVT 10 c) kui ka lõpptöötlust (PVT 10 d).

MÕISTED

PVT-järeldest kasutatakse järgmisi mõisteid:

Mõiste	Määratlus
Uus käitiseosa	Pärast PVT-järeldest avaldamist käitise tegevuskohas esmakordselt loa saanud käitiseosa või pärast PVT-järeldest avaldamist täielikult asendatud käitiseosa.
Olemasolev käitiseosa	Käitiseosa, mis ei ole uus.

Mõiste	Määratlus
Biokeemiline hapnikutarve (BHT ₅)	Hapnikukogus, mis on vajalik orgaanilise aine biokeemiliseks oksüdeerimiseks süsihappegaasiks viie päevaga. BHT näitab biolagundatavate orgaaniliste ühendite massikontsentratsiooni.
Keemiline hapnikutarve (KHT)	Hapnikukogus, mis on vajalik orgaanilise aine täielikuks keemiliseks oksüdeerimiseks süsihappegaasiks. KHT näitab orgaaniliste ühendite massikontsentratsiooni.
Orgaanilise süsiniku üldsisaldus	Orgaanilise süsiniku üldsisaldus, väljendatud C-na, hõlmab kõiki orgaanilisi ühendeid.
Hõljuvaine üldkogus	Kogu hõljuvaine massikontsentratsioon, mis on mõõdetud filtrimisega läbi klaaskiud-filtrite ja kaalanalüütilise meetodiga.
Üldlämmastik (ÜL)	Üldlämmastik, mis väljendatakse N-na, hõlmab vaba ammoniaaki ja ammooniumsooli (NH ₄ -N), nitriteid (NO ₂ -N), nitraate (NO ₃ -N), ja orgaanilisi lämmastikuühendeid.
Anorgaanilise lämmastiku üldsisaldus	Anorgaanilise lämmastiku üldsisaldus, mis väljendatakse N-na, hõlmab vaba ammoniaaki ja ammooniumsooli (NH ₄ -N), nitriteid (NO ₂ -N) ja nitraate (NO ₃ -N).
Üldfosfor	Üldfosfor, mis väljendatakse P-na, hõlmab kõiki anorgaanilisi ja orgaanilisi fosforiühendeid, mis on kas lahustunud või seotud osakeste külge.
Adsorbeeritavates orgaanilistes ainetes sisalduvad halogeenid (AOX)	Adsorbeeritavates orgaanilistes ainetes sisalduvad halogeenid, mis väljendatakse Cl-na, hõlmavad adsorbeeritavatesse orgaanilistesse ainetesse keemiliselt seotud kloori, broomi ja joodi.
Kroom (Cr)	Kroom, mis väljendatakse Cr-na, hõlmab kõiki anorgaanilisi ja orgaanilisi kroomiühendeid, mis on kas lahustunud või seotud osakeste külge.
Vask (Cu)	Vask, mis väljendatakse Cu-na, hõlmab kõiki anorgaanilisi ja orgaanilisi vaseühendeid, mis on kas lahustunud või seotud osakeste külge.
Nikkel (Ni)	Nikkel, mis väljendatakse Ni-na, hõlmab kõiki anorgaanilisi ja orgaanilisi nikliühendeid, mis on kas lahustunud või seotud osakeste külge.
Tsink (Zn)	Tsink, mis väljendatakse Zn-na, hõlmab kõiki anorgaanilisi ja orgaanilisi tsingiühendeid, mis on kas lahustunud või seotud osakeste külge.
LOÜ	Lenduvad orgaanilised ühendid, nagu on määratletud direktiivi 2010/75/EL artikli 3 punktis 45.
Lenduvate orgaaniliste ühendite hajusheide	Hajusheide võib eralduda teatud piirkonnast (nt paakidest) või punktallikatest (nt toruäärikute kaudu).
Lenduvate orgaaniliste ühendite kontrollimatu heide	Lenduvate orgaaniliste ühendite hajusheide punktallikatest.
Tõrvikpõletamine	Kõrgtemperatuuriline oksüdeerimine, mille käigus tööstusprotsessides tekkivad põlevad ühendid põletatakse lahtise leegiga. Tõrvikpõletamist kasutatakse peamiselt põlevatest gaasidest vabanemiseks ohutuse eesmärgidel või ebatavaliste töötingimuste korral.

1. Keskkonnajuhtimissüsteemid

PVT 1. Üldise keskkonnatoime parandamiseks on PVT sellise keskkonnajuhtimissüsteemi järgimine ja rakendamine, millel on kõik järgmised omadused:

- i. juhtkonna, s.h tippjuhtkonna pühendumus;

- ii. keskkonnapoliitika, millega muu hulgas nähakse ette, et juhtkond täiustab pidevalt käitist;
- iii. vajaliku korra, eesmärkide ja sihttasemetega planeerimine ja kehtestamine koos finantsplaneerimisega ja investeringutega;
- iv. korra rakendamine, mille käigus pööratakse erilist tähelepanu järgmistele aspektidele:
 - a) struktuur ja vastutus;
 - b) värbamine, väljaõpe, teadlikkus ja pädevus;
 - c) kommunikatsioon;
 - d) töötajate kaasamine;
 - e) dokumenteerimine;
 - f) tõhus protsessijuhtimine;
 - g) hoolduskavad;
 - h) valmisolek hädaolukorraks ning hädaolukorras tegutsemiseks;
 - i) vastavus keskkonnanalastele õigusaktidele;
- v. tulemuslikkuse kontrollimine ja parandusmeetmed, kusjuures erilist tähelepanu pööratakse järgmistele aspektidele:
 - a) seire ja mõõtmised (vt ka viitedokument, milles käsitletakse direktiiviga hõlmatud käitiste tööstusheidete õhku- ja vetteheidete seiret (ROM));
 - b) parandus- ja ennetusmeetmed;
 - c) dokumenteerimine;
 - d) sõltumatu (võimaluse korral) sise- või väliskontroll, et teha kindlaks, kas keskkonnajuhtimissüsteem toimib kavatsuste kohaselt ja kas seda rakendatakse ning järgitakse nõuetekohaselt;
- vi. keskkonnajuhtimissüsteemi ja selle jätkuva sobivuse, piisavuse ja tõhususe hindamine tippjuhtkonna poolt;
- vii. puhtama tehnoloogia arengu järgimine;
- viii. uute käitiseosade projekteerimisel nende tulevase demonteerimise ning kogu nende tööaja jooksul avalduva keskkonnamõjuga arvestamine;
- ix. korrapäraste sektorisiseste võrdlusanalüüside tegemine;
- x. jäätmekava (vt PVT 13).

Keemiatööstuse protsesside puhul on PVT hõlmata keskkonnajuhtimissüsteemiga järgmisi aspekte:

- xi. mitme käitajaga käitiste ja tootmiskohtade puhul sõlmitakse konventsioon, millega määratakse kindlaks rollid ja vastutus ning kooskõlastatakse kõigi käitajate töökorraldus, et tõhustada eri osalejate koostööd;
- xii. reovee- ja jääkgaasivoogude inventuuri tegemine (vt PVT 2).

Mõnel juhul peab keskkonnajuhtimissüsteem sisaldama järgmisi osi:

- xiii. lõhnatekke piiramise kava (vt PVT 20).
- xiv. müratekke piiramise kava (vt PVT 22).

Rakendatavus

Keskkonnajuhtimissüsteemi ulatus (nt üksikasjalikkus) ja laad (nt standarditud või mittestandarditud) on üldiselt seotud käitise laadi, suuruse ja keerukusega ning võimaliku keskkonnamõjuga.

PVT 2. Selleks, et hõlbustada õhku ja vette paisatava heite vähendamist ning vähendada vee tarbimist, on PVT luua reovee- ja jääkgaasivoogude inventuuri pidevalt ajakohastatav süsteem, mis on osa keskkonnajuhtimise süsteemist (vt PVT 1) ja millel on kõik järgmised omadused:

- i. teave keemiatööstuse tootmisprotsesside kohta, sealhulgas:
 - a) keemiliste reaktsioonide võrrandid, milles näidatakse ära ka kõrvalsaadused;
 - b) protsessi lihtsustatud vooskeemid, milles on näidatud heite päritolu;
 - c) protsessi integreeritud tehnikate ning reovee ja jääkgaaside nende tekkekohas töötlemise kirjeldused, sealhulgas selliste tehnikate ja töötlemise tulemuslikkus;
- ii. võimalikult põhjalik teave reoveevoogude omaduste kohta, näiteks:
 - a) voolukiiruse, pH, temperatuuri, elektrijuhtivuse keskmised väärtused ja nende muutlikkus;
 - b) asjakohaste saasteainete ja näitajate (nt KHT ja orgaanilise süsiniku kogusisaldus, lämmastikuühendid, fosfor, metallid, soolad, teatavad orgaanilised ühendid) keskmine kontsentratsioon ja keskmised väärtused;
 - c) andmed bioloogilise kõrvaldatavuse kohta (nt BHT, BHT ja KHT suhe, Zahni-Wellensi test, bioloogilise inhibeerimise (nt nitrifikatsiooni) võime;
- iii. võimalikult põhjalik teave jääkgaasivoogude omaduste kohta, näiteks:
 - a) voolukiiruse ja temperatuuri keskmised väärtused ja nende muutlikkus;
 - b) asjakohaste saasteainete ja näitajate (nt lenduvad orgaanilised ühendid, CO, NO_x, SO_x, kloor, vesinikkloriid) keskmised sisaldused ja väärtused;
 - c) süttivus, alumine ja ülemine plahvatuspiir, reaktsioonivõime;
 - d) muude selliste ainete sisaldus, mis võivad mõjutada jääkgaasi puhastamise süsteemi või jaama ohutust (näiteks hapnik, lämmastik, veeaur, tolmu).

2. Seire

PVT 3. Reoveevoogude inventuuri käigus kindlaks tehtud vetteheite puhul (vt PVT 2) on PVT jälgida protsessi tähtsamaid parameetreid (sealhulgas reoveevoo pidev seire, reovee pH ja temperatuur) olulistes punktides (nt sissevool eeltötlusseadmesse, sissevool lõpptötlusseadmesse).

PVT 4. PVT on vetteheite seire koostöös EN standarditega vähemalt allpool ettenähtud miinimumsagedusega. EN standardite puudumise korral on PVT kohaldada selliseid ISO, liikmesriigi või muid rahvusvahelisi standardeid, mis tagavad samaväärse teadusliku tasemega andmete saamise.

Aine/näitaja	Standard(id)	Miinimumsagedus (1) (2)
Orgaanilise süsiniku kogusisaldus (3)	EN 1484	Iga päev
Keemiline hapnikutarve (KHT) (3)	EN standard ei ole kättesaadav	
Hõljuvaine üldkogus	EN 872	
Üldlämmastik (ÜL) (4)	EN 12260	
Anorgaanilise lämmastiku kogusisaldus (ALK) (4)	Saadaval on mitmed EN standardid	
Üldfosfor	Saadaval on mitmed EN standardid	

Aine/näitaja		Standard(id)	Miimumsagedus ⁽¹⁾ ⁽²⁾
Adsorbeeritavates orgaanilistes ainetes sisalduvad halogeenid (AOX)		EN ISO 9562	Kord kuus
Metallid	Cr	Saadaval on mitmed EN standardid	
	Cu		
	Ni		
	Pb		
	Zn		
	Vajaduse korral muud metallid		
Mürgisus ⁽⁵⁾	Kalamari (<i>Danio rerio</i>)	EN ISO 15088	Otsustatakse riskianalüüsi põhjal, pärast esialgset kirjeldust
	Vesikirp (<i>Daphnia magna</i> Straus)	EN ISO 6341	
	Luminestseerivad bakterid (<i>Vibrio fischeri</i>)	EN ISO 11348–1, EN ISO 11348–2 või EN ISO 11348–3	
	Lemmel (<i>Lemna minor</i>)	EN ISO 20079	
	Vetikad	EN ISO 8692, EN ISO 10253 või EN ISO 10710	

⁽¹⁾ Seire sagedust võib kohandada, kui andmereal selgelt osutavad piisavale stabiilsusele.

⁽²⁾ Proovivõtukohaks on heite käitise väljumise koht.

⁽³⁾ Alternatiivideks on orgaanilise süsiniku kogusalduse ja KHT seire. Orgaanilise süsiniku kogusalduse seire oleks parem valik, sest sellega ei ole seotud väga mürgiste ühendite kasutamine.

⁽⁴⁾ Alternatiivideks on üldlammastiku ja anorgaanilise lammastiku kogusalduse seire.

⁽⁵⁾ Võib kasutada nende meetodite sobivat kombinatsiooni.

PVT 5. PVT on korrapäraselt jälgida kontrollimatut LOÜde heidet õhku asjakohastest allikatest, kasutades tehnikate I–III sobivat kombinatsiooni või, kui tegemist on LOÜ suurte kogustega, kõiki tehnikaid I–III:

- I. haistmismeetodid (nt kaasaskantavad seadmed vastavalt standardile EN 15446) koos tähtsamate seadmete korrelatsioonikõverate kasutamisega;
- II. gaasituvastuse optilised meetodid;
- III. heitearvutused, mis põhinevad perioodiliste mõõtmistega (nt iga kahe aasta tagant) kontrollitavatel heiteteguritel.

LOÜde suurte kogustega töötamisel on käitise heite seire ja heitkoguste määramine perioodiliste mõõtmistega, kasutades optilisi neeldumisel põhinevaid tehnikaid, nagu nt selektiivse neeldumise laserlokatsioon (*differential absorption light detection*, DIAL) ja valgusvoo-varjutuse meetod (*solar occultation flux*, SOF), kasulik täiendus tehnikate I–III kasutamisele.

Kirjeldus

Vt punkt 6.2.

PVT 6. PVT on korrapäraselt jälgida asjakohaste allikate lõhnaheidet vastavalt EN standarditele.

Kirjeldus

Heiteid saab jälgida dünaamilise olfaktomeetria abil vastavalt standardile EN 13725. Heite seiret võib täiendada lõhnaga kokkupuute mõõtmise või hindamisega või lõhna mõju hindamisega.

Rakendatavus

Rakendatavus on piiratud juhtudega, kus võib oodata ebameeldiva lõhna teket või see on tõendatud.

3. Heide vette

3.1. Vee kasutamine ja reovee teke

PVT 7. Selleks et vähendada vee kasutust ja reovee teket, on PVT vähendada reoveevoogude koguseid ja/või saastekoormust, suurendada reovee taaskasutust tootmisprotsessis ning reoveest püüda ja taaskasutada toorainet.

3.2. Reovee kogumine ja eraldamine

PVT 8. Puhta vee saastumise vältimiseks ja vetteheite vähendamiseks on PVT eraldada saastamata reoveevood sellistest reoveevoogudest, mida on vaja puhastada.

Rakendatavus

Saastamata vihmavee eraldamine ei pruugi olla rakendatav juba olemasoleva reoveekogumissüsteemi puhul.

PVT 9. Selleks et vältida kontrollimatut heidet vette, on PVT näha reovee jaoks ette sobiv puhversäilitusmaht muudes kui tavapäraustes käitamistingimustes tekkinud reovee mahutamiseks (riskianalüüsi alusel, võttes arvesse saasteainete laadi, edasise töötlemise mõju, vastuvõtvat keskkonda) ning võtta asjakohaseid täiendavaid meetmeid (nt piiramine, töötlemine, taaskasutus).

Rakendatavus

Saastunud vihmavee vahepealne säilitamine nõuaks vee eraldamist, mis ei pruugi olla rakendatav juba olemasoleva reoveekogumissüsteemi puhul.

3.3. Reovee puhastamine

PVT 10. Vetteheite vähendamiseks on PVT kasutada reovee käitlemise ja puhastamise integreeritud strateegiat, mis hõlmab allpool tähtsuse järjekorras esitatud tehnikate sobivat kombinatsiooni.

	Tehnika	Kirjeldus
a)	Protsessi integreeritud tehnikad ⁽¹⁾	Tehnikad, millega takistatakse või vähendatakse vett saastavate ainete teket.
b)	Saasteainete püüdmine tekkekohtas ⁽¹⁾	Tehnikad, millega saasteained kogutakse enne reovee juhtimist reovee kogumise süsteemi.

	Tehnika	Kirjeldus
c)	Reovee eeltöötlus ⁽¹⁾ ⁽²⁾	Tehnikad saasteainete koguste vähendamiseks enne lõplikku reoveepuhastust. Eeltöötlemine võib toimuda tekkekohas või pärast voogude ühendamist.
d)	Lõplik reoveepuhastus ⁽³⁾	Lõplik reovee puhastamine, näiteks eelpuhastamine ja esmane puhastamine, bioloogiline puhastamine, lämmastiku kõrvaldamine, fosfori kõrvaldamine ja/või tahkete ainete kõrvaldamine sellekohaste tehnikatega enne reovee juhtimist vastuvõtvasse veekogusse.

⁽¹⁾ Neid tehnikaid on täpsemalt kirjeldatud ja need on määratletud muudes keemiatööstust käsitlevates PVT-järglustes.

⁽²⁾ Vt PVT 11.

⁽³⁾ Vt PVT 12.

Kirjeldus

Reovee käitlemise ja töötlemise integreeritud strateegia põhineb reoveevoogude inventuuril (vt PVT 2).

PVT-ga saavutatav heitetase (PVT-SHT): vt punkt 3.4.

PVT 11. Vettehte vähendamiseks on PVT reovett eelnevalt töödelda, kui see sisaldab saasteaineid, mida ei saa korralikult eemaldada reovee lõpliku töötlemisega; selleks kasutatakse sobivaid tehnikaid.

Kirjeldus

Reovee eeltöötlus toimub reovee käitlemise ja töötlemise integreeritud strateegia (vt PVT 10) raames ning see on üldiselt vajalik järgmistel põhjustel:

- reovee lõpp-puhastuskäitise kaitsmine (nt biopuhastuskäitise kaitsmine inhibeerivate või mürgiste ühendite eest);
- selliste ühendite kõrvaldamine, mida lõpliku puhastusega on raske kõrvaldada (nt mürgised ühendid, raskesti või üldse mitte biolagundatavad orgaanilised ühendid, suures kontsentratsioonis esinevad orgaanilised ühendid või metallid bioloogilise töötlemise ajal);
- selliste ühendite kõrvaldamine, mis muidu eralduksid kogumissüsteemist või lõpliku töötlemise ajal õhku (nt halogeenitud lenduvad orgaanilised ühendid, benseen);
- selliste ühendite kõrvaldamine, mis põhjustavad muid negatiivseid mõjusid (nt seadmete korrosioon; soovimatud reaktsioonid muude ainetega; reoveesetete saastamine).

Üldiselt tehakse eelpuhastus saaste tekkekohale võimalikult lähedal, et vältida lahjenemist, eriti metallide puhul. Mõnikord võib sobivate omadustega reoveevood eraldada ja koguda eraldi, et teha neile spetsiifiline kombineeritud eeltöötlemine.

PVT 12. Vettehte vähendamiseks on PVT kasutada sobivat reovee lõpp-puhastustehnikate kombinatsiooni.

Kirjeldus

Reovee lõpptöötlus toimub reovee käitlemise ja puhastamise integreeritud strateegia (vt PVT 10) alusel.

Sobivad lõpp-puhastustehnikad hõlmavad, olenevalt saasteainest, järgmist:

	Tehnika ⁽¹⁾	Tüüpilised saasteained, mille heidet vähendatakse	Rakendatavus
--	------------------------	---	--------------

Eel- ja esmane puhastamine

a)	Võrdsustamine	Kõik saasteained	Üldrakendatav
b)	Neutraliseerimine	Happed, leelised	
c)	Füüsiline eraldamine, näiteks mitmesugused sõelad, kruusapüünised, rasvapüünised või esmase selitamise mahutid	Hõljuvad tahked ained, õlid, rasv	

Bioloogiline töötlus (sekundaarne töötlus), nt

d)	Aktiivmudaprotsess	Biolagunevad orgaanilised ühendid	Üldrakendatav
e)	Membraanbioreaktor		

Lämmastiku kõrvaldamine

f)	Nitrifitseerimine/denitrifitseerimine	Üldlämmastik, ammoniaak	Nitrifitseerimine ei pruugi olla kasutatav kloriidide suure sisalduse (st umbes 10 g/l) korral ning juhul, kui kloriidide sisalduse vähendamine enne nitrifitseerimist ei ole põhjendatav keskkonnakasuga. Ei ole rakendatav, lõpptöötlus ei hõlma bioloogilist töötlust.
----	---------------------------------------	-------------------------	--

Fosfori kõrvaldamine

g)	Keemiline sadestamine	Fosfor	Üldrakendatav
----	-----------------------	--------	---------------

Tahkete ainete kõrvaldamine lõpp-puhastamisega

h)	Koagulatsioon ja helvestamine	Heljum	Üldrakendatav
i)	Setitamine		
j)	Filtrimine (nt liivfiltrimine, ultrafiltrimine, mikrofiltrimine)		
k)	Flotatsioon		

⁽¹⁾ Tehnikate kirjeldused on esitatud punktis 6.1.

3.4. PVT-ga saavutatavad vetteheite tasemed

PVT-SHT-d heite puhul vette on esitatud tabelite 1, 2 ja 3 kehtivad otseheite puhul vastuvõtvasse veekogusse järgmistest allikatest:

- i. direktiivi 2010/75/EL I lisa 4. punktis esitatud tegevused;
- ii. sõltumatult käitatavad reoveepuhastusseadmed, mis on esitatud direktiivi 2010/75/EL I lisa punktis 6.11, tingimusel, et peamine saastekoormus pärineb tegevustest, mis on määratletud direktiivi 2010/75/EL I lisa punktis 4;
- iii. eri allikatest pärineva reovee kombineeritud töötlemine, kui reovee peamine saastekoormus pärineb tegevustest, mis on määratletud direktiivi 2010/75/EL I lisa punktis 4.

Kõik PVT-SHT-d mõõdetakse punktis, kus heide väljub käitisest.

Tabel 1

Orgaanilise süsiniku üldkoguse, KHT ja hõljuvaine üldkoguse PVT-SHTd otseheitel vastuvõtvasse veekogusse

Näitaja	PVT-SHT (aastakeskmine)	Tingimused
orgaanilise süsiniku üldsisaldus ⁽¹⁾ ⁽²⁾	10–33 mg/l ⁽³⁾ ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾ ⁽⁶⁾	PVT-SHTd kohaldatakse, kui heide ületab 3,3 t aastas.
Keemiline hapnikutarve (KHT) ⁽¹⁾ ⁽²⁾	30–100 mg/l ⁽³⁾ ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾ ⁽⁶⁾	PVT-SHTd kohaldatakse, kui heide ületab 10 t aastas.
Hõljuvaine üldkogus	5,0–35 mg/l ⁽⁷⁾ ⁽⁸⁾	PVT-SHTd kohaldatakse, kui heide ületab 3,5 t aastas.

⁽¹⁾ Biokeemilise hapnikutarbe (BHT) puhul PVT-SHT-d ei kohaldata. Soovituslik aasta keskmine BHT₅ tase reovee biopuhastuskäitise puhul on ≤ 20 mg/l.

⁽²⁾ Kas PVT-SHT orgaanilise süsiniku üldsisalduse puhul või PVT-SHT KHT puhul. Orgaanilise süsiniku üldsisalduse seire oleks parem valik, sest sellega ei ole seotud väga mürgiste ühendite kasutamine.

⁽³⁾ Vahemiku alampiir saavutatakse tavaliselt siis, kui vähesed sisenevad reoveevood sisaldavad orgaanilisi ühendeid ja/või kui reovesi sisaldab peamiselt kergesti biolagundatavaid orgaanilisi ühendeid.

⁽⁴⁾ Vahemiku ülempiir võib olla kuni 100 mg/l orgaanilise süsiniku üldsisalduse puhul või kuni 300 mg/l KHT puhul, mõlemad aasta keskmise arvestuses, kui on täidetud mõlemad järgmised tingimused:

— Tingimus A: saaste vähendamise tõhusus ≥ 90 % aasta keskmisena (hõlmab eeltöötlemist ja lõpptöötlemist).

— Tingimus B: kui kasutatakse bioloogilist töötlust, on täidetud vähemalt üks järgmistest tingimustest:

— bioloogilist töötlust kasutatakse vähesel saastekoormusel tingimustes (st ≤ 0,25 kg KHT orgaanilise muda kuivaine kg kohta). See eeldab, et BHT₅ tase reovees on < 20 mg/l.

— kasutatakse nitrifitseerimist.

⁽⁵⁾ Vahemiku ülempiiri ei pea kohaldama, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

— Tingimus A: saaste vähendamise tõhusus ≥ 95 % aasta keskmisena (hõlmab eeltöötlemist ja lõpptöötlemist).

— Tingimus B: sama kui tingimus B joonealuses märkuses ⁽⁴⁾.

— Tingimus C: reovee lõpp-puhastusseadmesse siseneval reoveel on järgmised omadused: orgaanilise süsiniku üldsisaldus > 2 g/l (või KHT > 6 g/l) aasta keskmisena ja reovees on suhteliselt palju raskesti lagundatavaid orgaanilisi ühendeid.

⁽⁶⁾ Vahemiku ülempiiri ei pea kohaldama, kui peamine saastekoormus tuleneb metüülselluloosi tootmisest.

⁽⁷⁾ Vahemiku alampiir on üldiselt saavutatav juhul, kui kasutatakse filtrimist (nt liivfiltrimine, ultrafiltrimine, mikrofiltrimine, membraaniga bioreaktor), samas kui vahemiku ülempiiri võib tavaliselt saavutada juba üksnes sadestamisega.

⁽⁸⁾ See PVT-SHT ei pruugi olla kohaldatav, kui saastekoormus pärineb peamiselt naatriumkarbonaadi tootmisest Solvay meetodil või tiandioksiidi tootmisest.

Tabel 2

Toitainete PVT-SHTd otseheitel vastuvõtvasse veekogusse

Näitaja	PVT-SHT (aastakeskmise)	Tingimused
Üldlämmastik ⁽¹⁾	5,0–25 mg/l ⁽²⁾ ⁽³⁾	PVT-SHTd kohaldatakse, kui heide ületab 2,5 t aastas.
Anorgaanilise lämmastiku kogusisaldus (ALK) ⁽¹⁾	5,0–20 mg/l ⁽²⁾ ⁽³⁾	PVT-SHTd kohaldatakse, kui heide ületab 2,0 t aastas.
Üldfosfor	0,50–3,0 mg/l ⁽⁴⁾	PVT-SHTd kohaldatakse, kui heide ületab 300 kg aastas.

⁽¹⁾ Kasutatakse kas üldlämmastiku või anorgaanilise lämmastiku PVT-SHT väärtust.

⁽²⁾ Üldlämmastiku või anorgaanilise lämmastiku PVT-SHT väärtusi ei kohaldata käitistele, kus puudub bioloogiline reoveetöötlus. Vahemiku alampiir saavutatakse tavaliselt siis, kui bioloogilise vee puhastuskäitise sissevoolus on vähe lämmastikuühendeid ja/või kui nitrifitseerimist/denitrifitseerimist saab kasutada parimatel tingimustel.

⁽³⁾ Vahemiku ülempiir võib olla kõrgem, kuni 40 mg/l üldlämmastiku puhul või 35 mg/l anorgaanilise lämmastiku puhul, mõlemad aasta keskmisena, kui vähendamise tõhusus aasta keskmisena on $\geq 70\%$ (hõlmab nii eeltöötlemist kui ka lõpptöötlemist).

⁽⁴⁾ Vahemiku alampiir saavutatakse tavaliselt siis, kui biopuhastuskäitise nõuetekohaseks toimimiseks lisatakse fosforit või kui fosfor pärineb peamiselt kütte- või jahutussüsteemidest. Vahemiku ülempiir saavutatakse tavaliselt siis, kui käitises toodetakse fosforiühendeid.

Tabel 3

Adsorbeeritavatesse orgaanilistesse ühenditesse keemiliselt seotud halogeenide ja metallide PVT-SHTd otseheitel vastuvõtvasse veekogusse

Näitaja	PVT-SHT (aastakeskmise)	Tingimused
Adsorbeeritavates orgaanilistes ainetes sisalduvad halogeenid (AOX)	0,20–1,0 mg/l ⁽¹⁾ ⁽²⁾	PVT-SHTd kohaldatakse, kui heide ületab 100 kg aastas.
Kroom, väljendatud Cr-na	5,0–25 µg/l ⁽³⁾ ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾ ⁽⁶⁾	PVT-SHTd kohaldatakse, kui heide ületab 2,5 kg aastas.
Vask, väljendatud Cu-na	5,0–50 µg/l ⁽³⁾ ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾ ⁽⁷⁾	PVT-SHTd kohaldatakse, kui heide ületab 5,0 kg aastas.
Nikkel, väljendatud Ni-na	5,0–50 µg/l ⁽³⁾ ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾	PVT-SHTd kohaldatakse, kui heide ületab 5,0 kg aastas.
Tsink, väljendatud Zn-na	20–300 µg/l ⁽³⁾ ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾ ⁽⁸⁾	PVT-SHTd kohaldatakse, kui heide ületab 30 kg aastas.

⁽¹⁾ Vahemiku alampiir saavutatakse tavaliselt siis, kui käitises kasutatakse või toodetakse vaid väheses koguses halogeenitud orgaanilisi ühendeid.

⁽²⁾ See PVT-SHT ei pruugi olla kohaldatav, kui peamine saastekoormus tuleneb jooditud röntgenkontrastainete tootmisest, kuna raskesti lagunevate ühendite sisaldus on sellisel juhul suur. See PVT-SHT ei pruugi olla kohaldatav, kui peamine saastekoormus tuleneb propüleenoksiidi või epiklorohüdrini tootmisest klorohüdrinprotsessi kaudu, kuna saastekoormus on sellisel juhul suur.

⁽³⁾ Vahemiku alampiir saavutatakse tavaliselt siis, kui käitises kasutatakse või toodetakse vaid väheses koguses vastavaid metalle või nende ühendeid.

⁽⁴⁾ See PVT-SHT ei pruugi olla kohaldatav anorgaaniliste reovete puhul, kui põhiline saastekoormus pärineb anorgaaniliste metalliühendite tootmisest.

⁽⁵⁾ See PVT-SHT ei pruugi olla kohaldatav, kui põhiline saastekoormus pärineb sellise tahke anorgaanilise tooraine suurte koguste töötlemisest, mis on saastunud metallidega (naatriumkarbonaadi tootmine Solvay meetodil või titaandioksiidi tootmine).

⁽⁶⁾ See PVT-SHT ei pruugi olla kohaldatav, kui põhiline saastekoormus pärineb kroomorgaaniliste ühendite tootmisest.

⁽⁷⁾ See PVT-SHT ei pruugi olla kohaldatav, kui põhiline saastekoormus pärineb vaskorgaaniliste ühendite tootmisest või vinüülkloriidi monomeeri või etüleenidikloriidi tootmisest oksükloormise protsessi kaudu.

⁽⁸⁾ See PVT-SHT ei pruugi olla kohaldatav, kui põhiline saastekoormus pärineb viskooskui tootmisest.

Asjaomast seiret kirjeldatakse punktis PVT 4.

4. Jäätmed

PVT 13. Jäätmetekke ärahoidmiseks või kui see ei ole võimalik, siis kõrvaldamisele saadetava jäätmekoguse vähendamiseks on PVT jäätmekava vastuvõtmine ja rakendamine keskkonnajuhtimissüsteemi osana (vt PVT 1); selle kavaga tagatakse tähtsuse järjekorras seda, et jäätmetekke hoitakse ära, jäätmed valmistatakse ette korduskasutuseks, võetakse ringlusse või taaskasutusse.

PVT 14. Selleks et vähendada selliste reoveesetete kogust, mis nõuavad edasist töötlemist või kõrvaldamist, ja nende võimalikku keskkonnamõju, on PVT kasutada eraldi või koos järgmisi allpool kirjeldatud tehnikaid.

	Tehnika	Kirjeldus	Rakendatavus
a)	Konditsioneerimine	Keemiline konditsioneerimine (st koagulantide ja/või flokulantide lisamine) või termiline konditsioneerimine (kuumutamine), millega luuakse paremad tingimused muda paksendamiseks/veetustamiseks.	Ei kasutata anorgaaniliste setete korral. Konditsioneerimise vajalikkus sõltub setete omadustest ja paksendamiseks/veetustamiseks kasutatavatest seadmetest.
b)	Paksendamine/veetustamine	Paksendada võib setitamise, tsentri-fuugimise, flotatsiooni, gravitatsiooni-konveieriga või pöörleva trumliga. Veetustada võib lint- või plaatfilterpressiga.	Üldrakendatav
c)	Stabiliseerimine	Sette stabiliseerimise hõlmab keemilist töötlemist, termilist töötlemist, aeroobset lagundamist või anaeroobset kääritamist.	Ei kasutata anorgaaniliste setete korral. Ei kasutata lühiajaliseks töötlemiseks enne lõplikku töötlemist.
d)	Kuivatamine	Sette kuivatamiseks viiakse see otse-sesse või kaudsesse kokkupuutesse soojusallikaga.	Ei kasutata juhtudel, kus heitsoojus ei ole kättesaadav või kus seda ei saa kasutada.

5. Heide õhku

5.1. Jääkgaasi kogumine

PVT 15. Selleks et hõlbustada ühendite püüdmist ja vähendada heidet õhku, on PVT sulgeda heiteallikad ja töödelda heidet, kui see on võimalik.

Rakendatavus

Rakendatavus võib olla piiratud töökorralduslike asjaoludega (juurdepääs seadmetele), ohutusega (tuleb vältida alumisele plahvatuspiirile lähedase kontsentratsiooni tekkimist) ja tervishoiukaalutlustega (kui on vaja töötaja juurdepääsu suletud alasse).

5.2. Jääkgaasi puhastamine

PVT 16. Õhkuheite vähendamiseks on PVT kasutada jääkgaaside käitlemise ja töötlemise integreeritud strateegiat, mis hõlmab protsessi integreeritud tehnikaid ja jääkgaaside töötlemise tehnikaid.

Kirjeldus

Jääkgaaside käitlemise ja töötlemise integreeritud strateegia põhineb jääkgaasivoogude inventuuril (vt PVT 2), kusjuures eelistatakse protsessi integreeritud tehnikaid.

5.3. Tõrvikpõletamine

PVT 17. Õhkuheite ärahoidmiseks tõrvikpõletamisel on PVT kasutada tõrvikpõletamist ainult ohutuse tagamiseks või ebatavaliste töötingimuste korral (nt käivitamine, seiskamine), rakendades üht järgnevalt kirjeldatud tehnikat või mõlemaid.

	Tehnika	Kirjeldus	Rakendatavus
a)	Käitiseosa nõuetekohane projekteerimine	See hõlmab gaasi kogumise süsteemi, millel on piisav maht ja mis on varustatud pihkumiskindlate rõhuventiilidega.	Üldrakendatav uute käitiseosade puhul. Gaasi kogumise süsteemi võib paigaldada ka olemasolevasse käitiseosasse.
b)	Käitiseosa käitamine	See hõlmab küttegaasi süsteemi tasakaalustamist ja täpse protsessijuhtimise kasutamist.	Üldrakendatav

PVT 18. Tõrvikpõletamisel (kui tõrvikpõletamine on vältimatu) tekkiva õhkuheite vähendamiseks on PVT rakendada üht järgnevalt kirjeldatud tehnikat või mõlemaid.

	Tehnika	Kirjeldus	Rakendatavus
a)	Tõrvikpõletusseadmete nõuetekohane projekteerimine	Tuleb optimeerida seadme kõrgus, rõhk, auru, õhu või gaasi lisamine, põletusotsiku tüüp (suletud või varjatud) jne, mille eesmärk on võimaldada suitsuvaba põlemine, usaldusväärne käitamine ja liigsete gaaside tõhus põletamine.	Rakendatav uute tõrvikpõletusseadmete puhul. Olemasolevates käitiseosades võib rakendatavust piirata näiteks hoolduseks vajaliku aja kättesaadavus ettevõtte moderniseerimise ajal.
b)	Seire ja andmete salvestamine kui osa tõrvikpõletamise juhtimisest	Tõrvikpõletamisele suunatud gaasi vooluhulga pidev jälgimine, gaasivoo kiiruse jm näitajate (nt koostis, soojusisaldus, abiainete suhtarv, kiirus, väljuva gaasivoolu kiirus, saasteainete (nt NO _x , CO, süsivesinike) heide, müra). Tõrvikpõletamisjuhtumite registreerimine sisaldab tavaliselt põletatud gaasi hinnatud või mõõdetud koostise, koguse ja põletamiseks kulunud aja ülesmärkimist. Andmete salvestamine võimaldab heidet koguseliselt hinnata ja andmete põhjal võib hinnata, millised on võimalused tõrvikpõletamisjuhtude vältimiseks tulevikus.	Üldrakendatav

5.4. Lenduvate orgaaniliste ühendite hajusheide

PVT 19. Lenduvate orgaaniliste ühendite hajusheite ärahoidmiseks või, kui see ei ole võimalik, selle vähendamiseks on PVT ühe järgnevalt nimetatud tehnika või nende kombinatsiooni kasutamine.

	Tehnika	Rakendatavus
Käitiseosa projekteerimisega seotud tehnikad		
a)	Vähendada võimalike heiteallikate arvu	Olemasolevate käitiseosade puhul võib rakendatavus olla piiratud käitamise nõuete tõttu.
b)	Kasutada võimalikult hästi protsessis eneses peituvaid hajusheite piiramise võimalusi	
c)	Valida eriti pihkumiskindlad seadmed (vt kirjeldus punktis 6.2)	
d)	Seire ja hoolduse hõlbustamine juurdepääsu tagamisega seadmetele, kus võib esineda pihkumist	

	Tehnika	Rakendatavus
Käitiseosa/seadmete ehitamise, monteerimise ja kasutuselevõtmise seotud tehnikad		
e)	Käitiseosa ja seadmete ehitamine ja monteerimine peavad toimuma täpselt ja põhjalikult määratletud korras. See hõlmab sellist äärikühenduste tihendite avaldatava rõhu kasutamist, mis on ette nähtud projektiga (vt kirjeldus punktis 6.2)	Üldrakendatav
f)	Tagatakse usaldusväärne käitiseosa või seadme töökorda seadmise ja üleandmise kord vastavalt nõuetele.	

Käitiseosa tööga seotud tehnikad

g)	Tagada seadmete hea hooldamine ja õigeaegne välja vahetamine	Üldrakendatav
h)	Kasutada riskipõhist pihkumise avastamise ja kõrvaldamise (<i>leak detection and repair</i> , LDAR) programmi (vt kirjeldus punktis 6.2)	
i)	Kui võimalik, vältida kontrollimatut lenduvate orgaaniliste ühendite heidet, koguda sellist heidet selle tekkekohas ning töödelda seda	

Asjaomast seiret kirjeldatakse punktis PVT 5.

5.5. Lõhnateke

PVT 20. Lõhnatekke ärahoidmiseks, või kui see ei ole võimalik, siis selle vähendamiseks on PVT lõhnahalduskava kehtestamine ja rakendamine ning selle korrapärane ülevaatamine keskkonnajuhtimissüsteemi osana (vt PVT 1), mis hõlmab kõiki järgmisi elemente:

- i. sobivaid meetmeid ja tähtaegu hõlmav kava;
- ii. lõhnaseirekava;
- iii. kindlakstehtud lõhnatekkejuhtumitele reageerimise kava;
- iv. lõhnatekke vältimise ja vähendamise kava, mille eesmärk on tuvastada lõhnaallikas (-allikad); lõhnadega kokkupuutumise mõõtmine/hindamine; lõhnaallikate iseloomustamine; vältimis- ja/või vähendamismeetmete rakendamine.

Asjaomast seiret kirjeldatakse punktis PVT 6.

Rakendatavus

Rakendatavus on piiratud juhtudega, kus võib oodata ebameeldiva lõhna teket või see on tõendatud.

PVT 21. PVT on reovee kogumisel ja töötlemisel ning reoveesetete töötlemisel tekkiva lõhna vältimine või, kui see ei ole võimalik, vähendamine ühe või mitme järgnevalt nimetatud tehnika abil.

	Tehnika	Kirjeldus	Rakendatavus
a)	Minimiseerida viibimisaeg	Viia reovee ja reoveesetete kogumise- ja säilitussüsteemis, eelkõige anaeroobsetes tingimustes viibimise aeg miinimumini.	Rakendatavus olemasolevate kogumise- ja säilitussüsteemide puhul võib olla piiratud.
b)	Keemiline töötlemine	Kasutada kemikaale ebameeldiva lõhnaga ühendite tekke vähendamiseks (näiteks oksüdeerida või sadestada vesiniksulfiid).	Üldrakendatav
c)	Optimeerida aeroobne töötlemine	See võib hõlmata järgmist: i) hapnikusisalduse kontrollimine; ii) süsteemi aeratsioonisüsteemi saadane hooldus; iii) puhta hapniku kasutamine; iv) ujumuda eemaldamine paakides.	Üldrakendatav
d)	Kaitsekest	Katta või sulgeda reovee kogumise ning reovee ja selle setete töötlemise seadmed, et koguda ebameeldiva lõhnaga jääkgaasid edasiseks töötlemiseks.	Üldrakendatav
e)	Toruotsatöötlus	See võib hõlmata järgmist: i) bioloogiline töötlus, ii) termiline oksüdatsioon.	Bioloogiline töötlus on kasutatav üksnes ühendite puhul, mis on kergesti lahustuvad ja kergesti bioloogiliselt kõrvaldatavad.

5.6. Mürateke

PVT 22. Müratekke ärahoidmiseks, või kui see ei ole võimalik, siis selle vähendamiseks on PVT sellise mürahalduskava kehtestamine ja rakendamine ning selle korrapärane läbivaatamine keskkonnajuhtimissüsteemi osana (vt PVT 1), mis hõlmab kõiki järgmisi elemente:

- i. sobivaid meetmeid ja tähtaegu hõlmav kava;
- ii. müraseirekava;
- iii. kindlakstehtud müratekkejuhtumitele reageerimise kava;
- iv. müra vältimise ja vähendamise programm, mille eesmärk on tuvastada müra allikad, mõõta ja hinnata kokkupuudet müraga, iseloomustada eri allikate osatähtsust müra tekkes ja võtta vältimis- või vähendamismeetmeid.

Rakendatavus

Rakendatavus on piiratud juhtudega, kus võib oodata müra teket või see on põhjendatud.

PVT 23. Müra ärahoidmiseks või, kui see ei ole võimalik, selle vähendamiseks on PVT ühe järgnevalt nimetatud tehnika või nende kombinatsiooni kasutamine.

	Tehnika	Kirjeldus	Rakendatavus
a)	Seadmete ja ehitiste sobiv paigutus	Suurendada vahemaad müraallikate ja häiritud inimeste vahel ning kasutada hooneid müraekraanina.	Olemasolevate käitiseosade puhul võib ümberpaigutamist piirata ruumipuudus või ülemäärased kulutused.
b)	Operatiivmeetmed	See hõlmab järgmist: i) parandada kontrolli ja hooldust; ii) sulgeda võimaluse korral kinniste ruumide uksed ja aknad; iii) lasta seadmeid kasutada kogenud töötajatel; iv) vältida mürarohket tegevust öösel, kui see on võimalik; v) näha ette hooldustööde käigus mürataseme kontrollimine.	Üldrakendatav
c)	Vähest müra tekitavad seadmed	See hõlmab madala müratasemega kompressoreid, pumpasid ja põleteid.	Kasutatav ainult juhul, kui hangitakse uus seade või asendatakse vana seade.
d)	Müra tõrjeseadmed	See hõlmab järgmist: i) müravähendajad; ii) seadmete isoleerimine; iii) mürarohke seadme sulgemine kinnisesse ruumi; iv) hoone helikindluse suurendamine.	Rakendatavus võib olla piiratud ruumimõuete tõttu (olemasoleva käitiseosa puhul), samuti tervise ja ohutusega seotud küsimuste tõttu.
e)	Müra vähendamine	Müratõkete (nt kaitseseinad, tammid ja hooned) paigutamine müraallikate ja häiritavate inimeste vahele.	Kasutatav ainult olemasolevate käitiseosade puhul; uute käitiseosade puhul tuleks seda arvesse võtta juba projekteerimisel. Olemasolevate käitiseosade puhul võib mürakitsevahendite lisamist piirata ruumipuudus.

6. Tehnikate kirjeldus

6.1. Reovee puhastamine

Tehnika	Kirjeldus
Aktiivmudaprotsess	Lahustunud orgaaniliste ainete bioloogiline oksüdeerimine hapniku abil, kasutades mikroorganismide metabolismi. Lahustunud hapniku juuresolekul (mille jaoks lisatakse õhku või puhast hapnikku) mineraliseeritakse orgaanika komponendid süsinikdioksiidiks ja veeks või muundatakse muudeks metaboliitideks ja biomassiks (st aktiivmudaks). Mikroorganisme hoitakse reovees hõljuvas olekus ja kogu segu aereeritakse mehaaniliselt. Aktiivmudasegu suunatakse eraldamisseadmesse, millest aktiivmuda suunatakse tagasi aeratsioonitanki.
Nitrifitseerimine/denitrifitseerimine	Kaheastmeline protsess, mida tavaliselt kasutatakse bioloogilises reoveepuhastis. Esimene etapp on aeroobne nitrifitseerimine, milles mikroorganismid oksüdeerivad ammoniumi (NH_4^+) vahepealseks nitritiks (NO_2^-), mis seejärel oksüdeeritakse edasi nitraadiks (NO_3^-). Järgnevas hapnikuvabas denitrifitseerimisstaadiumis taandavad mikroorganismid nitraadi gaasiliseks lämmastikuks.

Tehnika	Kirjeldus
Keemiline sadestamine	Lahustunud saasteained muudetakse lahustumatuteks ühenditeks keemiliste sadestusainete lisamisega. Seejärel eraldatakse tekkinud tahke aine settimise, õhuga floteerimise või filtrimise teel. Vajaduse korral võib sellele järgneda mikrofiltrimine või ultrafiltrimine. Fosfori sadestamiseks kasutatakse mitmevalentseid metalliioone (nt kaltsium, alumiinium, raud).
Koagulatsioon ja helvestamine	Koagulatsiooni ja helvestamist kasutatakse hõljuvaine reoveest eraldamiseks ning neid viiakse sageli läbi üksteisele järgnevate etappidena. Koagulatsioonis lisatakse hõljuvainele vastupidiselt laetud koagulante. Helvestamist tehakse polümeeride lisamisega, mille tagajärjel mikrohelveste osakesed liituvad kokkupõrkel ning tekivad suuremad helbed.
Võrdsustamine	Veevoogude ja saastekoormuse tasakaalustamine lõpptöötusele suunatava reovee siselaskekohas, milleks kasutatakse tsentraalseid mahuteid. Võrdsustamine võib olla decentraliseeritud või seda võib korraldada muude protsessijuhtimise tehnikate abil.
Filtrimine	Tahkete ainete eraldamine vee juhtimisega läbi poorse keskkonna, nt liivfiltrimine, mikrofiltrimine, ultrafiltrimine.
Flotatsioon	Tahkete või vedelate osakeste eraldamine reoveest, mille jaoks neil lastakse end siduda väikeste gaasi-, tavaliselt õhumullikestega. Ujuvad osakesed kogunevad veepinnale ja need kogutakse sealt vahuriisumisseadmega.
Membraanbioreaktor	Aktiivmudaga töötlemise ja membraanfiltrimise kombinatsioon. Kasutatakse kahte varianti: a) väline retsirkulatsiooniring aktiivmudamahuti ja membraanimooduli vahel; ja b) membraanimooduli sukeldamine aereeritavasse aktiivmudamahutisse, nii et väljavool filtritakse välja läbi õõnsatest kiududest membraani ja biomass jääb mahutisse (see variant tarbib vähem energiat ja tulemuseks on kompaktsem käitiseosa).
Neutraliseerimine	Reovee pH viiakse kemikaalide lisamisega neutraalsele tasemele (ligikaudu 7). pH suurendamiseks kasutatakse tavaliselt naatriumhüdroksiidi (NaOH) või kaltsiumhüdroksiidi ($\text{Ca}(\text{OH})_2$); pH vähendamiseks kasutatakse väävelhapet (H_2SO_4), soolhapet (HCl) või süsinikdioksiidi (CO_2). Neutraliseerimise ajal võivad mõned ühendid sadeneda.
Setitamine	Hõljuvosakeste ja -aine eraldamine gravitatsioonilise settimisega.

6.2. Lenduvate orgaaniliste ühendite hajusheide

Tehnika	Kirjeldus
Eriti pihkumiskindlad seadmed	Eriti pihkumiskindlad seadmed on järgmised: — kahekordse tihendiga ventiilid; — magnetpumbad, -kompressorid ja -loksutajad; — pumbad, kompressorid ja loksutajad, millel on statsionaarse tihendi asemel hermeetiline tihend; — eriti pihkumiskindlad tihendid (spiraalsed tihendid, rõngastihendid) kriitilise tähtsusega kohtades; — korrosioonikindlad seadmed.

Tehnika	Kirjeldus
Pihkumise avastamise ja kõrvaldamise (LDAR) programm	Struktureeritud meetod lenduvate orgaaniliste ühendite heite vähendamiseks pihkumise avastamise ja pihkuvate osade parandamise või vahetamise teel. Pihkumise avastamiseks on praegu olemas haistmismeetod (kirjeldatud standardis EN 15446) ja optiline gaasikuvamismeetod. Haistmismeetod: esimeseks astmeks on kasutada käeshoitavat gaasianalüsaatorit lenduvate orgaaniliste ühendite sisalduse mõõtmiseks seadmete ümbruses (nt leekionisatsioon- või fotoionisatsioonidetektoriga). Teine aste seisneb osa ümbritsemises kotiga, et teha mõõtmine otse heiteallika juures. Mõnikord asendatakse teine aste sellise matemaatilise korrelatsioonikõvera kasutamisega, mis on saadud kui paljude sarnaste osade korral tehtud varasemate mõõtmiste statistiline keskmine. Optilised gaasikuvamismeetodid: optilisel gaasikuvamismeetodil kasutatakse väikest kerget käeshoitavat kaamerat, mille abil saab reaajas näha gaasi pihkumist, mis paisab kaamera videokujutisel suitsuna, koos seadme komponendi tavalise kujutisega, nii et saab lihtsalt ja kiiresti leida üles koha, kus on pihkumine. Kujutis tekib aktiivsetes süsteemides osalt ja selle ümbrusest tagasipeegelduvast infrapunavalgusest. Passiivsed süsteemid põhinevad seadmelt ja selle ümbrusest loomulikult kiirguval infrapunavalgusel.
Termiline oksüdatsioon	Põlevate ja lõhnaga gaaside oksüdeerimine jääkgaasivoos, mille jaoks saasteainete segu õhu või hapnikuga kuumutatakse põletuskambris temperatuurini, mis on kõrgem isesüttimistemperatuurist, ning hoitakse kõrgel temperatuuril piisavalt kaua, et põlemine saaks minna lõpuni – süsihappegaasi ja veeni. Termilist oksüdeerimist nimetatakse ka „põletamiseks“, „termiliseks põletamiseks“ või „oksüdeerivaks põletamiseks“.
Projektikohase rõhu kasutamine äärikühenduste puhul	See hõlmab järgmist: i) sertifitseeritud, nt vastavalt standardile EN 13555, kõrge kvaliteediga tihendi hankimine; ii) suurima võimaliku poldile avalduva koormuse arvutamine, näiteks vastavalt standardile EN 1591-1; iii) eriseadme hankimine äärikühenduste monteerimiseks; iv) poltide tihendamise järelevalve kvalifitseeritud paigaldaja poolt.
Lenduvate orgaaniliste ühendite hajusheite jälgimine	Haistmis- ja optilised gaasikuvamismeetodid, nagu on kirjeldatud pihkumise avastamise ja parandamise programmi juures. Käitises eralduvate heidete täielikku jälgimist ja mõõtmist saab teha mitme üksteist täiendava meetodi kombineerimisega, näiteks kasutades valgusvoo-varjutuse meetodit või diferentsiaalse neeldumise LIDAR (DIAL) meetodeid. Selliste meetoditega saab uurida muutust ajas, teha ristkontrolli ning kasutatavat LDARi programmi ajakohastada ja valideerida. Valgusvoo-varjutuse meetod (<i>solar occultation flux, SOF</i>): selle tehnika puhul salvestatakse teatavat geograafilist teed pidi tuulega risti läbi lenduvate orgaaniliste ühendite aurude kiirguvat päikesevalguse spektri laiaribalist infrapuna- või ultraviolet-/nähtava valguse osa ja analüüsitakse selle spektrit Fourier' teisenduse abil. Selektiivse neeldumisega laserlokatsioon: see on lasertehnika, milles kasutatakse valguse selektiivset neeldumist (<i>light detection and ranging, LIDAR</i>) asukoha ja kauguse mõõtmiseks: see seade on raadiolainetel töötava radari optiline analoog. See tehnika põhineb laserimpulsside peegeldumisel atmosfääris leiduvatel aerosoolidel ja selle puhul analüüsitakse teleskoopi püütud peegeldunud valguse spektrit.

KOMISJONI RAKENDUSOTSUS (EL) 2016/903,**8. juuni 2016,****hobuse elukeskkonna häirivate putukate tõrjumiseks kasutatava permetriiniga immutatud hobuseteki kohta vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 528/2012 artikli 3 lõikele 3****(EMPs kohaldatav tekst)**

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta määrust (EL) nr 528/2012, milles käsitletakse biotsiidide turul kättesaadavaks tegemist ja kasutamist, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 3 lõiget 3,

ning arvestades järgmist:

- (1) 21. septembril 2015 taotles Iirimaa vastavalt määruse (EL) nr 528/2012 artikli 3 lõikele 3 komisjonilt otsust selle kohta, kas turule lastud hobusetekk, mis kaitseb hobuseid ja nende elukeskkonda putukate (parnud ja harilikud pistekärbsed) eest, on biotsiid või töödeldud toode või mitte kumbki.
- (2) Vastavalt Iirimaa esitatud teabele koosneb hobusetekk kahest eraldi kangakihist, millest permetriiniga immutatud pealmine kiht ei puutu hobuse nahaga kokku tänu immutamata alumisele kihile. Väidetavalt suurendab permetriiniga töötlemine täiendavalt hobuseteki füüsilise kaitse funktsiooni hobuse elukeskkonna häirivate putukate eest, sest putukad surevad hobuseteki pealmisele kihile laskudes.
- (3) Hobusetekk on ette nähtud putukate tõrjeks, mis vastavad määruse (EL) nr 528/2012 artikli 3 lõike 1 punktis g sätestatud määratlusele „kahjulik organism“, sest need võivad avaldada kahjustavat mõju inimestele või loomadele.
- (4) Vastavalt kõnealuse määruse artikli 3 lõike 1 punktile a on biotsiidi funktsioon kahjulike organismide hävitamine, tõrjumine, kahjutuks muutmine, nende toime ärahoidmine või muul viisil nende vastu võitlemine.
- (5) Hobusetekk vastab määruse (EL) nr 528/2012 artikli 3 lõike 2 punktis c sätestatud määratlusele „toode“, kuna sellel on erikuju, välispind või kujundus, mis määrab selle funktsiooni suuremal määral kui tema keemiline koostis.
- (6) Kõnealune tekk vastab määruse (EL) nr 528/2012 artikli 3 lõike 1 punktis l sätestatud määratlusele „töödeldud toode“, sest permetriin on sellesse tahtlikult lisatud hobuse elukeskkonnas esinevate putukate tõrjeks.
- (7) Seetõttu on oluline kindlaks määrata, kas kokkulepitud liidu suuniste ⁽²⁾ kohaselt on hobusetekil esmane biotsiiditoime või mitte, et saaks määratleda, kas see on töödeldud toode või biotsiid.
- (8) Kuna i) hobust tema elukeskkonnas häirivad putukad ei kahjusta hobusetekki; ii) permetriini kontsentratsioon hobusetekis on võrreldav biotsiidides esineva kontsentratsiooniga ja suurem kui keratiinist toituvate tekstiil-kahjurite tõrjeks kasutatav kontsentratsioon; ⁽³⁾ iii) hobusetekis sisalduva permetriini toimemehhanism on samasugune biotsiidi toimega; iv) tootekirjelduses on rõhutatud ja esitatakse esmatahtsana toote biotsiiditoimet kahjuritõrjevahendina, mitte hobuseteki muid funktsioone (eelkõige kaitse külma ilma või UV-kiirguse eest), võib eeldada, et hobusetekil on esmane biotsiiditoime ning see vastab määruse (EL) nr 528/2012 artikli 3 lõike 1 punktis a sätestatud biotsiidi määratlusele.

⁽¹⁾ ELTL 167, 27.6.2012, lk 1.⁽²⁾ Juhised ja korduma kippuvad küsimused töödeldud toodete kohta (küsimus 11), kättesaadav aadressil <https://circabc.europa.eu/w/browse/d7363efd-d8fb-43e6-8036-5bcc5e87bf22>.⁽³⁾ Hindamisaruanne tooteliiki 18 kuuluvale toimeainele permetriin antud hinnangu kohta (2.1.2.1. jagu Kavandatud kasutusvaldkond/ Toime ja tõrjutav(ad) organism(id)), kättesaadav aadressil http://dissemination.echa.europa.eu/Biocides/ActiveSubstances/1342-18/1342-18_Assessment_Report.pdf

- (9) Vastavalt määruse (EL) nr 528/2012 artikli 2 lõikele 2 on samuti oluline kaaluda, kas hobusetekk võib kuuluda Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2001/82/EÜ ⁽¹⁾ kohaldamisalasse, kui ta vastab selle direktiivi artikli 1 lõikes 2 sätestatud veterinaarravimi määratlusele.
- (10) Kui hobusetekk ei ole ette nähtud paikseks kasutamiseks insektitsiidina ja seda ei kasutata hobuste füsioloogilise talitluse taastamiseks, parandamiseks või modifitseerimiseks, tugevdades farmakoloogilist, immunoloogilist või metaboolset toimet, või meditsiiniliseks diagnoosimiseks, ning kui hobusetekk ei ole esitatud vahendina, mis kas ravib või ennetab hobuste mis tahes haigusi, vaid hobuse elukeskkonnas esinevate ja looma häirivate putukate tõrjevahendina, siis ei vasta hobusetekk direktiivi 2001/82/EÜ artikli 1 lõikes 2 sätestatud veterinaarravimi määratlusele ja kuulub seega määruse (EL) nr 528/2012 kohaldamisalasse.
- (11) Kuna määruse (EL) nr 528/2012 V lisas määratletud tooteliiki 18 kuuluvaid tooteid kasutatakse lüljalgsete (nt putukate, ämblikulaadsete ja vähilaadsete) tõrjeks, kasutades selleks muid meetmeid kui nende peletamine või ligimeelitamine, tuleb hobusetekk lugeda tooteliiki 18 kuuluvaks. Kuna permetriin ei ole hindamisel ja see ei ole heaks kiidetud, ⁽²⁾ et kasutada seda tooteliiki 19 kuuluvates biotsiidides, ei tohiks esitada väidet, et hobusetekil on repellendi funktsioon.
- (12) Käesoleva otsusega ettenähtud meetmed on kooskõlas alalise biotsiidikomitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Muude meetmete kui hobuse elukeskkonna häirivate putukate peletamise või ligimeelitamisega putukatõrjeks kasutatavat permetriiniga immutatud hobusetekki loetakse määruse (EL) nr 528/2012 artikli 3 lõike 1 punkti a kohaselt biotsiidiks ning see kuulub kõnealuse määruse V lisas määratletud tooteliiki 18.

Artikkel 2

Käesolev otsus jõustub kahekümnenandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Brüssel, 8. juuni 2016

Komisjoni nimel
president
Jean-Claude JUNCKER

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. novembri 2001. aasta direktiiv 2001/82/EÜ veterinaarravimeid käsitlevate ühenduse eeskirjade kohta (EÜT L 311, 28.11.2001, lk 1).

⁽²⁾ Komisjoni 16. oktoobri 2014. aasta rakendusmäärus (EL) nr 1090/2014, millega kiidetakse heaks olemasoleva toimeaine permetriini kasutamine tooteliikidesse 8 ja 18 kuuluvates biotsiidides (ELT L 299, 17.10.2014, lk 10).

KOMISJONI RAKENDUSOTSUS (EL) 2016/904,**8. juuni 2016,****käte desinfitseerimiseks kasutatavate propaan-2-ooli sisaldavate toodete kohta vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 528/2012 artikli 3 lõikele 3****(EMPs kohaldatav tekst)**

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta määrust (EL) nr 528/2012, milles käsitletakse biotsiidide turul kättesaadavaks tegemist ja kasutamist, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 3 lõiget 3,

ning arvestades järgmist:

- (1) Määruse (EL) nr 528/2012 artiklis 41 osutatud liidu loa taotlemise menetluse raames palus Saksamaa 3. detsembril 2015 komisjonil kõnealuse määruse artikli 3 lõike 3 kohaselt otsustada, kas rühm turule lastud kasutusvalmeid propaan-2-ooli sisaldavad tooteid (edaspidi „tooted“), mis on ette nähtud käte desinfitseerimiseks, sealhulgas antud juhul kirurgiliseks käte desinfitseerimiseks, ning millele taotletakse luba kui sama määruse artikli 3 lõike 1 punktis s määratletud biotsiidiperele, on biotsiidid.
- (2) Saksamaa leidis, et kõnealused tooted on Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2001/83/EÜ ⁽²⁾ kohased ravimid, väites, et toodete sihtotstarve osutab sellele, et nende eesmärk on ennetada haigusi inimestel, kuna neid tooteid võib kasutada sellistes valdkondades ja olukordades, kus desinfitseerimine on meditsiiniliselt soovitatav. Saksamaa sõnul on need tooted ravimid eelkõige olukorras, kus tervishoiutöötajad kasutavad neid operatsiooniaalses protseduuris, et vältida mikroorganismide levikut kirurgilisse haava.
- (3) Tooted on ette nähtud mitmete bakterite, viiruste ja seente tõrjeks, mis vastavad määruse (EL) nr 528/2012 artikli 3 lõike 1 punktis g esitatud määratlusele „kahjulik organism“ ning millel võib olla inimesi kahjustav mõju.
- (4) Kuna kahjulike organismide hävitamine, tõrjumine, kahjutuks muutmine, nende toime ärahoidmine või muul viisil nende vastu võitlemine on biotsiiditoime, siis vastavad tooted kõnealuse määruse artikli 3 lõike 1 punktis a esitatud biotsiidi määratlusele.
- (5) Määruse (EL) nr 528/2012 artikli 2 lõike 2 kohaselt on oluline kaaluda, kas tooted võivad kuuluda direktiivi 2001/83/EÜ kohaldamisalasse, kui nad vastavad kõnealuse direktiivi artikli 1 lõikes 2 sätestatud ravimi määratlusele.
- (6) Kui tooted on ette nähtud üksnes käte mikroorganismidega saastatuse vähendamiseks ning sellega seotud mikroorganismide võimaliku edasikandmise riski vähendamiseks saastunud kätega ning neid ei kasutata inimestel füsioloogilise talitluse taastamiseks, parandamiseks või modifitseerimiseks farmakoloogilise, immunoloogilise või ainevahetusliku toime avaldamise kaudu või meditsiiniliseks diagnoosimiseks ning kui tooteid ei ole esitatud kui inimeste haigusi ravivaid või ennetavaid vahendeid, ei vasta need tooted direktiivi 2001/83/EÜ artikli 1 lõikes 2 esitatud ravimi määratlusele ja kuuluvad seega määruse (EL) nr 528/2012 kohaldamisalasse.
- (7) Kuna määruse (EL) nr 528/2012 V lisas määratletud tooteliiki 1 kuuluvad biotsiidid hõlmavad inimeste hügieeni otstarbel kasutatavaid tooteid, mis kantakse inimese nahale või peanahale või mis puutuvad kokku inimese naha või peanahaga ja mille esmaeesmärk on naha või peanaha desinfitseerimine, kuuluvad kõnealused tooted tooteliiki 1.

⁽¹⁾ ELT L 167, 27.6.2012, lk 1.⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. novembri 2001. aasta direktiiv 2001/83/EÜ inimtervishoiu kasutatavate ravimite käsitlevate ühenduse eeskirjade kohta (EÜT L 311, 28.11.2001, lk 67).

(8) Käesoleva otsusega ettenähtud meetmed on kooskõlas alalise biotsiidikomitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Propaan-2-ooli sisaldavad tooted, mida kasutatakse käte desinfitseerimiseks, sealhulgas antud juhul kirurgiliseks käte desinfitseerimiseks, eesmärgiga vähendada mikroorganismide levimise riski, käsitatakse biotsiididena kooskõlas määruse (EL) nr 528/2012 artikli 3 lõike 1 punktiga a ja need kuuluvad kõnealuse määruse V lisas määratletud tooteliiki 1.

Artikkel 2

Käesolev otsus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Brüssel, 8. juuni 2016

Komisjoni nimel
president
Jean-Claude JUNCKER

III

(Muud aktid)

EUROOPA MAJANDUSPIIRKOND

EFTA JÄRELEVALVEAMETI OTSUS

nr 110/15/COL,

8. aprill 2015,

**millega tunnistatakse ühisturuga kokkusobimatuks Innovation Norway poolt Finnfjord ASile antud
16 miljoni Norra krooni suurune täiendav abi (Norra) [2016/905]**

[Mittekonfidentsiaalne versioon] (*)

EFTA JÄRELEVALVEAMET (edaspidi „JÄRELEVALVEAMET“),

Võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut (edaspidi „EMP leping“), eriti selle artiklit 61 ja protokoll nr 26,

Võttes arvesse EFTA riikide vahel järelevalveameti ja kohtu asutamise kohta sõlmitud lepingut (edaspidi „järelevalve- ja kohtuleping“), eriti selle artiklit 24,

Võttes arvesse järelevalve- ja kohtulepingu protokoll nr 3 (edaspidi „protokoll nr 3“), eriti selle II osa artikli 7 lõiget 5,

ning arvestades järgmist:

I. ASJAOLUD

1. Menetlus

- (1) 2011. aastal anti äriühingule Finnfjord AS (edaspidi „Finnfjord“) ferrosiliitsiumi tootmisüksuses energia tagasisaamise süsteemi ehitamiseks Energiafondi abikava raames 175 miljonit Norra krooni riigiabi (vt allpool). Järelevalveamet kiitis abi andmise heaks otsusega nr 39/11/COL ⁽¹⁾.
- (2) Pärast 2012. aasta novembris alustatud teatamiseelseid arutelusid teatasid Norra ametiasutused 26. juuni 2013. aasta kirjaga vastavalt protokoll nr 3 I osa artikli 1 lõikele 3 täiendavast abist, mille Innovation Norway (edaspidi „IN“) andis äriühingule Finnfjord ⁽²⁾. Käesolev otsus käsitleb kõnealust meetet.

(*) Otsuse käesolevas mittekonfidentsiaalses versioonis on välja jäetud teave, mille suhtes kehtib ametisaladuse hoidmise kohustus. Välja jäetud teave on märgitud nurksulgudega [...]. Arvnahtajate väljajätmisel on võimaluse korral märgitud vastav vahemik.

⁽¹⁾ ELT C 278, 22.9.2011, lk 6 ja EMP kaasanne nr 51, 22.9.2011, lk 1.

⁽²⁾ Toimingud nr 676810, 676812, 676814-676816, 676819, 676822, 676823, 676825-676827, 676829 ja 676832-676834.

- (3) 5. juuli 2013. aasta kirjas ⁽¹⁾ taotles järelevalveamet Norra ametiasutustelt lisateavet. Norra ametiasutused vastasid 19. augusti 2013. aasta kirjas ⁽²⁾. 28. augusti 2013. aasta ⁽³⁾ kirjas nõudis järelevalveamet lisateavet. Norra ametiasutused vastasid 18. septembri 2013. aasta kirjas ⁽⁴⁾. 13. novembri 2013. aasta kirjas ⁽⁵⁾ teavitas järelevalveamet Norra ametiasutusi otsuse nr 445/13/COL vastuvõtmisest, millega algatatakse teatatud meetme ametlik uurimine.
- (4) Norra ametiasutused esitasid märkused selle otsuse kohta 21. veebruari 2014. aasta e-kirjas ⁽⁶⁾. Pärast pikaleveninud arutelusid Norra ametiasutuste ja Finnfjordiga konfidentsiaalse teabe üle avaldati otsus 10. aprillil 2014 *Euroopa Liidu Teatajas* ja selle EMP kaasandes ⁽⁷⁾. Ainsa kolmanda isikuna esitas märkusi Finnfjord ⁽⁸⁾. Kõnealused märkused edastati Norra ametiasutustele 13. mai 2014. aasta kirjas ⁽⁹⁾. Norra ametiasutused esitasid märkused kolmanda isiku märkuste kohta 6. juuni 2014. aasta kirjas ⁽¹⁰⁾. 25. septembri 2014. aasta e-kirjas ⁽¹¹⁾ esitas Finnfjord täiendavaid märkusi. Järelevalveamet nõudis 8. oktoobri 2014. aasta e-kirjas ⁽¹²⁾ Finnfjordilt täiendavat teavet. Finnfjord vastas 24. ja 27. oktoobri 2014. aasta ⁽¹³⁾ e-kirjades. Täiendavad märkused ja teave edastati Norra ametiasutustele 27. oktoobri 2014. aasta kirjas ⁽¹⁴⁾. Norra ametiasutused vastasid 12. novembri 2014. aasta kirjas ⁽¹⁵⁾. Ajavahemikus 2014. aasta novembrist kuni 2015. aasta jaanuarini pidas järelevalveamet Norra ametiasutuste ja Finnfjordiga e-kirja ja telefoni teel mitteametlikult ühendust.

2. Teatatud meede – 16 miljoni Norra krooni suurune toetus

- (5) Teatatud meede on 16 miljoni Norra krooni suurune otsetoetus INilt Finnfjordile. Toetusega kavatsetakse katta osa projekti kulude kasvust [680–720] miljonilt Norra kroonilt [ligikaudu 800] miljoni Norra kroonini.
- (6) IN teavitas Finnfjordi oma otsusest anda teatatud abi 10. detsembri 2012. aasta kirjas.

3. Laenud INilt ja SNNilt

- (7) IN on selgitanud, et Finnfjord vajab energia tagasisaamise projekti lõpetamiseks täiendavalt [80–95] miljonit Norra krooni. 16 miljonit Norra krooni kattis kulude kasvu ainult osaliselt.
- (8) Samal ajal kui IN andis Finnfjordile otsetoetusena 16 miljonit Norra krooni, andis IN Finnfjordile ka 18 miljonit Norra krooni laenu. Sel ajal oli Finnfjord juba laenanud INilt 100 miljonit Norra krooni sama projektiga seoses. Järelevalveametit nendest laenudest ei teavitatud. IN on seisukohal, et laenud anti turutingimustel ning ei hõlma seetõttu riigiabi EMP lepingu artikli 61 lõike 1 tähenduses.
- (9) Samaaegselt 18 miljoni Norra kroonise laenuga INilt sai Finnfjord [45–60] miljonit Norra krooni laenu finantseerimisasutuselt SpareBank 1 Nord-Norge (edaspidi „SNN“). SNN andis Finnfjordile seoses kõnealuse projektiga laene kokku [300–325] miljoni Norra krooni ulatuses.
- (10) 16 miljoni Norra krooni suurune otsetoetus ning kaks laenu – 18 miljonit Norra krooni ja [45–60] miljonit Norra krooni – kokku katsid [80–95] miljoni Norra krooni suuruse kulude kasvu.

⁽¹⁾ Toiming nr 677212.

⁽²⁾ Toimingud nr 680603-680605 ja 680866-680868.

⁽³⁾ Toiming nr 681073.

⁽⁴⁾ Toimingud nr 683806, 683807, 683809, 683810, 683813, 683814, 683817 ja 683819.

⁽⁵⁾ Toiming nr 686086.

⁽⁶⁾ Toiming nr 700230.

⁽⁷⁾ ELT C 108, 10.4.2014, lk 2 ja EMP kaasanne nr 22, 10.4.2014, lk 19.

⁽⁸⁾ Finnfjordi dateerimata kiri, registreeritud järelevalveametis 16. aprillil 2014 (toiming nr 705906).

⁽⁹⁾ Toiming nr 708022.

⁽¹⁰⁾ Toiming nr 710453.

⁽¹¹⁾ Toimingud nr 723413-723421 ja 723424.

⁽¹²⁾ Toiming nr 725001.

⁽¹³⁾ Toimingud nr 726975-726980 ja 726985.

⁽¹⁴⁾ Toiming nr 726981.

⁽¹⁵⁾ Toiming nr 729928.

4. Innovation Norway

- (11) IN on Innovation Norway'd käsitleva seadusega⁽¹⁾ loodud avaliku sektori asutus. See kuulub kohalike omavalitsuste ja regionaalarengu ministreeriumi (51 %) ning kõigi 19 Norra maakondliku ametiasutuse (49 %) kaudu Norra riigile. INi rahastatakse riiklikest vahenditest.

5. Enova SF

- (12) Enova SF (edaspidi „Enova“) on nafta- ja energeetikaministreeriumi kaudu täielikult Norra riigile kuuluv ettevõtte⁽²⁾. Enova vastutab Energiafondi abikava juhtimise eest. See kujutab endast järelevalveameti otsustega nr 125/06/COL⁽³⁾ ja nr 248/11/COL⁽⁴⁾ heakskiidetud keskkonnakaitse edendamise tegelevat abikava. Enovat rahastatakse riiklikest vahenditest.
- (13) Enova korraldab Energiafondi abikava raames abikonkursse, kus võitjateks on projektid, kes saavutavad abina saadud ühe Norra krooni kohta kõige paremad energiatulemused⁽⁵⁾.

6. Energia tagasisaamise projekti lõpetamine ja Enova antud abi viimase osa väljamaksmine

- (14) Enova maksab viimased 20 % üksikabi meetmest välja alles pärast lõpliku projektiaruande heakskiitmist⁽⁶⁾. Finn fjordi pressiteate⁽⁷⁾ kohaselt hakkas energia tagasisaamise süsteem tööle 30. oktoobril 2012. Enova kiitis Finn fjordi lõpparuande heaks 22. novembril 2012. Enova tegi viimase, 35 miljoni Norra kroonise abimakse (20 % abi kogusummast 175 miljonit Norra krooni) 23. novembril 2012.

7. Abisaaja – Finn fjord AS

- (15) Finn fjord on piiratud vastutusega äriühingust pereettevõtte. Kavandatud abist toetatud üksus asub Finnsnesis, Tromsi maakonnas, mis on Norra teine kõige põhjapoolsem maakond.

8. Kulude kasv

- (16) Teatistes, mille tulemusena võttis järelevalveamet vastu 9. veebruari 2011. aasta otsuse nr 39/11/COL, milles kiidetakse heaks 175 miljoni Norra krooni suurune abi Enovalt Finn fjordile, prognoositi Finn fjordi energia tagasisaamise projekti eelarveks 511,66 miljonit Norra krooni. Abi anti olemasoleva jahutussüsteemi asendamiseks energia tagasisaamise rajatisega. Eesmärk oli toota aastas 224 GWh elektrienergiat ning regenereerida 125 GWh tehnoloogilist auru. Prognoositud aastane energiatoodang ulatus seega 349 GWh-ni.
- (17) Praeguse teatise kohaselt oli prognoositud eelarve 2011. aasta veebruariks juba 190 miljoni Norra krooni võrra ületatud (511,66 miljonilt Norra kroonilt 700 miljoni Norra kroonini). Vaatamata sellisele märkimisväärsele kulude kasvule otsustas Finn fjordi juhatus 7. veebruaril 2011 projekti jätkata. Finn fjord sellel hetkel rohkem abi ei taotlenud. Teatatud abi ei ole mõeldud kulude kasvu katmiseks, mille tulemusena jõuti 700 miljoni Norra krooni suuruse prognoosini.
- (18) Kulude kasv tulenes põhiliselt Finn fjordi otsusest keskenduda üksnes aurust elektri tootmisele (ning mitte tehnoloogilisele auru regenereerimisele), hankides selleks võimsama auruturbiini. Turbiin telliti 7. jaanuaril 2011. Õiguslikult siduv turbiini ostuleping sõlmiti 23. veebruaril 2011. 16. veebruari 2011. aasta kirjas teatas Finn fjord Enovale, et on tellinud võimsama turbiini, mis suudab toota aastas 344,5 GWh elektrienergiat. Suurem elektrienergia toodang oli peaaegu sama suur kui prognoositud elektri ja auru kogutoodang 349 GWh. Selle alusel taotles Finn fjord, et aurutootmine jäetaks abi saavast projektist välja. 17. veebruari 2011. aasta kirjas kiitis Enova projekti muudatuse heaks.

⁽¹⁾ LOV 2003-12-19-130 *Lov om Innovasjon Norge*.

⁽²⁾ Norra keeles *Statsforetak*. Enovat juhitakse vastavalt riigiettevõtete käsitlevale 30. augusti 1991. aasta seadusele nr 71.

⁽³⁾ EFTA järelevalve 3. mai 2006. aasta otsus nr 125/06/COL Norra Energiafondi kohta (Norra) (ELT L 189, 17.7.2008, lk 36, ja EMP kaasanne nr 43, 17.7.2008, lk 1).

⁽⁴⁾ ELT C 314, 27.10.2011, lk 4 ja EMP kaasanne nr 58, 27.10.2011, lk 2.

⁽⁵⁾ Energiafondi abikava raames korraldatavaid abikonkursse on kirjeldatud järelevalveameti otsuse nr 248/11/COL (vt eespool) punktides 27–36.

⁽⁶⁾ Vt järelevalveameti otsus nr 248/11/COL (tsiteeritud eespool), punkt 37.

⁽⁷⁾ Kätesaadav Finn fjordi veebisaidil http://www.finnfjord.no/weve_got_the_power.

- (19) Finnfjord edastas kogu projekti vältel Enovale aruandeid projekti edenemise kohta. Oma 30. aprilli 2012. aasta aruandes viitas Finnfjord edasisele kulude kasvule, mis oli seotud turbiini ehitamise, auru- ja kondensatsioonitorude ning kraavidega. Täiendavad kulud ulatusid ligikaudu 5 miljoni Norra kroonini. Finnfjordi eesmärk oli hoida projekti kogukulud siiski allpool 700 miljonit Norra krooni.
- (20) 29. juuni 2012. aasta aruandes prognoositi kogukuludeks endiselt 700 miljonit Norra krooni. Selleks hetkeks prognoositi siiski, et projektiga kaasnevad kulud suurenevad täiendavalt [5–10] miljoni Norra krooni võrra. Kõnealust kulude kasvu arutati Finnfjordi juhatuse koosolekul 19. juunil 2012. Norra ametiasutused ei ole selgitanud, miks ei kaasnenud [10–15] miljoni Norra krooni ([...]) suuruse kogukulude kasvuga 700 miljoni Norra krooni suuruse kogukulude prognoosi kohandamine 29. juuni 2012. aasta aruandes.
- (21) Norra ametiasutused selgitasid, et Finnfjord hakkas mingil hetkel 2012. aasta kevadel arutama Enovaga mitteametlikult võimalusi saada kulude kasvu katmiseks täiendavat abi. 5. juulil 2012, pärast mitteametlikke arutelusid, taotles Finnfjord Enovalt ametlikult täiendavat abi. Samal ajal tõstis Finnfjord kogukulude prognoosi [730–760] miljoni Norra kroonini.
- (22) Järelevalveametile esitatud teabest järeldeb, et Finnfjord otsustas 31. juulil 2012. aastal lõpetatud eelarve läbivaatamise alusel, et projektiga kaasnevad täiendavad kulud ning kogukulude prognoosi suurendati vahemikus [740] miljonit Norra krooni kuni [ligikaudu 800] miljonit Norra krooni. Kulude kasv oli seotud järgmiste asjaoludega: olemasolevate masinate kohandamine, kolme olemasoleva ahju kohandamine, suitsutorustike kohandamine, turbiinihoone ja teiste hoonete seadmed, arvatust pikemad tootmispuudujäägid ning tööde ja seadmete paigaldamise lõpuleviimine. Finnfjord taotles Enovalt täiendavat abi, et tagada projekti kasumlikkusele seatud sisenõuete täitmine. Finnfjord selgitas kulude kasvu põhjuseid 12. septembri 2012. aasta aruandes.
- (23) 2012. aasta augusti alguses arutas Finnfjord Enovaga mitteametlikult kolmanda ahju tööde võimalikku edasilükkamist ning selle klassifitseerimist eraldi projektina eesmärgiga taotleda Enovalt rohkem abi, kuna tegemist on uue projektiga.
- (24) 20. augusti 2012. aasta kirjas lükkas Enova abitaotluse tagasi.
- (25) Finnfjordi juhatuse koosolekul 25. septembril 2012 seati kogukulude prognoos tasemele [ligikaudu 800] miljonit Norra krooni. Nimetatud koosolekul arutas Finnfjordi juhatus kolme erinevat tegevussuunda:
- i) projekti lõpetamine, rahastades kulude kasvu äriühingu üldise rahavoo kaudu;
 - ii) kolmanda ahju ehitustööde edasilükkamine, selle eraldi projektina klassifitseerimine ning Enovalt täiendava abi taotlemine;
 - iii) Enovalt (abi), SNNilt (laen) ja INilt (laen ja abi) projekti lõpule viimiseks [80–95] miljoni Norra krooni ulatuses täiendava rahastamise saamine.
- (26) Juhatus otsustas kolmanda valikuvõimaluse kasuks.
- (27) IN on esitanud järelevalveametile väljavõtte juhatuse koosoleku protokollist, mis käsitleb kolmandat valikuvõimalust. Enovale ja INile esitatud täiendavat abi käsitlevate taotlustega seoses märgitakse väljavõttes järgmist:

„Võimalikke toetusi/laene Enovalt ning [INilt] kasutatakse otseselt [SNNilt] taotletud likviidsuslaenu vähendamiseks.“⁽¹⁾

⁽¹⁾ Norra ametiasutuste 18. septembri 2013. aasta kiri (toiming nr 683806). Järelevalveasutuse tõlge: „Eventuelle tilskudd/lån fra Enova og Innovasjon Norge, vil gå til direkte reduksjon av omsøkte likviditetsslån“.

- (28) INi andmeil järeldas juhatus, et esimene valikuvõimalus tähendaks põhimõtteliselt seda, et projekti rahastataks Finnfjordi võlausaldajate kulul, mis ei ole õiguslikult soovitatav ega pikemas perspektiivis jätkusuutlik lahendus. Samuti ei pidanud juhatus INi sõnul teist valikuvõimalust jätkusuutlikuks, kuna järeldati, et kolmanda ahju ehitustööde edasilükkamine oleks ülemäära kulukas.
- (29) Norra ametiasutused selgitasid oma märkustes järelevalveameti otsusele algtada ametlik uurimismenetlus, et lõplik kogukulu ulatus [ligikaudu 800] miljoni Norra kroonini. Norra ametiasutused ei selgitanud, millal selline summa lõplikult kinnitati.

9. Kulude kasvu ülevaade

Kuupäev, toiming	Prognoositav eelarve miljonites Norra kroonides
9. veebruari 2011. aasta otsuses nr 39/11/COL kirjeldatud esialgne eelarve	511,66
7. veebruar 2011, Finnfjordi juhatuse koosolek	[680–720]
5. juuli 2012, Finnfjord taotleb Enovalt rohkem abi	[730–760]
31. juuli 2012, Finnfjordi eelarve läbivaatamine	[740–790]
25. september 2012, Finnfjordi juhatuse koosolek	[740–790]
Lõplik kogukulu	[ligikaudu 800]

10. INi poolt abi andmine ja [80–95] miljoni Norra krooni suurune pakett

- (30) 28. augustil 2012. aastal alustas Finnfjord mitteametlikku dialoogi INi ja SNNiga, et saada [80–95] miljoni Norra krooni ulatuses vahendeid projekti lõpuleviimiseks.
- (31) Finnfjord taotles 1. oktoobri 2012. aasta kirjas SNNilt ametlikult täiendavaid laene. Finnfjord taotles 11. oktoobril 2012 INilt täiendavaid laene ja toetusi, täpsustamata seejuures summat.
- (32) Tundub, et SNN oli enne 2012. aasta oktoobri keskpaika pakkunud Finnfjordile laenu summas [80–95] miljonit Norra krooni. SNNi pakumise tingimuseks oli tagatise kasutamine INilt saadud olemasoleva laenu tagatise katteks⁽¹⁾. IN sellise lahendusega ei nõustunud. Selle asemel leppisid Finnfjord, SNN ja IN kokku järgmises [80–95] miljoni Norra krooni suuruses rahastamispaketis:
- i) 16 miljoni Norra krooni suurune abi INilt;
 - ii) lühiajaline 18 miljoni Norra krooni suurune laen INilt, mille intress on [5–9] % (kohandatav vastavalt IN riskilaenu poliitikale), *pari passu* tagatis olemasoleva INilt saadud 100 miljoni Norra krooni suuruse laenu katteks;
 - iii) lühiajaline [45–60] miljoni Norra krooni suurune laen SNNilt, mille intressimäär on [...] kuuks (NIBOR)⁽²⁾ + [300–600] baaspunkti *pari passu* tagatis olemasoleva SNNilt saadud [300–325] miljoni Norra krooni suuruse laenu katteks.

⁽¹⁾ INi kohaselt: „Kui Finnfjord [...] taotles [80–95] miljoni Norra krooni ulatuses rahastamist, oli [SNN] samas ulatuses laenu juba heaks kiitnud, kuid seda tagatistingimustel, mis ei olnud [INi] jaoks vastuvõetavad“. INi 18. septembri 2013. aasta kiri järelevalveametile, lk 12.

⁽²⁾ Norwegian Inter Banki pakutav määr.

- (33) Finnfjord muutis [80–95] miljoni Norra krooni suuruse rahastamispaketi ametlikuks ning kiitis selle heaks 12. detsembril 2012, täiendades SNNi, INi ja Finnfjordi vahel sõlmitud koordineerimislepingut. Selline kolme osapoolse vahelisi suhteid reguleeriv leping hõlmas Finnfjordi ja SNNi vahelist 12. detsembri 2012. aasta laenulepingut ning Finnfjordi ja INi vahel 10. detsembril 2012 sõlmitud laenulepingut.
- (34) Kuigi INi ja SNNi laenud on välja makstud, makstakse 16 miljoni Norra krooni suurune abi Finnfjordile välja alles pärast seda, kui järelevalveamet on selle heaks kiitnud.

11. Märkused

11.1. *Vastusena ametliku uurimismenetluse algatamisele Norra ametiasutuste esitatud märkused*

- (35) IN rõhutab, et ajal, kui ta otsustas tingimuslikult anda abi summas 16 miljonit Norra krooni, ei kaalunud ta raha laenamist Finnfjordile, kuna ettevõtjal puudus piisav tagatis, mis kataks uusi laene kuni [80–95] miljoni Norra kroonini.
- (36) Selle kohta, miks Finnfjord ei taotlenud 2011. aasta veebruaris Enovalt rohkem abi, selgitab IN, et Enova vähendas ühepoolset summat 200 miljonit Norra krooni ning rõhutab, et 175 miljoni Norra krooni suurune toetus hõlmas erakordselt kõrget abi osakaalu ning ükski muu projekt ei saaks sellises ulatuses abi. Seetõttu oli Finnfjord arvamisel, et taotlus täiendava abi saamiseks lükataks tagasi. Äriühing muutis siiski oma lähenemisviisi, kui ta sai teada Enova otsusest anda 350 miljonit Norra krooni toetust peaaegu identsele Elkem ASi projektile ⁽¹⁾.
- (37) IN esitas läbivaadatud tabeli, milles võetakse arvesse ametliku uurimismenetluse algatamist käsitlevas otsuses esitatud järelevalveameti märkusi. Aluseks on võetud projekti lõplik kulu [ligikaudu 800] miljonit Norra krooni, projekti kestus 15 aastat ja elektritootmise kontrollitud järkjärguline suurenemine esimese kolme aasta jooksul kuni maksimaalse aastase võimsuseni 344,5 GWh, kasutades Enova mudelit, milles tulumäär ilma 16 miljoni Norra krooni suuruse abita on [ligikaudu 9] %. Koos abiga oleks tulumäär [ligikaudu 11] %. IN on seega seisukohal, et projekt ei ole kasumlik, kuna Finnfjordi üldine investeerimispoliitika eeldab, et selliste, äriühingu põhitegevusalast väljapoole jäävate investeeringute tulumäär peab jääma vahemikku [10–20] %.
- (38) IN rõhutab, et Finnfjordi otsus projektiga edasi minna toetus äriühingu enda sisearvutustele, mis erinevad eespool esitatud arvutustest (mille aluseks on Enova mudel). IN märgib, et talle ei ole veel Finnfjordi sisearvutusi esitatud. IN märgib, et INi ja Enova väliselt vastuolulised seisukohad tulenevad tõenäoliselt erinevustest Enova ja INi sisekirjades ja tavades.

11.2. *Kolmanda isiku märkused Finnfjordilt vastusena ametliku uurimismenetluse algatamise otsuse avaldamisele*

- (39) Finnfjord osutab sellele, et tema arvates on järelevalveameti otsus vastuoluline, kuna ühelt poolt ei välista järelevalveamet kohe võimalust, et abil võiks käesolevas juhtumis olla ergutav mõju, kuid samal ajal tõstatab küsimuse, kas Finnfjord kaalus projekti peatamist, vähendamist või katkestamist. Finnfjord rõhutab, et kuigi juhatus kavatses kuni 25. septembri 2012. aasta koosolekuni projekti lõpule viia, ei peaks seda pidama soovivaalduse või suutlikkuse väljendusena viia projekt iga hinna eest lõpuni. Äriühingu sõnul näitavad järelevalveametile kättesaadavaks tehtud asjaolud ja andmed, et Finnfjord ei suudaks ilma täiendava rahastamiseta projekti lõpuleviimise eest tasuda. Finnfjord ei suutnud pakkuda täiendavaid tagatisi, seega ei olnud võimalik võtta täiendavat laenu. Finnfjord ei nõustu seega järelevalveameti esialgse seisukohaga, et abi oleks olnud teretulnud, kuid mitte tingimata rahastamispaketi vältimatu osa.

⁽¹⁾ Järelevalveamet kiitis kõnealuse abi heaks otsusega nr 304/13/COL (ELT C 330, 14.11.2013, lk 7 ja EMP kaasanne nr 63, 14.11.2013, lk 5).

- (40) Nagu INgi, rõhutab Finnfjord, et Enova abisumma vähendamine 200 miljonilt Norra kroonilt 175 miljonile Norra kroonile oli Enova juhatuse ühepoolne poliitiline otsus. Finnfjord osutab asjaoludele, mida ta peab vastuoludeks Enova avaldustes täiendava abi ergutava mõju kohta, ning rõhutab, et Enova ja INi näiliselt vastakatel seisukohtadel abi ergutava mõju kohta puuduvad tagajärjed, kuna Enova poliitika on palju piiravam kui keskkonnalase abi suunised (edaspidi „suunised“) ⁽¹⁾ seda lubavad.
- (41) Hinnates seda, kas abi on sobiv vahend, tundub, et Finnfjord lükkas tagasi mõtte, et kõnealuse hindamise aluseks peaks olema käesoleva juhtumiga seotud konkreetsed asjaolud, ning osutab hoopis otsusele nr 39/11/COL, milles järelevalveamet leidis, et esialgne 175 miljoni Norra krooni suurune toetus oli asjakohane vahend, millega käivitada projekti rahastamine enne selle rakendamist.
- (42) Proportsionaalsusega seoses rõhutab äriühing, et võrreldes esialgse prognoosiga projekti maksumus rohkem kui kahekordistus. Tulumäär 12,35 % jäi Finnfjordi ette nähtud kasumlikkuse taseme alumisele astmele. Ajakohastatud tulumäär [ligikaudu 9] % ilma 16 miljoni Norra krooni suuruse abita on selgituste kohaselt palju madalam sellest, millega Finnfjord oleks nõustunud, „kui ta oleks saanud tegutseda oma vaba tahte kohaselt“. Isegi 16 miljoni Norra krooni suurust abi sisaldavat tulumäära [ligikaudu 11] % peetakse suhteliselt tagasihoidlikuks tuluks. Finnfjord osutab abi andmisele kui mõistlikule koormuse jagamisele INi ja SNNi vahel ning rõhutab, et projekti laenukapital on märkimisväärselt kasvanud. Makseviivituse riski kannab ainult äriühing. Seega ei kaasne laenuga Finnfjordi arvates ülemäära hüvitamist.
- (43) Finnfjord on seisukohal, et täiendav abi INilt ei kahjustaks Energiafondi abikava konkurentsimehhanismi. Finnfjord rõhutab, et Energiafondi abikava konkurentsimehhanismi eesmärk on aidata vältida kõige ebatõhusamatele projektidele abi andmist, kui taotletud summad ületavad abikava eelarvet. Äriühing kutsub järelevalveametit üles kaaluma, kas Energiafondi abikava konkurentsimehhanismi eelistamine võib olla vastuolus Norra ametiasutuste õigusega juhtida oma riiklike vahendite kasutamist. Selle taustal väidab Finnfjord, et ta kahtleb, kas järelevalveametil on lisaks abi kumuleerimise eeskirjadele pädevat õiguslikku alust, millega tagada, et üksikabi andmine ei takista abikava toimimist. Finnfjord selgitab, et teatatud abi jagatakse avatud ja läbipaistval viisil.

11.3. *Finnfjordi kolmanda isiku märkuste teine voor*

- (44) Ametliku uurimise käigus sai järelevalveamet Finnfjordilt kolmanda isiku teise vooru märkused, milles äriühing täpsustab, kuidas likviidsete vahendite puudus ilma täiendava rahastamiseta oleks 2012. aasta sügisel kaasa toonud projekti peatamise. Täiendava rahastamise allikaks oli INilt saadud toetus. Tõendamaks, miks oli Finnfjordile antud teatatud abil ergutav mõju, osutab Finnfjord järelevalveameti otsusele juhtumis *Helguvik Aluminium Smelter* ⁽²⁾.
- (45) Äriühing esitas abi vajalikkuse tõendamiseks avaldused SNNilt ning Finnfjordi raamatupidajalt ja juhatuse esimehelt. Äriühing esitas ka tabeli projekti nüüdispuhasväärtuse ajakohastatud arvutustega (kontrollitud INi poolt), mis moodustab koos abiga [veidi negatiivse tulu] %. Finnfjord osutab järelevalveameti ja komisjoni tavale ⁽³⁾, mida kasutatakse uuenduslike projektide ettenägematute kulude puhul, kus abisummad väljendatuna mitte kindla summa, vaid pigem protsendina teadmata kogukulust leiti olevat riigiabi eeskirjadega kooskõlas.
- (46) Järelevalveameti palvel esitas Finnfjord koopiad kahest SNNi, INi ja Finnfjordi vahel 14. juunil 2011 ja 12. detsembril 2012 sõlmitud rahastamislepingust ning tagatiste puudumist tõendavad dokumendid.

⁽¹⁾ ELT L 144, 10.6.2010, lk 1, ja EMP kaasanne nr 29, 10.6.2010, lk 1.

⁽²⁾ Otsus nr 344/09/COL, *Helguvik Aluminium Smelter* (ELT C 294, 3.12.2009, lk 17 ja EMP kaasanne nr 64, 3.12.2009, lk 10).

⁽³⁾ I.a. järelevalveameti otsus nr 503/08/COL *Test Centre Mongstad* (ELT C 297, 20.11.2008, lk 11 ja EMP kaasanne nr 69, 20.11.2008, lk 2) ning komisjoni otsus juhtum N 117/2007 „*Decontamination of the site*“ *Neue Maxhütte Stahlwerke GmbH „by 57 Profi-Start GmbH“* (ELT C 275, 16.11.2007, lk 2).

11.4. *Norra ametivõimude märkused kolmanda isiku märkuste kohta*

- (47) Norra ametiasutused esitasid Finnfjordi kolmanda isiku märkuste kahe vooru kohta oma märkused. Norra ametiasutused on Finnfjordiga samal arvamusel ning selgitasid väiksemaid faktilisi küsimusi, mis käsitlesid kavandatud 16 miljoni Norra krooni suuruse toetuse rahastamisallikaid. Kuna asjaomastest allikatest pärit vahendeid makstakse välja sarnasel viisil, ei ole kõnealused selgitused teatatud meetme järelevalveametipoolse hindamise juures oluliseks osutunud.

II. HINDAMINE

1. Riigiabi olemasolu

- (48) EMP lepingu artikli 61 lõike 1 sõnastus on järgmine:

„Kui käesolevas lepingus ei ole sätestatud teisiti, on igasugune EÜ liikmesriikide või EFTA riikide poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, käesoleva lepinguga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see mõjutab lepinguosalistevahelist kaubandust.“

- (49) See tähendab, et meede kujutab endast riigiabi EMP lepingu artikli 61 lõike 1 tähenduses siis, kui kumulatiivselt on täidetud järgmised tingimused: meede i) on riigi poolt või riigi ressurssidest antav abi; ii) abi annab abisaajale valikulise majandusliku eelise; iii) abi võib avaldada mõju lepinguosaliste vahelisele kaubandusele ja kahjustada konkurentsi.
- (50) Riigiabi antakse riigi poolt või riigi vahenditest. Sellega seoses tuleb meenutada, et INi puhul on tegemist avaliku sektori asutusega. INi toetusi rahastab Norra riik. Teatatud meetet rahastatakse seega riigi vahenditest, mis kantakse Finnfjordile üle riigile kuuluva avaliku sektori asutuse kontrolli all. Järelevalveamet jäeldab seega, et kaasatud on riiklikke vahendeid.
- (51) Olemaks riigiabi, peab teatatud meetmega kaasnema Finnfjordile kasu, mis vabastab ta maksudest, mida tavaliselt tuleks tasuda äriühingu eelarvest. Meede peab olema ka valikuline, mis soosib „teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist“. 16 miljoni Norra krooni suurune otsetoetus on sularaha ülekanne, mida Finnfjord tavapärase äritegevuse käigus ei saaks. Kavandatud toetus on mõeldud ainult Finnfjordile. Seetõttu jäeldab järelevalveamet, et kõnealune otsetoetus annab Finnfjordile valikulise majandusliku eelise.
- (52) Et meetet saaks käsitada riigiabina EMP lepingu artikli 61 lõike 1 tähenduses, peab see moonutama konkurentsi ja mõjutama EMP lepingu osaliste vahelist kaubandust. Jäeldamiseks, et meede mõjutab tõenäoliselt lepinguosalistevahelist kaubandust ja moonutab konkurentsi teistes EMP riikides rajatud ettevõtjatega, piisab väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ainuüksi sellest, kui meede tugevdab ettevõtja positsiooni võrreldes teiste EMP kaubanduses konkureerivate ettevõtjatega ⁽¹⁾. Finnfjord toodab ferrosiliitsiumi ja mikroränidioksiidi, mida müüakse Euroopa turul ⁽²⁾. Järelevalveamet jäeldab seega, et abi mõjutab EMP lepingu osaliste vahelist kaubandust ning moonutab konkurentsi EMPs, kuna abisaaja tegutseb sektoris, kus toimub lepinguosalistevaheline kaubandus.
- (53) Eespool esitatud tõendite alusel jäeldab järelevalveamet, et 16 miljoni Norra krooni suurune INilt Finnfjordile antud otsetoetuse vormis teatatud meede kujutab endast riigiabi EMP lepingu artikli 61 lõike 1 tähenduses.

⁽¹⁾ Kohtuasi E-6/98 *Norra vs. EFTA järelevalveamet* [1999] lk 76, punkt 59; kohtuasi 730/79 *Philip Morris vs. komisjon* EU:C:1980:209, punkt 11 kus on märgitud, et „kui riigi finantsabi tugevdab ettevõtja seisundit teiste ühendusesiseses kaubanduses konkureerivate ettevõtjatega võrreldes, tuleb sellist abi pidada kaubandust mõjutavaks“.

⁽²⁾ Nagu kirjeldatud järelevalveameti otsuses nr 39/11/COL (vt eespool).

2. Menetlusnõuded

- (54) Protokoll nr 3 I osa artikli 1 lõikes 3 on sätestatud, et „EFTA järelevalveametile teatatakse piisavalt aegsasti kõigist abi andmise või muutmise kavadest, et see saaks esitada oma märkused [...]. Asjaomane riik ei tohi oma kavandatud meetet jõustada enne lõpliku otsuse tegemist.“
- (55) 26. juuni 2013. aasta kirjaga teatasid Norra ametiasutused 16 miljoni Norra krooni suurusest abimeetmest. Abi antakse tingimuslikult eeldusel, et on olemas järelevalveameti luba ning seetõttu ei ole abi välja makstud.
- (56) Esitatud andmetele osutades tundub, et abi anti abikava alusel, millest ei ole järelevalveametile teatatud, kuna Norra ametiasutused arvasid, et see oli kaetud tollal kohaldatud üldise grupierandi määrusega ⁽¹⁾. Enova ja INi toetused kujutavad endast samale ettevõtjale sama investeerimisprojekti jaoks antavat investeeringuteks ettenähtud abi. Norra ametiasutused järeldasid seetõttu, et Finnfjordile antavast abist tuli eraldi teavitada, kuna see ületas koos Enovalt saadud abiga künnise, mille puhul üksikabi andmise suhtes kohaldatakse teavitamise kohustust ⁽²⁾.
- (57) Eelneva põhjal järeldab järelevalveamet, et Norra ametiasutused on täitnud protokoll nr 3 I osa artikli 1 lõikest 3 tulenevaid kohustusi.

3. Kokkusobivus – õiguslik alus

- (58) IN väidab, et abi Finnfjordile on kooskõlas EMP lepingu artikli 61 lõike 3 punktiga c kui keskkonnakaitseks ettenähtud abi. IN rõhutab, et kõnealune abi ei kujuta endast päästmisabi vormi.
- (59) EMP lepingu artikli 61 lõike 3 punkti c kohaselt võib „abi teatud majandustegevuse või teatud majanduspiirkondade arengu soodustamiseks“ pidada kokkusobivaks EMP lepinguga, kui selline abi ei mõjuta Euroopa Majanduspiirkonnas kaubandustingimusi ja konkurentsi määral, mis oleks vastuolus üldiste huvidega.
- (60) Järelevalveamet kiitis pärast abi kokkusobivuse hindamist vastavalt suuniste peatükile 5 otsusega nr 39/11/COL heaks Energiafondi abikava esialgse abi Finnfjordi energia tagasisaamise projektile. Järelevalveamet järeldas, et Enova teatatud abi aitas kaasa keskkonnakaitsele, andes Finnfjordile stiimuli võtta energiasäästumeetmeid, mis oleksid ilma abita jäänud võtmata.
- (61) 16. juulil 2014, pärast ametliku uurimismenetluse algatamist kiitis järelevalveamet heaks uued keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunised aastateks 2014–2020 (edaspidi „keskkonnaabi suunised“), ⁽³⁾ millega asendati seni kehtinud suunised ⁽⁴⁾. Järelevalveamet kohaldab keskkonnaabi suuniseid alates nende vastuvõtmise kuupäevast ⁽⁵⁾ ka enne keskkonnaabi suuniste vastuvõtmist teavitatud üksikabi suhtes, kui otsus tuleb teha pärast keskkonnaabi suuniste vastuvõtmist ⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ Komisjoni 6. augusti 2008. aasta määrus (EÜ) nr 800/2008 EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse ühisturuga kokkusobivaks (üldine grupierandi määrus) (ELT L 214, 9.8.2008, lk 3), inkorporeeritud EMP lepingu XV lisa punkti 1j.

Vt artikli 6 lõike 1 punkti b koostoimes üldise grupierandi määruse artikli 7 lõikega 1.

Artikli 6 lõike 1 punkt b on sõnastatud järgmiselt: „Käesolevat määrust ei kohaldata erakorraliselt või abikava alusel antud üksikabi suhtes, mille brutotoetusekvivalent ületab järgmisi piirmäärasid [...] b) keskkonnakaitseks ettenähtud investeerimisabi: 7,5 miljonit eurot ettevõtja ja investeerimisprojekti kohta.“

⁽²⁾ Artikli 7 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt: „Selle kindlakstegemisel, kas artiklis 6 sätestatud eraldi teatamise künniseid ja II peatükis sätestatud abi maksimaalset osatähtsust on järgitud, võetakse arvesse abi saava tegevuse või projektile eraldatavate avaliku sektori toetusmeetmete kogusummat, olenemata sellest, kas kõnealust toetust rahastatakse kohalikest, piirkondlikest, riigi või ühenduse vahenditest.“

⁽³⁾ ELTs või selle EMP kaasandes veel avaldamata, kuid kättesaadav järelevalveameti veebisaidil: <http://www.eftasurv.int/state-aid/legal-framework/state-aid-guidelines/>.

⁽⁴⁾ Keskkonnaabi suuniste punkt 237.

⁽⁵⁾ Keskkonnaabi suuniste punkt 237.

⁽⁶⁾ Keskkonnaabi suuniste punkt 238. Järelevalveamet märgib, et kohaldab suuniseid *heakskiidetud* abikavade alusel antud abi suhtes juhul, kui otsus tuleb teha pärast keskkonnaabi suuniste vastuvõtmist. Käesoleval juhul aga on järelevalveamet seisukohal, et teatatud abi ei anta järelevalveameti heakskiidetud abikava alusel.

- (62) Järelevalveamet kiitis Enova abi heaks energiasäästumeetmena. Keskkonnaabi suunised ei sisalda energiasäästu käsitlevat peatükki, selle asemel on suunistes energiatõhusust käsitlev peatükk ⁽¹⁾. Järelevalveamet hindab teatatud abi kokkusobivust keskkonnaabi suuniste energiatõhusust käsitleva peatüki alusel.
- (63) Järelevalveamet märgib, et teatatud meetme kokkusobivuse hindamine käesoleval juhul ei oleks oluliselt erinevam, kui oleks kohaldatud suuniseid. Seetõttu osutatakse järgnevalt nii keskkonnaabi suuniste kui ka suuniste asjaomastele põhimõtetele.

4. Ametliku uurimismenetluse ulatus

- (64) Otsuses algatada ametlik uurimismenetlus ning hinnates teatatud meedet sel hetkel kohaldatud suuniste alusel, rõhutas järelevalveamet, et kuna Enova poolt Finnfordi energia tagasisaamise projektile antud abi kokkusobivust on juba hinnatud, ei olnud kahtlust, et täiendav abi, mille summa oli võrreldes esialgse abiga suhteliselt väike, oli suunatud turutõrkele. Lisaks sellele, oletades, et abil oleks ergutav mõju ja see oleks vajalik, ei olnud järelevalveametil kahtlust, et konkurentsimoонutused ning mõju kaubandusele oleks piiratud selliselt, et abi kogumõju oleks positiivne. Nimetatud küsimusi seetõttu järgnevalt ei käsitleta.
- (65) Järgneva hindamise eesmärk on hinnata, kas teatatud abi omab ergutavat mõju ning kas see abi on vajalik.

5. Kokkusobivuse hindamine

5.1. Abil ei ole ergutavat mõju ning see ei ole ka vajalik

- (66) Vastavalt keskkonnaabi suunistele ⁽²⁾ peab riigiabil EMP lepingu toimega vastavuses olemiseks olema ergutav mõju. Keskne tegur abi kokkusobivuse hindamisel on teha selgeks, kas teatatud abi on vajalik ning tegelik stiimul investeeringute tegemiseks, mida ilma abita ei tehtaks. Tuleb kontrollida, kas abi on vajalik selleks, et anda investeeringutele ergutavat mõju, st kas abi aitab ka tegelikult kaasa abisaaja käitumise muutmisele nii, et keskkonnakaitse tase tõuseb ⁽³⁾.
- (67) Reeglina on järelevalveamet seisukohal, et kui projekt on alanud enne abisaaja poolt riigiabi taotluse esitamist, siis ergutav mõju puudub ⁽⁴⁾. Kuna käesolev juhtum on seotud täiendava abi andmisega, et katta käimasoleva projekti kasvavaid kulusid, ei saa järelevalveamet usaldada oletust, et ergutav mõju on olemas juba enne tööde algust esitatud abitaotlusel. 2011. aasta veebruaris alustas Finnford 175 miljoni Norra krooni suuruse abi alusel 700 miljoni Norra krooni suurust projekti.
- (68) Samal ajal ei välista järelevalveamet riigiabi ergutavat mõju juba alanud projektile, kui toetus tagab selgelt selliste projektide valmimise, mis oleksid muudel juhtudel jäänud lõpetamata, või parandab keskkonnakaitset, mis jääks muidu saavutamata ⁽⁵⁾. Abi ergutavat mõju selle taustal hinnates tuleb tähelepanelikult uurida ka vastupidist olukorda ehk seda, mida äriühing teeks ilma abi saamata.
- (69) Äriühing lõpetas projekti 2012. aasta oktoobris ilma, et abi oleks välja makstud. Esitatud teabe ja tõendite alusel ei pea järelevalveamet tõenäoliseks, et Finnford tegelikult kaalus projekti lõpetamist, selle mahu vähendamist või katkestamist pärast 2011. aasta veebruari kuni selle lõpetamiseni 2012. aasta oktoobris. Täpsemalt ning seoses 25. septembril 2012 toimunud juhatuse koosoleku järeldustega näib, et äriühing ei kaalunud ülemäära suurte kulutuste tõttu tõsiselt projekti täielikku või osalist peatamist või edasilükkamist ega selle ulatuse piiramist.

⁽¹⁾ Keskkonnaabi suuniste punkti 14 lõikes 2 määratletakse „energiasäästu“ kui säästetud energia hulka, mis määratakse mõõtes ja/või hinnates tarbimist enne ja pärast energiatõhususe parandamise meetme rakendamist, tagades samas energiatarbimist mõjutavate välistingimuste normaliseerimise.

⁽²⁾ Keskkonnaabi suuniste punktid 139 ja 44. Vt ka suuniste punktid 171–173 ning punktid 27–29.

⁽³⁾ Keskkonnaabi suuniste punkt 44. Vt ka suuniste punkt 142.

⁽⁴⁾ Keskkonnaabi suuniste punkt 45. Vt ka suuniste punkt 143.

⁽⁵⁾ Kohtuasi T-162/06 *Kronoply vs. komisjon* EU:T:2009:2, punkt 85. Apellatsioonimenetluses jõusse jäetud, kohtuasi C-117/09 P *Kronoply vs. komisjon* EU:C:2010:370.

Juhatuse 25. septembri 2012. aasta koosoleku protokollist selgub, et Finnfjord kavatses taotleda täiendavat laenu SNNilt ja täiendavat riigiabi Enovalt ja INilt ning et iga potentsiaalset toetust oleks kasutatud otseselt SNNilt taotletava laenu vähendamiseks.

- (70) Seda järeldust toetavad märkused, mille äriühing esitas järelevalveameti otsuse kohta algatada ametlik uurimismenetlus. Kuigi äriühing osutab vajadusele saada [80–95] miljoni Norra krooni ulatuses täiendavat abi ning väidab, et äriühingu olukord on selline, mis paneb teda kaaluma projekti katkestamist, on see siiski vastuolus äriühingu teiste avaldustega, kus osutatakse „vaba tahte“ puudumisele (vt põhjendus 42), ning eelkõige asjaoluga, et Finnfjord viis projekti lõpule ilma, et talle oleks abi välja makstud.
- (71) Juhul kui äriühing oli ise seisukohal, et tal ei ole muud võimalust kui projekti jätkata, ei oleks abi äriühingule ergutavat mõju avaldanud, kuna äriühing oleks nii abi saades kui ka ilma selleta projekti ikka lõpuni viinud. Teisisõnu on vastupidine stsenaarium selline, et Finnfjord viiks projekti viivitamata ja ilma selle ulatust piiramata lõpule ka ilma abi saamata.
- (72) Järelevalveamet ei veena seisukoht, et abi oli ajendiks [80–95] miljoni Norra krooni suurusele rahastamispaketile ning vältimatu eelkõige SNNilt [45–60] miljoni Norra krooni suuruse laenu saamiseks. Isegi kui SNNi laenu tingimuseks oli INilt saadav 16 miljoni Norra krooni suurune abi, maksti vahendid (nii SNNilt kui ka INilt) välja enne, kui järelevalveametilt saadi luba täiendava abi andmiseks. See näitab, et laenud ei olnud abiga seotud. Võlausaldaja, kes seadis edasise rahastamise tingimuseks tegeliku väljamakse, oleks enne laenukapitali edasist väljamaksmist oodanud ära järelevalveameti kinnituse, kas viimane määratleb rahastamispaketi olemasolu. Lisaks sellele ei nähtu järelevalveametile esitatud teabest, et Finnfjord peaks laenud viivitamata tagasi maksma juhul, kui järelevalveamet laene heaks ei kiida.
- (73) Selleks et olla vastavuses EMP lepingu toimeamisega, peab abi olema vajalik. Abiga ei tohi subsideerida sellise tegevuse kulusid, mida äriühing teeks niisamagi, ning sellega ei tohi hüvitada majandustegevuse tavalist äririski ⁽¹⁾. Siiski võib EMP lepingu toimeamisega kokkusobivaks pidada abi, mida antakse selliste ettenägematustest välistest asjaoludest tulenevate täiendavate kulude katteks, mida ei saa pidada majandustegevuse tavaliseks äririskiks ⁽²⁾.
- (74) Järelevalveamet märgib, et 2011. aasta veebruaris otsustas Finnfjord, olles teadlik kulude kasvust 511,66 miljonilt Norra kroonilt 700 miljoni Norra kroonini, jätkata projektiga ilma täiendavat abi taotlemata. Seega on käesoleva uurimise asjaomane kulu suurendamine [80–95] miljoni Norra krooni võrra (700 miljonilt Norra kroonilt [ligikaudu 800] miljoni Norra kroonini). See kujutab endast ligikaudu [...] % kasvu.
- (75) Esitatud teabe alusel vastavalt põhjenduses 22 kirjeldatule olid kulude suurenemise põhjused järgmised: olemasolevate masinate kohandamine, kolme olemasoleva ahju kohandamine, suitsutorustike kohandamine, turbiinihoone ja teiste hoonete seadmed, arvatust pikemad tootmispuudujäägid ning tööde ja seadmete paigaldamise lõpuleviimine. Tegemist on kulude suurenemise liikidega, mida äriühing peaks sellist projekti kavandades arvesse võtma ning mis kujutab endast kõnealuse majandustegevuse puhul tavalist äririski. Kulude suurenemise põhjustajaks ei saa pidada välistegureid ja kulud ei tundu olevat oma laadilt ettenägematud. Käesolevat juhtumit võib seetõttu pidada Finnfjordi osutatud juhtumist *Helguvík Aluminium Smelter* ⁽³⁾ erinevaks. Nimetatud juhtum oli abisaajal raskusi saada erandliku 2008. aasta finantskriisi ajal Islandil laenu. Finantskriisi võib õigusega pidada ettenägematuks välisteguriks. Eelneva alusel on järelevalveamet seisukohal, et see, mida Norra ametiasutused teatavad abimeetmega kavandavad, kujutab endast Finnfjordile alustatud projektiga kaasnenud tavalise äririski hüvitamist.
- (76) Järelevalveamet teadvustab, et tema hinnangu tulemus oleks võinud olla erinev, kui Norra ametiasutused, selle asemel, et pakkuda kahte kindlasummalist abi väljamakset (Enovalt ja hiljem INilt), oleks andnud abi, millega oleks kaetud teatav osa projekti abikõlblikest kuludest. See oleks nii eelkõige juhul, kui ettenägematute lisakulude suurus on märkimisväärne ning seotud projekti uuenduslikkusega, ning sellega, et kulusid on seetõttu oma laadi tõttu keeruline prognoosida. Käesolev väide ei ole siiski oluline asjaolude puhul, mida järelevalveamet käesoleva juhtumi puhul käsitlema pidi.

⁽¹⁾ Keskkonnaabi suuniste punkt 44.

⁽²⁾ Kohtuasi T-162/06 *Kronoply vs. komisjon* EU:T:2009:2, punkt 88.

⁽³⁾ Vt eespool.

- (77) Järelevalveamet rõhutab, et on Norra ametiasutuste ülesanne tõendada, et EMP lepingu artikli 61 lõike 1 erandi tingimused on täidetud (¹). Norra ametiasutuste (ja Finnfjordi) esitatud faktid ja väited ei ole veennud järelevalveametit, et INilt saadud teatatud abil on ergutav mõju või et tegemist on vajaliku abiga.
- (78) Eelneva põhjal järeldeb järelevalveamet, et teatatud abil INilt Finnfjordile puudub ergutav mõju ning see ei ole vajalik. Kuna abi ei ole ainuüksi nimetatud põhjustel EMP lepingu toimimisega kokkusobiv, ei hinda järelevalveamet abi asjakohasust ega selle proportsionaalsust.

6. Kokkuvõte – abi ei ole ühisturuga kokkusobiv

- (79) Norra ametiasutuste esitatud teabe alusel teeb järelevalveamet järelduse, et 16 miljoni Norra krooni suurune pakutud rahaline toetus INilt Finnfjordile kujutab endast riigiabi EMP lepingu artikli 61 lõike 1 tähenduses.
- (80) Järelevalveamet järeldeb, et kõnealune abi ei ole EMP lepingu toimimisega kokkusobiv. Seetõttu ei lubata Norra ametiasutustel seda rakendada.
- (81) Järelevalveamet palub Norra ametiasutustel käesoleva otsuse koopia Finnfjordile viivitamata edasi saata,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

1. Norra ametiasutuste poolt 26. juunil 2013 teatatud 16 miljoni Norra krooni suurune otsetoetus Finnfjordile ei ole EMP lepingu toimimisega kokkusobiv.
2. Seetõttu ei tohi seda rakendada.
3. Ametlik uurimismenetlus on käesolevaga lõpetatud.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud Norra Kuningriigile.

Artikkel 3

Ainult otsuse ingliskeelne versioon on autentne.

Brüssel, 8. aprill 2015

EFTA järelevalveameti nimel

eesistuja

Oda Helen SLETNES

kolleegiumi liige

Helga JÓNSDÓTTIR

(¹) Kohtuasi C-106/09 P *Komisjon vs. Gibralteri ja Ühendkuningriigi valitsus* EU:C:2011:732, punkt 147. Kohtuasi 372/97: *Itaalia vs. komisjon*, EU:C:2004:234, punkt 81; kohtuasi 364/90: *Itaalia vs. komisjon*, EU:C:1993:157, punkt 20; kohtuasi T-68/03 *Olympiaki Aeroporia Ypiresies AE vs. komisjon* EU:T:2007:253, punkt 34.

EFTA JÄRELEVALVEAMETI OTSUS**nr 357/15/COL,****23. september 2015,****lõpetada Sandefjord Fotball ASile riigiabi andmist käsitlev ametlik uurimine (Norra) [2016/906]**

EFTA JÄRELEVALVEAMET (EDASPIDI „JÄRELEVALVEAMET“),

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut (edaspidi „EMP leping“), eriti selle artiklit 61 ja protokolli nr 26,

võttes arvesse EFTA riikide vahel järelevalveameti ja kohtu asutamise kohta sõlmitud lepingut (edaspidi „järelevalve- ja kohtuleping“), eriti selle artiklit 24,

võttes arvesse järelevalve- ja kohtulepingu protokolli nr 3 (edaspidi „protokoll nr 3“), eriti selle II osa artikli 7 lõiget 3,

ning arvestades järgmist:

I. ASJAOLUD**1. Menetlus**

- (1) Pärast kaebuste ja turuteabe saamist teavitas järelevalveamet 31. oktoobril 2013 Norra ametiasutusi vihjetest riigiabi andmise kohta Sandefjordi uue jalgpallistaadioni rahastamisel (dokument nr 686574). Samas kirjas nõudis järelevalveamet väidetava abimeetme kohta teavet, mille Norra ametiasutused esitasid 29. novembril 2013 (dokumendid nr 691773 ja 691774).
- (2) 16. jaanuaril 2014 nõudis järelevalveamet Norra ametiasutustelt lisateavet (dokument nr 694963), mis esitati 14. veebruaril 2014 (dokument nr 699518).
- (3) Tema käsutuses oleva teabe põhjal otsustas järelevalveamet 22. oktoobril 2014 võtta vastu otsuse nr 444/14/COL, millega algatati ametlik uurimismenetlus seoses abi andmisega Sandefjord Fotball ASile, ja kutsus Norra ametiasutusi üles esitama märkusi. Otsus avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* 15. jaanuaril 2015. Selles kutsuti kolmandaid isikuid üles esitama märkusi ühe kuu jooksul alates otsuse avaldamisest.
- (4) Norra ametiasutused said märkuste esitamise tähtaja pikenduse kuni 23. detsembrini 2014 ja esitasid oma märkused sel kuupäeval (dokumendid nr 733899–733901). Järelevalveamet ei saanud ühtki täiendavat märkust.

2. Abisaaja – Sandefjord Fotball AS

- (5) Klubi Sandefjord Fotball on ühendus, mis loodi 1998. aastal Sandefjordi piirkonna kahe suurima jalgpalliklubi, nimelt Sandefjord Ballklubbi ja IL Runari koostöölepingu alusel. Koostöö eesmärk oli luua Sandefjordis professionaalne jalgpallimeeskond, mis oleks võimeline pääsema Norra kõrgliigasse.
- (6) Seda professionaalset meeskonda (edaspidi „esindusmeeskond“) juhib osäühing Sandefjord Fotball AS ⁽¹⁾. Klubi Sandefjord Fotball ja Sandefjord Fotball ASi koostöö põhineb Norra Jalgpalliliidu nõuetel. Lisaks tegutseb klubis harrastajate meeskond ja noortemeeskond. Samuti korraldab klubi noortele harrastusmängijatele jalgpalli suvekoole ja piirkondlikke jalgpallivõistlusi.

⁽¹⁾ Lisateavet abisaaja kohta leiab otsusest nr 444/14/COL.

3. Meetme kirjeldus

3.1. Taust

- (7) Kuni 2007. aastani kasutas Sandefjord Fotballi esindusmeeskond treeninguteks ja kohtumisteks Bugårdsparkenis asuvat kohalikule omavalitsusele kuuluvat staadioni. See staadion aga ei vastanud nõuetele, mille Norra Jalgpalliliit oli kehtestanud kõrgliigas mängivatele klubidele. Olemasoleva staadioni ajakohastamine oleks hinnangute kohaselt maksma läinud 40 miljonit Norra krooni, mida Sandefjordi omavalitsus ei olnud valmis investeerima.

3.2. Uue staadioni ehitus

- (8) 2005. aastal arutasid Sandefjordi omavalitsus ja Sandefjord Fotball AS võimalust ehitada uus staadion. Omavalitsus oli nõus andma vajaliku maa ning Sandefjord Fotball AS nõustus staadioni rahastama ja haldama.
- (9) Omavalitsus omandas kokku ligikaudu 3,7 miljoni Norra krooni eest mitu Pindsle piirkonnas asuvat maatükki. Tol hetkel oli nende maatükkide puhul tegemist põllumaaga. Omavalitsuse 6. septembri 2005. aasta otsuses, millega anti luba maa omandamiseks, nähti ette, et tuleb muuta maa sihtotstarvet, et maad saaks kasutada ärilisel otstarbel, ja nõuda staadioni rajamist. Uue planeeringu kohaselt oli kõnealune maa jagatud kaheks osaks: maatükk 152/96 oli ette nähtud kasutamiseks staadionina ja ärilisel otstarbel ning maatükk 152/97 ärilisel otstarbel. 28. novembri 2006 lepinguga anti mõlemad maatükid üle kahele Sandefjord Fotball ASi tütarettevõtjale, mis olid täielikult Sandefjord Fotball ASi omanduses: maatükk 152/96 Sandefjord Fotball Stadion ASile ja maatükk 152/97 Sandefjord Fotball Næring ASile.
- (10) Lepingu kohaselt oli Sandefjord Fotball ASi ülesanne leida staadioni ehitamiseks vajalikud rahalised vahendid. Projekti ehituskuludeks hinnati 110 miljonit Norra krooni. Sandefjord Fotball AS pidi panustama oma vahenditest ja saama välisinvestoritelt, nimetamisõiguse müügist jne 70 miljonit Norra krooni ning võtma ülejäänud 40 miljonit Norra krooni ulatuses laenu. Sandefjord Fotball ASi panus oleks osaliselt suurenenud ärimaaks muudetud maa (maatükk 152/97) müügiga Pindsle Property ASile.
- (11) Staadioniehituse kõrval sisaldas leping mitut lisakohustust. Eelkõige nõustus Sandefjord Fotball AS tegema staadioni alal teetöid ja katma vana staadioni kasutamise lõpetamisega, sealhulgas remonditöödega, seonduvad kulud.
- (12) Varsti pärast lepingu allkirjastamist omandas Pindsle Property AS 40 miljonit Norra krooni eest maatüki 152/97 omaniku Sandefjord Fotball Næring ASi aktsiad. Enne müüki äriühingu hindamist ei toimunud.
- (13) Uus staadion valmis 2007. aasta juulis, ehituse kogumaksumus oli 110 miljonit Norra krooni ⁽¹⁾. Lisaks jalgpalliväljakule ja tribüünidele kuulub staadioni juurde ka hulk muid rajatisi, sealhulgas kergejõustikurajad, spordikeskus ja koosolekuruumid. Neid renditakse tasuta välja muudele (peamiselt harrastusspordi) organisatsioonidele.

3.3. Staadioni hilisem müük

- (14) 2009. aastal sattus Sandefjord Fotball AS finantsraskustesse. Klubi otsustas hankida rahalisi vahendeid, müües Sandefjord Fotball Stadion ASi (äriühing, kellele kuulusid staadion ja sellega külgnevad maatükil 152/96 asuvad kinnistud) Pindsle Property ASile. Seekord oli Norra õiguse alusel nõutav, et äriühingut hindaks kolmas isik, sest mitu isikut olid juhtival kohal ja omasid osalust nii äriühingus kui ka Pindsle Property ASis.
- (15) 6. aprillil 2009 koostatud eksperdihinnangus hinnati Sandefjord Fotball Stadion ASi väärtuseks 14–16 miljonit Norra krooni. Äriühing müüdi 9. juunil 2009 hinnaga 15 miljonit Norra krooni.

⁽¹⁾ Norra ametiasutused on kinnitanud, et esialgne investering oli 110 miljonit Norra krooni. Hiljem investeeris klubi paigaldistesse ja seadmetesse siiski veel 17 miljonit Norra krooni, peamiselt klubiliikmete tehtud tööna („dugnadsarbeid“).

4. Menetluse algatamise otsus

- (16) 22. oktoobril 2014 väljastas järelevalveamet otsuse nr 444/14/COL, millega algatati ametlik uurimismenetlus seoses abi andmisega Sandefjord Fotball ASile.
- (17) Oma otsuses jõudis järelevalveamet esialgsele järeldusele, et maa üleandmine Sandefjord Fotball ASile kujutas endast riigiabi EMP lepingu artikli 61 lõike 1 tähenduses. Eelkõige leidis järelevalveamet, et nii maatükk 152/96 (mis oli ette nähtud kasutamiseks staadionina ja ärilisel otstarbel) kui ka maatükk 152/97 (mis oli ette nähtud kasutamiseks ärilisel otstarbel) anti üle turuväärtusest madalama hinna eest.
- (18) Kuna Norra ametiasutused ei olnud esitanud kokkusobivuse hindamise kohta ühtki väidet, kahtles järelevalveamet, kas meetet saab pidada EMP lepinguga kokkusobivaks.

5. Norra ametiasutuste märkused

- (19) Norra ametiasutused esitasid märkused menetluse algatamise otsuse kohta oma 23. detsembri 2014. aasta kirjaga (dokumendid nr 733899–733901).

5.1. Tehing ei hõlma riigiabi

- (20) Oma märkustes väidavad Norra ametiasutused, et maa üleandmine Sandefjordi omavalitsuselt Sandefjord Fotball ASile ei kujutanud endast riigiabi andmist, sest väidetavale abisaajale ei antud mingit eelist.
- (21) Eelkõige märgivad Norra ametiasutused, et kõnealuse maa turuväärtus oli tehingu sooritamise ajal negatiivne, mille kohta nad on esitanud ka 5. veebruaril 2014 koostatud eksperdihinnangu. Maa väidetav negatiivne väärtus on tingitud peamiselt sellest, et Sandefjord Fotball AS oli kohustatud (maa üleandmise lepingu tingimuste kohaselt ja ka planeeringu alusel) ehitama tehingu osana uue jalgpallistaadioni, mille ehitamise kulud ületasid maa väärtust.
- (22) Norra ametiasutuste sõnul võib staadioni ehitamise kohustuse õiguspäraselt kehtestada kui erikohustuse kooskõlas ametiasutuste korraldatavas maa ja hoonete müügis sisalduvaid riigiabi elemente käsitlevate järelevalveameti suuniste (edaspidi „maamüügi suunised“) V osa punkti 2.2 alapunktiga c (¹).

5.2. Abisumma oleks väga piiratud

- (23) Seoses väidetava riigiabi suurusega väidavad Norra ametiasutused, et juhul kui järelevalveamet peaks leidma, et kõnealusel maal oli positiivne turuväärtus, oleks see väärtus väga piiratud.
- (24) Norra ametiasutused selgitavad, et põllumajandusmaa on Norras erikaitse all. Selle müük ja/või sihtotstarbe muutmine toimub piirkondlike põllumajandusnõukogude range kontrolli all. Kõnealuse maa puhul nõustus pädev põllumajandusnõukogu sihtotstarbe muutmise ettepanekuga üksnes tänu avalikust huvist lähtuval eesmärgile ehitada sinna staadion. Ükski arendaja ei oleks saanud omandada kõnealust maad puhtalt ärilisel otstarbel. Seepärast ei saa maa üleandmise suhtes kohaldada turutingimustes tegutseva investori põhimõtet. Norra ametiasutused leiavad hoopiski, et turu hindamisel tuleks lähtuda põllumajandusmaa hinnast, sest ainus reaalne alternatiiv oli kõnealuse maa kasutamine põllumajanduslikul otstarbel.

(¹) Järelevalveameti suunised ametiasutuste korraldatavas maa ja hoonete müügis sisalduvate riigiabi elementide kohta, vastu võetud 17. novembril 1999. Suunised on kättesaadavad aadressil <http://www.eftasurv.int/state-aid/legal-framework/state-aid-guidelines/>.

- (25) Samas, seoses selle maatüki väärtusega, mis oli ette nähtud kasutamiseks ärilisel otstarbel (maatükk 152/97), väidavad Norra ametiasutused, et Pindsle Property AS – äriühing, kes omandas 40 miljoni Norra krooni eest Sandefjord Fotball Næring ASi – maksis turuhinnast rohkem. Selle väite kinnituseks viitavad nad hindamisaruandele (dokumendi nr 699518 lisa 11), kus on järelstatud, et maatüki 152/97 turuväärtus oli ligikaudu 15 miljonit Norra krooni ⁽¹⁾. Hinnang põhineb Pindsle piirkonnas asuva ärimaa keskmisel hinnal tehingu sooritamise ajal.
- (26) Lisaks väidavad Norra ametiasutused, et abisumma arvutamisel tuleb igal juhul teha hulk mahaarvamisi. Need mahaarvamisest tulenevad teatavatest kohustustest, mille Sandefjord Fotball AS oli võtnud endale omavalitsuse ees 28. novembri 2006. aasta lepinguga: i) 2,6 miljonit Norra krooni vana staadioni renoveerimise eest; ii) 400 000 Norra krooni vana staadioni valgustuse väljavahetamise eest; iii) 1,5 miljonit Norra krooni üldkasutatava kõnnitee rajamise eest; ning iv) 5 miljonit Norra krooni ringristmiku ja jalakäijate ülekäiguraja ehitamise eest. Seega oli lepinguga ette nähtud, et Sandefjord Fotball ASil tuli kanda omavalitsusele teenuste pakkumiseks kulud kogusummas 9,5 miljonit Norra krooni (tollase hinnangu kohaselt) ⁽²⁾.

5.3. Võimalik riigiabi tuleks lugeda kokkusobivaks

- (27) Norra ametiasutused väidavad, et juhul kui järelevalveamet peaks leidma kõnealuses tehingus riigiabi elemendi, tuleks selline abi lugeda EMP lepingu artikli 61 lõike 3 punkti c alusel EMP lepinguga kokkusobivaks.
- (28) Norra ametiasutused rõhutavad, et spordi edendamine, sealhulgas sporditaristu rajamine, on ühist huvi pakkuv eesmärk. Veel märgivad nad, et riigiabi on käesoleva juhtumi puhul vajalik ja asjakohane vahend.
- (29) Eeskätt selgitavad Norra ametiasutused, et Sandefjordis vajati uut staadioni. Nad viitavad olemasoleva munitsipaalstaadioni suurele kasutuskooormusele – staadioni kasutasid tollal Sandefjord Fotball ja teised meeskonnad. Pealegi oli tänapäevasemat staadioni vaja selleks, et täita Norra Jalgpalliliidu litsentsimisnõudeid, et Sandefjord Fotballi esindusmeeskond – kes oli tegutsenud ajutise erandi alusel – saaks jääda Norra kõrgliigasse.
- (30) Sandefjordi omavalitsus uuris võimalust olemasolevat staadioni ajakohastada, mis ei oleks aga vähendanud ruumipuudust. Samas uue staadioni ehitamisega oleks lahendatud nii ruumipuudusega kui ka litsentsi saamisega seotud probleemid ja lisaks oleks loodud jalgpallikeskus kogu Vestfoldi maakonna jaoks. Nagu on näha allpool esitatud tabelist, kasutavad uut staadioni paljud erinevad klubid. Lisaks on renoveeritud vana munitsipaalstaadion (renoveerimist rahastas Sandefjord Fotball AS), mida kasutavad nüüd täies mahus kohalikud spordiklubid (kergejõustiklased ja jalgpallurid), koolid ja laiem üldsus. See näitab veelkord, et Sandefjordis oli vajadus uue staadioni järele ja et igasugune riigi toetus oli asjakohane. Peale selle oleks omavalitsus pidanud tegema olemasoleva staadioni ajakohastamiseks ligikaudu 40 miljoni Norra krooni suuruse investeeringu, ilma ühegi väljavaateta meelitada ligi erasektori vahendeid.
- (31) Norra ametiasutused väidavad ka seda, et igasugune abi oleks proportsionaalne. Esiteks juhivad nad tähelepanu asjaolule, et lõviosa uue staadioniga seotud investeerimiskuludest rahastas Sandefjord Fotball AS, kes kattis võimalikult suure osa ehituskuludest oma vahenditest ja pangalaenu abiga. See omapanus võimaldas hoida abisummat miinimumtasemel.
- (32) Norra ametiasutused juhivad tähelepanu ka mittemajanduslikele ühiskondlikele ja harrastusspordi valdkonda kuuluvatele tegevustele, mida võimaldas uue staadioni ehitamine. Olemasolev munitsipaalstaadion on nüüd täielikult harrastussportlaste käsutuses. Lisaks korraldatakse uuel staadionil korrapäraselt mitmeid harrastusspordi- ja ühiskondlike ettevõtmisi, sealhulgas koolide üritusi.

⁽¹⁾ Hindamisaruandes on hinnatud maatükkide 152/96 ja 152/97 koondväärtuseks 31 miljonit Norra krooni. 15 miljonit Norra krooni on saadud selle summa jagamisel proportsionaalselt kõnealuse kahe maatüki suurusega.

⁽²⁾ Lõplikud kulud ulatusid 12 miljoni Norra kroonini, lisakulud kandis Pindsle Property AS.

- (33) Selle illustreerimiseks on Norra ametiasutused esitanud järgmise tabeli, kus on antud kokkuvõtlik ülevaade sellest, kuidas eri kasutajad on staadioni ajavahemikul 2007–2014 kasutanud.

Klubi	Tegevus	Tunde aastas	Tasu
Sandefjord Fotballi esindusmeeskond	20 kohtumist (aprill – oktoober/november) 100 tundi treeningud (aprill – oktoober/november) 2 h × 5 × 16 = 160 h ⁽¹⁾	260	Jah
Sandefjord Fotballi noortemeeskond ja algajate meeskonnad	Treeningud ja kohtumised (mai – september)	60	Jah
Koostööklubid	Treeningud ja kohtumised (mai – september)	30	Ei
Koostööklubid	Kursused ja konverentsid, pidustused, treenerite ja mängijate foorumid, loengud	30	Ei
Sandar IL (spordiklubi)	Sandar Cupi 14–19aastaste vanuserühma finaaltourniir, sh avatseremoonia (ja riietusruumide kasutamine)	25	Ei
Vestfold Fotballkrets (maakonna jalgpalliliit)	Sandefjordist ja ülejäänud maakonnast pärit 14–16aastaste vanuserühma meeskondade kogunemised, sh treeningud ja kohtumised, treenerite kursused ja koolitused	30	Ei
Sandefjord Fotball Bredde (lapsed ja noorsportlased), harrastajate turniirid	Klubi juhtkond kasutab rajatise kursuste ja konverentside korraldamiseks; suve-, sügis- ja kevadvaheajal korraldatakse jalgpalliväljakul 6–12aastaste laste jalgpallikooli; toimuvad ettevõtete vahelised harrastajate turniirid	90	Ei

⁽¹⁾ Talvel treenib esindusmeeskond kunstmuruväljakul, kuid kasutab staadioni riietusruume ja muid siseruume.

- (34) Lisaks kasutavad nädala sees kergejõustikuradu lähedalasuvad koolid ja mitu kergejõustikuklubi. Staadionil toimuvad ka koolide korraldatud tegevuspäevad.
- (35) Seega moodustavad staadioni kasutajatest üle 50 % isikud, kes ei ole elukutselised sportlased. Peamine piirang, mis ei lase harrastajatel kasutada staadioni veelgi rohkem, on loodusliku muruväljaku vastupidavus ⁽¹⁾. Profimeeskonnale antakse eelisjuurdepääs staadionile, võimaldades reserveerida staadion kodumängude jaoks, ja eelisjuurdepääs jalgpalliväljakule, et korraldada treeninguid. Siseruume (nt riietus- ja bürooruume) võivad kasutada aasta ringi kõik organisatsioonid.
- (36) Nagu on näha eespool esitatud tabelist, ei maksa enamik harrastajatest staadionikasutajatest mingit renti. Esindusmeeskond seavastu tasub staadioni kasutamise eest 3 miljoni Norra krooni suurust aastast renti, millele lisandub 20 % piletimüügi tulust. Norra ametiasutused leiavad, et see summa on kooskõlas turuhinnale vastava rendiga: võrreldavad meeskonnad maksavad tunnis renti 2 000 – 5 000 Norra krooni, mis kokku teeb väiksema rendi kui 3 miljonit Norra krooni aastas. Seepärast leiavad Norra ametiasutused, et Sandefjord Fotballi esindusmeeskond ei saa seoses rendiga, mida ta staadioni kasutamise eest maksab, oma konkurentide ees ühtki eelist.

⁽¹⁾ Kavas on rajada kunstmuruväljak, et staadioni oleks võimalik kasutada rohkem.

- (37) Lisaks toonitavad Norra ametiasutused, et mis tahes mõju kaubandusele ja konkurentsile oleks klubi kohaliku iseloomu tõttu väga piiratud. Pileteid kodumängudele müüakse tavaliselt üksnes kohalikul tasandil ja külla saabuvate Norra meeskondade toetajatele. Kohtumiste ajal kassas toimuvast piletimüügist saadav tulu jääb vahemikku 600 000 – 1 000 000 Norra krooni aastas. Mis puudutab kaubamärgi turustamist, siis turg piirub peamiselt Vestfoldi maakonnas tegutsevate toetajatega. Klubide vahel puudub nende toodete müümisel konkurents. Staadioni nimi on müüdnud ettevõtjale Komplett.no, mis on Sandefjordis asutatud elektroonikat müüv veebipood. Staadionil reklaamivad end vaid kohalikud ettevõtjad.
- (38) Isegi mängijateturul on mõju kaubandusele ja konkurentsile piiratud. Sandefjord Fotball AS kaupleb mängijatega väga piiratud ulatuses ja üksnes teiste Norra klubidega. Näiteks ajavahemikul 2011–2013 oli mängijatega kauplemise tulemuseks vaid 1,35 miljonit Norra krooni tulusid ja 860 000 Norra krooni kulusid.
- (39) Seoses teleülekannete õigustega selgitavad Norra ametiasutused, et neid õigusi haldab tsentraalselt Norra jalgpalliliit. See, kui suure osa teenitud tulust klubi endale saab, sõltub klubi asetusest Norra kahes kõrgeimas liigas. Kuna Norra liiga jalgpalli vastu väljaspool Norrat tõsis huvi ei tunta, ei ole neil teleülekannete õigustel mingit tegelikku mõju kaubandusele ja konkurentsile.

II. HINDAMINE

1. Riigiabi olemasolu

- (40) EMP lepingu artikli 61 lõikes 1 on sätestatud järgmist: „Kui käesolevas lepingus ei ole sätestatud teisiti, on igasugune EÜ liikmesriikide või EFTA riikide poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, käesoleva lepinguga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see mõjutab lepinguosaliste vahelist kaubandust.“
- (41) See tähendab, et meede kujutab endast riigiabi EMP lepingu artikli 61 lõike 1 tähenduses, kui on täidetud kõik järgmised tingimused: meetme võimaldab riik või see antakse riigi ressurssidest, meede annab ettevõtjale valikulise majandusliku eelise ning meede võib avaldada mõju lepinguosaliste vahelisele kaubandusele ja moonutada konkurentsi.

1.1. Riigi ressursid

- (42) Et kujutada endast riigiabi, peab meetme olema andnud riik või see peab olema antud riigi ressurssidest. Riigiabi mõistega ei viidata üksnes keskvalitsusele, vaid sellega hõlmatakse kõik riikliku halduse tasandid (sh omavalitsused), lisaks riigi osalusega äriühingud ⁽¹⁾.
- (43) Kõnealuse maa omandas Sandefjordi omavalitsus, kes seejärel andis maa üle kahele Sandefjord Fotball ASi tütarettevõtjale. Seepärast järeldab järelevalveamet, et maa üleandmine hõlmab riigi ressursse.

1.2. Ettevõtja

- (44) Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et ettevõtja on majandustegevusega tegelev üksus, olenemata tema õiguslikust seisundist ja rahastamisviisist ⁽²⁾. Majandustegevus on turul kaupade või teenuste pakkumine ⁽³⁾.
- (45) Sandefjord Fotball AS on professionaalne jalgpalliklubi, kes on asutatud eraettevõtjana. Klubi tegutseb mitmel turul, sealhulgas jalgpallurite ülemineku turul ning piletimüügi-, teleülekannete õiguste, klubi mälestusesemete ja sponsoriuse turul.

⁽¹⁾ Komisjoni 16. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/111/EÜ (liikmesriikide ja riigi osalusega äriühingute vaheliste finantssuhete läbipaistvuse ning teatavate ettevõtjate finantslähbipaistvuse kohta (ELT L 318, 17.11.2006, lk 17)) artikkel 2, inkorporeeritud EMP lepingu XV lisa punkti 1a.

⁽²⁾ Otsus kohtuasjas C-41/90: Höfner ja Elser vs. Macroton (EU:C:1991:161, punktid 21–22); otsus liidetud kohtuasjades C-180/98 kuni C-184/98: Pavlov jt (EU:C:2000:428); ning otsus kohtuasjas E-5/07: Private Barnehagers Landsforbund vs. EFTA järelevalveamet (EFTA Ct. Rep. 2008, lk 61, punkt 78).

⁽³⁾ Otsus kohtuasjas C-222/04: Ministero dell'Economica e delle Finanze vs. Cassa di Risparmio di Firenze SpA (EU:C:2006:8, punkt 108).

- (46) Seepärast järeldeb järelevalveamet, et Sandefjord Fotball AS on ettevõtja EMP lepingu artikli 61 tähenduses.

1.3. Majanduslik eelis

- (47) Maa üleandmisega ettevõtjale võidakse anda majanduslik eelis, eriti kui seda tehakse turuhinnast madalama hinnaga.
- (48) Tehing, millega antakse üle riigi ressursid, ei kujuta endast riigiabi, kui see sooritatakse kooskõlas tavapäraste turutingimustega, nii et sellega ei anta ettevõtjale eelist ⁽¹⁾. Seda nimetatakse turumajanduse tingimustes tegutseva ettevõtja kriteeriumiks.

1.3.1. Maatüki 152/96 üleandmine

- (49) Maatükk 152/96 oli selle üleandmisel Sandefjord Fotball ASile ette nähtud jalgpallistaadioni ehitamiseks ja kasutamiseks ärilisel otstarbel. Seepärast pidi projekteerimisloa saamiseks iga kõnealusele maatükile püstitatav ehitus olema seotud staadioniga. Kuna staadioni ehituskulud ületasid maa võimalikku väärtust, väitsid Norra ametiasutused, et maatüki 152/96 turuväärtus oli null, kui mitte negatiivne.
- (50) Järelevalveamet nendib, et maa sihtotstarbest tulenevad kohustused võivad mõjutada maa turuhinda. Ometi ei saa jalgpallistaadioni ehitamise kohustust vähendada turuhinda nullini, eriti tehingu puhul, mille eesmärk on aidata jalgpalliklubil ehitada uus staadion ⁽²⁾.
- (51) Peale selle viitab järelevalveamet oma maamüügisuuniste punkti 2.2 alapunktile d, kus on öeldud, et „*vähemalt kolme aasta jooksul pärast soetamist [ei tohiks] kehtestada algkuludest ⁽³⁾ madalamat turuväärtust, kui sõltumatu hindaja ei ole konkreetselt kindlaks teinud maa ja hoonete turuhindade üldist langust asjakohasel turul*“. Käesoleva juhtumi puhul omandas Sandefjordi omavalitsus maa, mis jagati hiljem maatükkideks 152/96 ja 152/97, 3,7 miljoni Norra krooni eest. Järelevalveamet märgib, et maa anti Sandefjord Fotball ASile üle hinnaga, mis jäi allapoole omavalitsuse soetuskulusid.
- (52) Eespool öeldu põhjal järeldeb järelevalveamet, et maatüki 152/96 üleandmisega anti Sandefjord Fotball ASile majanduslik eelis.

1.3.2. Maatüki 152/97 üleandmine

- (53) Maatükk 152/97 oli selle üleandmisel Sandefjord Fotball ASile ette nähtud kasutamiseks ärilisel otstarbel. Norra ametiasutused väidavad, et maatüki 152/97 üleandmise hindamisel tuleks arvesse võtta 28. novembri 2006. aasta lepingut, mis kohustab jalgpalliklubi eelkõige ehitama vahetuseks maa eest staadioni. Kuna staadioni hinnangulised ehituskulud ületasid maa väärtust, ei saanud maa üleandmine kaasa tuua majandusliku eelise andmist.
- (54) Järelevalveamet märgib, et maatükk 152/97 on sihtotstarbelt ärimaa. Planeerimiseeskirjade kohaselt ei ole seega mingit kohustust ehitada sellele maatükile staadion. Ka ei olnud selle maatüki puhul ajal, mil see anti üle Sandefjord Fotball ASile, ühtki maatüki varasemast sihtotstarbest (põllumajandusmaa) tulenevat siduvat piirangut. Vaid 28. novembri 2006. aasta leping kohustab Sandefjord Fotball ASi korraldama ja rahastama staadioni ehitust. See on ainus juriidiline dokument, millega nähakse ette maatüki 152/97 müümine ehituse osaliseks rahastamiseks.

⁽¹⁾ Otsus kohtuasjas C-39/94: SFEI jt (EU:C:1996:285, punktid 60–61).

⁽²⁾ Järelevalveamet viitab sellega seoses ka oma maamüügisuuniste punkti 2.2 alapunktile c, kus on öeldud, et „[k]ohustuste, mille täitmine on vähemalt osaliselt ostja huvides, hindamisel tuleks kõnealust asjaolu silmas pida“.

⁽³⁾ St kõnealuse riigiasutuse soetuskulud.

- (55) Järelevalveamet leiab, et maad müüv turumajanduse tingimustes tegutsev ettevõtja ei oleks kehtestanud selliseid staadioni ehitamise või rahastamisega seotud tingimusi. Seepärast ei saa järelevalveamet nõustuda väitega, et majandusliku eelise andmise hindamisel tuleks arvesse võtta lepingulist seost maatüki 152/97 Sandefjord Fotball ASile üleandmise ja staadioni ehitamise vahel.
- (56) Veel märgib järelevalveamet, et üsna varsti pärast üleandmist müüs Sandefjord Fotball AS maatüki 152/97 omaniku Sandefjord Fotball Næring ASi aktsiad 40 miljoni Norra krooni eest Pindsle Property ASile. See müük näitab, et kõnealusel maal oli majanduslik väärtus.
- (57) Eespool öeldu põhjal järeldeb järelevalveamet, et maatüki 152/97 üleandmisega anti Sandefjord Fotball ASile majanduslik eelis.

1.4. Valikulisus

- (58) Väidetav riigiabi tuleneb Sandefjordi omavalitsuse ja Sandefjord Fotball ASi vahelisest tehingust. Tegemist on valikulise meetmega EMP lepingu artikli 61 tähenduses, kuivõrd see on seotud vaid ühe konkreetse ettevõtjaga.

1.5. Konkurentsi moonutamine ja mõju lepinguosaliste vahelisele kaubandusele

- (59) Kaubandusele avalduvat mõju ja konkurentsi moonutamist käsitleva kohtupraktika kohaselt ei pea järelevalveamet „tõendama abi tegelikku mõju liikmesriikidevahelisele kaubandusele ega konkurentsi tegelikku moonutamist, vaid üksnes uurima, kas abi võib mõjutada sellist kaubandust ja moonutada konkurentsi“⁽¹⁾.
- (60) Pelgast asjaolust, et abi tugevdab ettevõtja positsiooni võrreldes teiste EMP-siseses kaubanduses konkureerivate ettevõtjatega, ei piisa järeldebamaks, et meede võib moonutada konkurentsi ja mõjutada EMP lepingu osaliste vahelist kaubandust⁽²⁾.
- (61) 2006. aastal mängis Sandefjord Fotballi esindusmeeskond Norra kõrgliigas, võimalusega kvalifitseeruda Euroopa karikasarja. Pealegi tegelevad professionaalsed jalgpalliklubid jalgpallivõistlustel osalemise kõrval majandustegevusega ka mitmel muul turul, mis on seotud profimängijate ülemineku, reklaami, sponsorluse, turustamise või meediaõigustega. Professionaalsele jalgpalliklubile antav abi võib seega tugevdada klubi positsiooni kõikidel neil turgudel, millest paljud võivad hõlmata mitut EMP riiki. Mis puudutab mängijate ülemineku turgu, siis Sandefjord Fotball AS tegutses tollal – ja tegutseb endiselt – üleminekuturul, kus on võimalus värvata mängijaid teistest EMP riikidest.
- (62) Seepärast järeldeb järelevalveamet, et meede võib moonutada konkurentsi ja mõjutada EMP lepingu osaliste vahelist kaubandust.

1.6. Järeldus abi olemasolu kohta

- (63) Eespool kirjeldatu põhjal järeldeb järelevalveamet, et meede kujutab endast riigiabi EMP lepingu artikli 61 lõike 1 tähenduses.

⁽¹⁾ Otsus kohtuasjas C-372/97: Itaalia vs. komisjon (EU:C:2004:234, punkt 44).

⁽²⁾ Otsus kohtuasjas C-730/79: Philip Morris Holland BV vs. komisjon (EU:C:1980:209, punktid 11–12); otsus liidetud kohtuasjades E-5/04, E-6/04 ja E-7/04: Fesil ASA ja Finnjord Smelteverk AS vs. EFTA järelevalveamet (EFTA Ct. Rep. 2005, lk 117, punkt 94); ning otsus liidetud kohtuasjades C-197/11 ja C-203/11: Libert jt (EU: C:2013:288, punktid 76–78).

1.7. Abisumma

- (64) Järelevalveamet tunnistab, et maatüki 152/96 puhul vähendab maa sihtotstarbest tulenev kohustus, mis hõlmab staadioni ehitamist, maa turuväärtust ⁽¹⁾. Ent nagu on selgitatud eespool põhjenduses 50, ei ole turuhinna kahandamine nullini käesoleval juhul põhjendatud. Järelevalveameti maamüügisuuniste punkti 2.2 alapunkti d kohaselt oleks Sandefjordi omavalitsus pidanud müüma maa vähemalt sellise hinnaga, mis katab tema enda soetuskulud. Selle põhjal leiab järelevalveamet, et kõnealuse maatükiga seonduv abisumma oli 1,9 miljonit Norra krooni ⁽²⁾.
- (65) Seoses maatükiga 152/97 märgib järelevalveamet, et Sandefjord Fotball AS müüs maatüki 152/97 omaniku Sandefjord Fotball Næring ASi aktsiad 40 miljonit Norra krooni eest Pindsle Property ASile. Pindsle Property AS on eraettevõtja, kes ei kuulunud tehingu ajal Sandefjord Fotball ASiga samasse kontserni. Seega toimus müük kahe sõltumatu äriühingu vahel ⁽³⁾. Järelevalveamet ei ole saanud ühtki veenvat tõendit, mis kinnitaks, et see tehing ei toimunud turuhinnaga. Seetõttu leiab järelevalveamet, et see on parim olemasolev maatüki 152/97 turuväärtuse kajastaja.
- (66) Eespool öeldu põhjal jäeldab järelevalveamet, et Sandefjord Fotball ASile üle antud maa kogu turuväärtus oli tehingu ajal 41,9 miljonit Norra krooni. 28. novembri 2006. aasta lepinguga oli Sandefjord Fotball AS siiski võtnud ka mitu kohustust teostada Sandefjordi omavalitsuse nimel teatavad tööd. Nagu on öeldud eespool põhjenduses 26, hinnati nende kohustuste täitmisega kaasnevaks kogukuluks lepingu sõlmimise ajal 9,5 miljonit Norra krooni. Norra ametiasutused on selgitanud, et kui nende tööde tegemist ei oleks lepingutingimustes ette nähtud, tulnuks need teostada omavalitsusel. Seetõttu on järelevalveamet nõus, et nende tööde kogukulu – nagu seda prognoositi lepingu sõlmimise ajal – tuleks abisummast maha arvata.
- (67) Seepärast jäeldab järelevalveamet, et Sandefjord Fotball ASile antud abi kogusumma oli 32,4 miljonit Norra krooni.

2. Menetlusnõuded

- (68) Protokolli nr 3 I osa artikli 1 lõikes 3 on sätestatud, et „EFTA järelevalveametit tuleb teavitada kõikidest plaanidest abi määramise või muutmise kohta piisavalt aegsasti, et ta võiks avaldada oma arvamuse [...]”. Asjaomane riik ei tohi oma kavandatud meetet jõustada enne lõpliku otsuse tegemist.
- (69) Kõnealuse maa üleandmisest ei teavitatud järelevalveametit eelnevalt. Seepärast teeb järelevalveamet jäelduse, et Norra ametiasutused ei ole täitnud oma protokolli nr 3 I osa artikli 1 lõike 3 tulenevaid kohustusi.

3. Kokkusobivus

- (70) EMP lepingu artikli 61 lõike 3 punkti c kohaselt võib EMP lepinguga kokkusobivaks pidada abi teatud majandustegevuse või teatud majanduspiirkondade arengu soodustamiseks, kui niisugune abi ei kahjusta kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega.
- (71) Järelevalveamet märgib, et ta ei ole veel väljastanud suuniseid, mis hõlmaksid sporditaristu rajamiseks antavat riigiabi. Seepärast hinnatakse kõnealuseid meetmeid otse EMP lepingu artikli 61 lõike 3 punkti c alusel.

⁽¹⁾ Vt ka 10. juuni 2015. aasta otsuse nr 225/15/COL (jätta esitamata vastuväited Välerenga Fotballile maa üleandmise vormis antud abi suhtes) punkt 31.

⁽²⁾ Sandefjordi omavalitsus omandas maa, mis jagati hiljem maatükkideks 152/96 ja 152/97, 3,7 miljonit Norra krooni eest. 1,9 miljonit Norra krooni on saadud selle summa jagamisel proportsionaalselt kõnealuse kahe maatüki suurusega.

⁽³⁾ Seda kinnitab veelgi asjaolu, et puudus sõltumatu eksperdi hinnang, mida nõutakse Norra äriühinguõiguse alusel samasse kontserni kuuluvate äriühingute vaheliste tehingute puhul.

- (72) Kooskõlas abi andmise ajal rakendatud tavadega lähtub järelevalveamet hindamise käigus järgmistest küsimustest:
- Kas abimeetme eesmärk on täpselt määratletud ühist huvi pakkuv eesmärk?
 - Kas abi on ühist huvi pakkuva eesmärgi saavutamiseks hästi kavandatud, st kas sellega püütakse kõrvaldada turutõrget või saavutada mõnda muud sihti? Täpsemalt:
 - kas riigiabi on asjakohane vahend;
 - kas meetmel on ergutav mõju, st kas abi muudab ettevõtjate käitumist;
 - kas abimeede on proportsionaalne, st kas väiksema abiga saavutataks sama käitumuslik muutus?
 - Kas konkurentsimoonutused ja mõju kaubandusele on piiratud, nii et abi kogumõju oleks positiivne?
- (73) Eespool loetletud küsimusi käsitletakse järgmistes punktides.

3.1. Ühist huvi pakkuv eesmärk

- (74) Järelevalveamet märgib alustuseks, et spordi edendamist ei ole EMP lepingus ühise eesmärgina otseselt nimetatud. Ent spordi edendamist võib siiski pidada hariduse, koolituse ja noorte valdkonna, samuti sotsiaalpoliitika edendamise osaks. Tihedamat koostööd nendes valdkondades peetakse EMP eesmärgiks, nagu on sätestatud eelkõige EMP lepingu artiklites 1 ja 78. Selle tihedama koostöö kord on määratud üksikasjalikumalt kindlaks EMP lepingu protokollis nr 31 koostöö kohta teatavates valdkondades väljaspool nelja vabadust. Selle protokollis artikli 4 pealkiri on „Haridus, koolitus, noored ja sport“ ning selles on nähtud näiteks ette lepinguosaliste osalemine Euroopa aasta 2004 „Haridus spordi kaudu“ ettevõtmistes. See näitab tihedat seost spordi edendamise ja EMP lepingus sätestatud eesmärkide vahel.
- (75) See tõlgendus on kooskõlas Euroopa Komisjoni lähenemisviisiga. Euroopa Liidu kontekstis nimetatakse sporti eraldi ELi toimimise lepingu artiklis 165, mis kehtestati Lissaboni lepinguga. Ent ka enne Lissaboni lepingut tunnistas komisjon vabatahtlikul tegevusel põhineva spordi erilist rolli Euroopa ühiskonnas seoses tervise, hariduse, sotsiaalse lõimumise ja kultuuriga. Lissaboni lepingust saati on tunnistatud ka seda, et spordi edendamine aitab kaasa strateegia „Euroopa 2020“ üldiste eesmärkide saavutamisele, kuivõrd sellega suurendatakse konkurentsivõimet ja liikuvust, eriti meetmete kaudu, millega edendatakse spordis, hariduses ja koolituses ning spordi, hariduse ja koolituse kaudu sotsiaalset kaasatust.
- (76) Eespool öeldut arvesse võttes jäeldab järelevalveamet, et hariduse, koolituse ja noorte arengu edendamine spordi kaudu on ühist huvi pakkuv eesmärk. Veel märgib järelevalveamet, et sporditaristu rahastamise suhtes võidakse kohaldada ka üldist grupierandi määrust, kui on täidetud teatavad tingimused. See tõestab veel kord, et spordi edendamine, sealhulgas sporditaristu rajamine, on ühist huvi pakkuv eesmärk.

3.2. Asjakohane vahend

- (77) Et hinnata riigiabi tõhusust ühist huvi pakkuva kindlaksmääratud eesmärgi saavutamisel, peab järelevalveamet kõigepealt tegema kindlaks lahendust vajava probleemi olemuse. Riigiabi peab olema suunatud olukordadele, kus abi toel saab saavutada suuremat edu, kui turg ise seda suudaks pakkuda. Lisaks peab kavandatud abimeede olema asjakohane vahend ühist huvi pakkuva kindlaksmääratud eesmärgi täitmiseks.

- (78) Norra jalgpallistaadionide puhul esineb tunnustatud turutõrge, mis väljendub staadionidesse tehtavate äriliste investeeringute puuduses. Jalgpallistaadionid on struktuuriliselt kahjumlikud, kuna tuludest ei piisa investeringukulude katmiseks ⁽¹⁾.
- (79) Peale selle on Norra ametiasutused tõendanud, et Sandefjordi on tõeline vajadust uue jalgpallistaadioni järele. Seda kinnitavad meetme võtmise ajal olemasoleval munitsipaalstaadionil esinenud ruumipuuduse probleemid ja asjaolu, et vana staadion ei vastanud enam Norra jalgpalliliidu litsentsimisnõuetele. Võttes arvesse staadionitaristu kahjumlikku iseloomu, oli riigiabi vaja investeringu käivitamiseks.
- (80) Seda arvesse võttes järelgab järelevalveamet, et riigiabi oli asjakohane vahend.

3.3. Ergutav mõju

- (81) Järelevalveamet saab kuulutada riigiabi EMP lepinguga kokkusobivaks vaid juhul, kui sellel on ergutav mõju. Ergutav mõju on olemas siis, kui abi ajendab abisaajat muutma ühist huvi pakkuva kindlaksmääratud eesmärgi edendamiseks oma käitumist ehk toob tema käitumises kaasa muutuse, mis ei oleks ilma abita aset leidnud.
- (82) Alustuseks märgib järelevalveamet, et staadioni ehitus ei olnud alanud enne kõnealuse maa üleandmist.
- (83) Lisaks on Norra ametiasutuste esitatud teabest näha, et Sandefjord Fotball AS ei oleks saanud rahastada staadioni ehitust ilma riigiabita, sest tal ei olnud ei rahalisi vahendeid ega võimalust võtta puudujäägi katmiseks piisavalt laenu. Tema enda rahaline panus staadioni ehitusse oli juba võimaluste piires ⁽²⁾.
- (84) Eespool öeldu põhjal järelgab järelevalveamet, et abimeetmel oli ergutav mõju.

3.4. Proportsionaalsus

- (85) Riigiabi peetakse proportsionaalseks, kui abisumma on piiratud üksnes ühist huvi pakkuva kindlaksmääratud eesmärgi saavutamiseks vajaliku miinimumiga. Järelevalveamet tugineb proportsionaalsuse hindamisel üldjuhul rahastamiskõlblike kulude ja abi maksimaalse osakaalu põhimõttele.
- (86) Nagu on öeldud eespool põhjenduses 67, oli Sandefjord Fotball ASile antud abisumma kokku 32,4 miljonit Norra krooni. Abi osakaalu hindamiseks tuleb seda näitajat võrrelda rahastamiskõlblike investeeringukuludega. Järelevalveamet leiab, et kulud, mille Sandefjord Fotball AS kandis Sandefjordi omavalitsuse nimel ja mis on abisummast maha arvatud (vt eespool põhjendus 66), ei saa moodustada osa rahastamiskõlblikest kuludest. Seepärast tuleb investeeringukulude 110 miljoni Norra krooni suurus kogusummat vähendada 9,5 miljoni Norra krooni võrra. Seega on rahastamiskõlblike investeeringukulude suurus 100,5 miljonit Norra krooni ja vastav abi osakaal 32 %. Järelevalveamet märgib, et see abi osakaal on võrdlemisi väike ning et ülejäänud investeeringu rahastas abisaaja, Sandefjord Fotball AS.
- (87) Abi osakaalu tuleb hinnata siiski ka staadioni infrastruktuurist tuleneva sotsiaalse kasu valguses. Nagu on selgitatud eespool I jao punktis 5.3, kasutavad staadioni arvukad kasutajad, sealhulgas harrastajate meeskonnad ja koolid, mitmesugustel muudel otstarvetel kui profisport. Selline mittemajanduslik kasutus moodustab enam kui 50 % staadioni kogukasutusest.

⁽¹⁾ Vt ka 10. juuni 2015. aasta otsuse nr 225/15/COL (jätta esitamata vastuväited Vålerenga Fotballile maa üleandmise vormis antud abi suhtes) põhjendust 65.

⁽²⁾ Vt eelkõige dokumendi nr 699518 leheküljel 29 esitatud teave.

- (88) Lisaks täheldab järelevalveamet, et staadioni taristu on teatud määral multifunktsionaalne – jalgpalliväljak on kombineeritud kergejõustikuradade, spordikeskuse ja mitmete teiste sisealadega. See suurendab võimalust kasutada staadioni mittemajanduslikul otstarbel. Lõpetuseks märgib järelevalveamet, et esindusmeeskond tasub staadioni kasutamise eest turuhinnale vastavat renti (vt ka eespool II jao punkt 3.5), samal ajal kui harrastajate klubidel ja teistel mitteäriksel kasutajatel on juurdepääs staadionile tasuta. See kinnitab veel kord staadioni sotsiaalselt panust kogukonna jaoks.
- (89) Eespool öeldu põhjal järeldeb järelevalveamet, et abimeede on proportsionaalne.

3.5. Tarbetute konkurents- ja kaubandusmoonutuste puudumine

- (90) Et abi oleks EMP lepinguga kokkusobiv, peab abimeetme negatiivne mõju konkurentsile ja lepinguosaliste vahelisele kaubandusele olema piiratud ning väiksem kui positiivne mõju ühist huvi pakkuva eesmärgi saavutamisele.
- (91) Alustuseks märgib järelevalveamet, et kõnealune riigiabi rahastatud staadion on mõeldud eelkõige kohalike ja piirkonna kasutajate jaoks. Taristu eesmärk ei ole meelitada ligi rahvusvahelisi üritusi, ka ei ole kavas, et seda kasutaks ulatuslikult mõni teine äriksutaja kui Sandefjord Fotballi esindusmeeskond.
- (92) Esindusmeeskond tasub staadioni kasutamise eest renti. Praegused renditingimused põhinevad staadioni eraomanikega peetud läbirääkimistel. Seega võib eeldada, et rent vastab turutingimustele. Seda kinnitab Norra ametiasutuste esitatud võrdlus teiste klubide makstava tavapärase staadionirendiga (vt eespool põhjendus 36).
- (93) Järelevalveamet märgib ka seda, et abi osakaal on väike ning et Sandefjord Fotball ASi panus investeerimiskuludesse vähendab moonutuste riski veelgi.
- (94) Lõpetuseks on Sandefjord Fotball ASi majandustegevusel klubi kohaliku iseloomu tõttu vaid väga piiratud mõju kaubandusele ja konkurentsile EMPs. Klubi piletimüügi-, turustus-, sponsorlus- ja reklaamitegevus on suunatud eeskätt kohalikule kogukonnale ja Vestfoldi maakonnale. Ka klubi tegevus mängijate turul on väga piiratud ja keskendunud Norrale. Lõpetuseks ei ole Sandefjord Fotball ASil mingit otsest mõju teleülekannete õiguste müügile (neid haldab tsentraalselt Norra Jalgpalliliit) ja igal juhul saab ta neist väga piiratud tulu.
- (95) Seepärast järeldeb järelevalveamet, et abimeetme põhjustatud konkurents- ja kaubandusmoonutused on piiratud.

3.6. Kaalumine ja järeldeb

- (96) Järelevalveamet on kaalunud teatatud meetme positiivset ja negatiivset mõju, võttes aluseks eespool esitatud hinnangu. Järelevalveamet järeldeb, et abimeetmest tulenevad moonutused ei kahjusta kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega.

4. Järeldus

- (97) Järelevalveamet on jõudnud Norra ametiasutuste esitatud teabe põhjal järeldusele, et maa üleandmine kujutas endast riigiabi EMP lepingu artikli 61 lõike 1 tähenduses. Järelevalveamet on jõudnud järeldusele, et see abi on kokkusobiv EMP lepinguga,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Sandefjord Fotball ASile antud riigiabi on kokkusobiv EMP lepinguga vastavalt EMP lepingu artikli 61 lõike 3 punktile c.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud Norra Kuningriigile.

Artikkel 3

Ainult otsuse ingliskeelne tekst on autentne.

Brüssel, 23. september 2015

EFTA järelevalveameti nimel

president

Sven Erik SVEDMAN

kolleegiumi liige

Helga JÓNSDÓTTIR

ISSN 1977-0650 (elektroniline väljaanne)
ISSN 1725-5082 (paberväljaanne)

Euroopa Liidu Väljaannete Talitus
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

ET